

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

*Різдвяні студентські наукові
читання: *Vita in lingua**

Матеріали I Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

(9 грудня 2022 р., м. Запоріжжя)

УДК 811.111'25'272'42(063)
ББК Ш 143.21-7лО

Різдвяні студентські наукові читання : Vita in lingua : Матеріали I Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 9 грудня 2022 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 106 с.

У збірнику представлені результати студентських досліджень з актуальних проблем перекладознавства, когнітивної лінгвістики, зіставного мовознавства, літературознавства, методики викладання іноземних мов тощо.

Для мовознавців, викладачів та студентів філологічних факультетів.

Члени редакційної колегії: Морошкіна Г.Ф., к.філол.н., доц.
Залужна М.В., к.філол.н., доц.
Вапіров С.Ю., к.філол.н., доц.
Василина К.М., к.філол.н., доц.
Єнікєєва С.М., д.філол.н., доц.
Запольских С.П., к.філол.н., доц.
Каніболоцька О. А., к.пед.н., доц.
Шаргай І.Є., к.філол.н., доц.

Адреса редакційної колегії: 69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66,
ЗНУ, корп. 2, ауд. 306.
Тел. (061) 289-12-85

Вид-во Запорізького національного університету, 2023

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Гергец К. В. (ЗНУ) Різновиди екометафори в англійськомовному науковому дискурсі (наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)	7
Гринкевич Ю. В. (ЗНУ) Вербалізація соціо-культурної ідентичності діалектоносіїв графства Йоркшир у діалектних прикметниках (наук. кер.: к.ф.н., доц. Лужаниця О. І.)	8
Золотаренко К. С. (ЗНУ) Насмішка та самоглузування на прикладі стендапу Джеррі Сайнфелда «I'm Telling You for the Last Time» (наук. кер.: к.ф.н., доц. Шевчук О. В.)	10
Іваницька В. О. (ЗНУ) Прояви гендерної ідентичності в поезиці Емілі Дікінсон (наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.)	11
Іващенко О. С. (ЗНУ) Лексико-семантичне поле «Darkness» в англійськомовному коміксі «Бетмен і Робін» (наук. кер.: к.ф.н., доц. Веремчук Е. О.)	13
Кільова Д. В. (ЗНУ) Мовні засоби створення образів жіночих персонажів у романах Сідні Шелдона (наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.)	15
Конєва С. В. (ЗНУ) Лексичні засоби вираження евіденційності в українській та англійській мовах (наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)	16
Коса Г. В. (ЗНУ) Особливості утворення та функціонування метафор у медійних текстах (на матеріалі англійськомовних ЗМІ) (наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.)	18
Левадний О. О. (ЗНУ) Відбиття теми ігроманії засобами англійської мови (наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.)	19
Лукомець А. М. (ЗНУ) Способи утворення евфемізмів (наук. кер.: к.ф.н., доц. Шевчук О. В.)	21
Островська М. М. (ЗНУ) Емотивний простір публіцистичного тексту (на прикладі жіночих англомовних журналів) (наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.)	23
Самусь А. Д. (ЗНУ) Лексико-стилістичні засоби у серіалі “Sherlock”: функціональний аспект (наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.)	25
Чернецька Я. В. (ЗНУ) Засоби реалізації маніпулятивної функції в англомовному публіцистичному дискурсі (наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.)	26
Чухрай В. Д. (ЗНУ) Лінгвістичні особливості тексту газети (наук. кер.: д.ф.н., проф. Приходько Г. І.)	28

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Арлаускайте С. В. (ЗНУ) Про стилістичні прийоми та символи в українському перекладі роману Дж. Фаулза “The Collector” (наук. кер.: к.ф.н., проф. Клименко О. Л.)	31
Богославська Ю. М. (ЗНУ) Проблеми перекладу англомовних ІТ термінів (наук. кер.: к.ф.н., доц. Погонець В. В.)	32

Буряк М. О. (ЗНУ) Аналіз перекладацьких трансформацій у художньому творі (на матеріалі "Alice's Adventures in Wonderland" Л. Керрола) (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Погонець В. В.</i>)	34
Войтов Г. В. (ЗНУ) Аналіз перекладу телесеріалу «Daredevil» («Шибайголова»): порівняльний аспект (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Юнацька А. Б.</i>)	35
Гущіна С. П. (ЗНУ) Пісенні твори як об'єкт перекладу (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Погонець В. В.</i>)	37
Ковальов В. В. (ІННІ ЗНУ) Структурні особливості англomовних архітектурних термінів та їх переклад українською мовою (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Мосієвич Л. В.</i>)	38
Мельник Д. А. (ЗНУ) Особливості перекладу медичних термінів сучасної англomовної прози (на матеріалі твору Адама Кея "This Is Going to Hurt") (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Маслова М. В.</i>)	40
Панченко В. О. (ЗНУ) Реалізація перекладу англomовних трейлерів до кінофільмів (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Погонець В. В.</i>)	43
Пархоменко Ю. М. (ЗНУ) Засоби відтворення модальності в художніх творах А. К. Доуля про Шерлока Холмса (наук. кер.: к.ф.н., проф. <i>Клименко О. Л.</i>)	44
Першина А. О. (ЗНУ) Перекладацькі аспекти англomовної пісенної лірики (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Погонець В. В.</i>)	48
Сухопарова А. В. (ЗНУ) Особливості перекладу термінів в історичних текстах (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Погонець В. В.</i>)	49

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Акімова К. О. (ЗНУ) Відтворення в перекладі прецедентних феноменів (на прикладі франкомовної казки Е. Орсена «La grammaire est une chanson douce») (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Шаргай І. Є.</i>)	51
Анваруззаман М. (ЗНУ) Оцінна складова фразеологічних одиниць з компонентом «вертикальний простір» (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Стуліна Є. В.</i>)	52
Осадча К. В. (ЗНУ) Особливості функціонування аргo у кінематографічних діалогах (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Тарасюк І. В.</i>)	54
Шаїр В. І. (ЗНУ) Інтенсифікація синтаксичних конструкцій (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Стуліна Є. В.</i>)	55

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСПАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Бородкіна А. А. (ЗНУ) Числовий код в іспанській фразеології (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Стрюкова Н. О.</i>)	58
Денисенко П. Е. (ЗНУ) Синонімія, як універсальний мовний феномен (на матеріалі іспанської мови) (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Стрюкова Н. О.</i>)	59
Іванова К. С. (ЗНУ) Лексико-семантичне поле 'емоційні відношення' (на матеріалі дієслів іспанської мови) (наук. кер.: к.ф.н., доц. <i>Телкова О. В.</i>)	61

Канигіна В. А. (ЗНУ) Лексичні одиниці латиноамериканського походження в макросистемі сучасної іспанської мови (наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.)	62
Трофименко М. А. (ЗНУ) Особливості словотворення у галузі іспанської наукової термінології (наук. кер.: к.ф.н., доц. Телкова О. В.)	64

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Лимар А. О. (ХНУ ім. В. Н. Каразіна) Складні іменники у творах німецьких письменників ХХ століття (наук. кер.: к. ф. н., доц. Карпусенко Н. В.)	67
Мамедов І. А. (ЗНУ) Syntaktische Organisation von Deutschen Sprichwörtern (наук. кер.: к.ф.н., доц. Мамедова А. І.)	69
Селін А. С. (ЗНУ) Засоби репрезентації гумору у німецьких анекдотах про їжу (наук. кер.: к.ф.н., доц. Мамедова А. І.)	71
Чичипас В. Я. (ПНПУ ім. В. Г. Короленка) Трансильванський саксонський діалект (наук. кер.: к.ф.н., доц. Криницька Н. І.)	73

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ

Долженко В. І. (ХНУ ім. В. Н. Каразіна) Особливості жанру маньхуа (наук. кер.: ст.викл. Огієнко К. О.)	75
Клюєв О. Д. (ЗНУ) Особливості утворення китайських сленгізмів (наук. кер.: викл.-ст. Сінельнік О. Р.)	76
Корнієнко К. А. (ЗНУ) Значення чисел в китайській культурі (наук. кер.: викл.-ст. Сінельнік О. Р.)	78
Русанова Д. В. (ЗНУ) Діалектизми як важливий елемент китайських художніх текстів (наук. кер.: к.п.н., доц. Халемендик Ю. Є.)	80
Сінельнік О. Р. (ЗНУ) Фразеологізми та їхня диференціація у сучасній китайській мові (наук. кер.: к.п.н., доц. Халемендик Ю. Є.)	82
Усенко Д. А. (ЗНУ) Аналіз вживання іноземних слів в сучасній китайській мові (наук. кер.: к.п.н., доц. Халемендик Ю. Є.)	84
Чех К. Р. (ЗНУ) Особливості використання кольору в китайській мові на прикладі фразеологізмів із компонентами-кольоронімами (наук. кер.: викл.-ст. Усенко Д. А.)	86
Шевченко А. О. (ХНУ ім. В. Н. Каразіна) Особливості пекінського діалекту китайської мови (наук. кер.: викл. Кіріяченко І. А.)	89

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАРУБІЖНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Бернгардт Є. І. (ЗНУ) Феномен романтичного двоєсвіту в казці В. Гауфа “Холодне серце” (наук. кер.: д.ф.н., проф. Ніколова О. О.)	91
Бобришева К. О. (ЗНУ) Мотив «живого» витвору мистецтва у романі “The Ghost Writer” (наук. кер.: д.ф.н., проф. Тупахіна О. В.)	92
Вороніна А. М. (ЗНУ) «Золотий горщик» Е. Т. А. Гофмана та «Дзвін, який потонув» Г. Гауптмана: типологічні подібності (наук. кер.: д.ф.н., проф. Ніколова О. О.)	94

Жураченко М. С. (ЗГ №71 ЗМР) Риси поетики «Книги кладовища» Н. Геймана крізь призму літературознавчої компаративістики (<i>наук. кер.: вчитель ЗГ № 71 Жураченко О. П.</i>)	96
Пікалов І. М. (ЗНУ) Образи природи у поемі «In memoriam А.Н.Н.» А. Теннісона (<i>наук. кер.: к.ф.н., доц. Васирина К. В.</i>)	98
Сухорукова А. Б. (ЗНУ) Тенденції сучасної китайської літератури (<i>наук. кер.: викл.-ст. Сінельнік О. Р.</i>)	99

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Бородкіна А. А. (ЗНУ) Особливості організації дистанційного навчання з іспанської мови (<i>наук. кер.: к.п.н., доц. Каніболоцька О. А.</i>)	102
Козиряцька Л. С. (ЗНУ) Навчання усному спілкуванню учнів початкової школи за допомогою метода гувернантки (<i>наук. кер.: д.п.н., проф. Пахомова Т. О.</i>)	103

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ГЕРГЕЦ К. В.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.філол.н., проф. Козлова Т. О.

РІЗНОВИДИ ЕКОМЕТАФОР В СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

У сучасному мовознавстві проблеми дослідження метафор не втрачають своєї актуальності. Хоча всебічно розглянуто механізми та джерела метафорики, розроблено численні класифікації метафор з урахуванням низки критеріїв (А. П. Чудінов, І. В. Бондаренко, Н. Стіенстра, П. Ньюмарк, В. К. Харченко, В. М. Телія, О. С. Кубрякова та ін.), окремі різновиди метафор, зокрема екологічна метафора (екометафора), залишаються недостатньо вивченими.

Мета цього дослідження полягає в аналізі екометафор в англійськомовному науковому дискурсі у номінативному та конітивному аспектах.

В аспекті номінації, екометафори позначають важливі екологічні явища чи поняття, які не мають іншого найменування: *“Green energy harvesting aims to supply electricity to electric or electronic systems from one or different energy sources present in the environment without grid connection or utilization of batteries”* [Enescu 2019, с. 1]. Метафора *green energy* позначає вид енергії, яку видобувають з природніх джерел (води, вітру, сонця).

Наприклад, метафора *blue energy* втілює енергію, вироблену з використанням відновлювальних ресурсів водного середовища (течії, припливи, хвилі, вітер): *“The blue energy has several advantages over the other available renewable energy resources”* [Devasahayam, Hussain 2021, с. 184]. Метафора *green tax* уживається на позначення податку, який заохочує людей не завдавати шкоди навколишньому середовищу і змушує платити за те, що буде корисним для природи: *“The welfare effect of green tax reform is negative if immobility and wage rigidity are factored in”* [Andersen, Dengsøe, Pedersen 2001, с. 54].

У когнітивному аспекті метафора формується внаслідок інтерпретації одного поняття в термінах іншого, що передбачає розуміння сутності позначуваного за аналогією до позначувального [Кравець 2018, с. 138]. Когнітивна екометафора створює певне уявлення про якийсь предмет екології та зумовлює спосіб мислення про нього. Значення такої екометафори виникає на основі асоціативного підходу сприйняття: *“In other words, ecological footprint*

attempts to measure the magnitude of the human impression on earth`s ecosystem... ” [Malyan, Duhan 2019, с. 102]. Таким чином, екометафора *ecological footprint* асоціюється з реальним відбитком стопи, що сповна розкриває поняття того, що людина накладає слід на навколишнє середовище.

У науковому дискурсі екометафори виявилися влучними засобами репрезентації важливих понять та ідей, до яких необхідно привернути увагу наукової спільноти.

Література

Кравець Л. В. Концептуальна метафора в мові української поезії ХХ ст. *Слов'янські мови* : зб. наук. праць. 2018. 1 (13). С. 136–147.

Andersen M., Dengsøe N., Pedersen A. An Evaluation of the Impact of Green Taxes in the Nordic Countries. Copenhagen : Nordic Council of Ministers (ТемаNord), 2001. 114 p.

Nano Tools and Devices for Enhanced Renewable Energy / ed. by Devasahayam S., Chaudhery H. Amsterdam : Elsevier, 2021. 620 p.

Enescu D. Green Energy Advances. London : IntechOpen, 2019. 156 p.

Green Consumerism: Perspectives, Sustainability, and Behavior / ed. by Malyan R., Duhan P. Ottawa : Apple Academic Press, 2019. 410 p.

ГРИНКЕВИЧ Ю. В.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Лужаниця О. І.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ СОЦІО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІАЛЕКТНОСІЇВ ГРАФСТВА ЙОРКШИР У ДІАЛЕКТНИХ ПРИКМЕТНИКАХ

Прикметники є одними з найбільш актуальних для досліджень частин мови, бо їх природа є антропоцентричною, вони вербалізують особливості стану людини, її характер, емоційне становище та ідентичність у цілому. Таким чином, слова які описують людину є джерелом культурної інформації кожної спільноти, бо акумулюють весь культурний код етносу, або соціо-територіальної групи [Субботина 2015, с. 75].

Незважаючи на тривалі дослідження, інтерес до вивчення діалектних прикметників в сучасній лінгвістиці залишається недостатньо вивченим та актуальним.

Метою дослідження є вивчення прикметників британського діалекту графства Йоркшир на матеріалі словника XIX сторіччя [Smith 1855] та спроба встановлення особливості соціокультурної ідентичності діалектоносіїв.

У результаті аналізу йоркширського діалекту було виокремлено 269 прикметників, які було розподілено до наступних тематичних груп:

Лексеми які описують зовнішні риси людини:

- манера вдягатися, наприклад: *tangling – untidy in dress* (неохайний); *ill-put – ill-clothed* (погано вдягнений); *guizard – ridiculously dressed* (кумедно вдягнений);

- опис тіла, наприклад: *a bamsey – fat, red-faced female* (товста, рум'яна жінка); *stridykirk – large, awkward female* (велика, незграбна жінка);

- колір шкіри, наприклад: *wow/wowish – wan, whitefaced. she looks rather wowish* (білявий, блідий); *blackaviz'd – tawny, dark-visaged* (смуглявий (з рудим відтинком));

- тип обличчя, наприклад: *langavized – long-visaged, meagre-faced* (витягнуте лице, довге); *stegging – vacant-looking* (пuste лице / з пустим поглядом);

- слова, які позначають окремі відзнаки/рисы обличчя, наприклад: *gimlet-eyed – squit-eyed* (косоокий); *skelly-eyed – squint-eyed* (косоокий).

Лексеми які описують розумові здібності людини: *cute – clever, active; canny – clever, neat; dungeonable – deep knowing; daftish – not clever.*

Лексеми які описують риси характеру: *a daft – a coward* (ледачий, боягуз, безпорадний); *a shackbag – a loose, trustless fellow* (безвідповідальна людина на яку не можна покластися); *closenear'd – greedy, close-fisted* (жадібний).

Лексеми які описують людину як таку: *a lamiter – lame person* (хромий); *gallac-handed or gaulish-handed/gouk-handed – left-handed* (ліворукий); *weean – wife* (жінка); *wife – upgrown female* (доросла жінка); *wakensome – easily awaked* (той хто легко просипається).

Результати дослідження показали, що за чисельністю найбільшою групою є та, що вербалізує зовнішність людини. Другою йде розумові здібності; вона також містить велику кількість синонімів, які позитивно описують людину. Третьою групою є слова, які позначають риси характеру. Найменш чисельніша група слів описує людину як таку.

За семантичною ознакою прикметники йоркширського діалекту вербалізують діалектоносіїв графства Йоркшир як людей розумних, працьовитих, але ледачих та безвідповідальних.

Література

Субботина Н. С. Прилагательное в аспекте лингвокультурологии.

Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук, 2015. №2. С. 74-77.

Smith J. R. A glossary of Yorkshire words and phrases. London : Tucker & Co. Printers, Perry's Palace, 1855. 204 с.

ЗОЛОТАРЕНКО К. С.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Шевчук О. В.

НАСМІШКА ТА САМОГЛУЗУВАННЯ ЯК ОСНОВА СТЕНД-АПУ ДЖ. САЙНФЕЛДА «I'M TELLING YOU FOR THE LAST TIME»

Метою нашого дослідження є аналіз прийомів комічного у стенд-апі Дж. Сайнфелда «I'm telling you for the last time». Джеррі Сайнфелд – американський актор, стенд-ап комік і сценарист. Виступи Дж. Сайнфелда в основному характеризується частим використанням насмішок – глузливих жартів, у яких за зовні позитивним висловлюванням ховається висміювання. [Ajaye 2002] Мета коміка – не тільки висміяти інших людей, але й потішити аудиторію самовисміюванням – сатиричним кепкуванням, спрямованим на автора жарту. [Зайцева 2020]

«So what's with the cab drivers and the B.O.? How long are these shifts? Do they ever stop or do they just get in the cab and just drive 'till they're dead? That's what it's starting to smell like in some of these cars». Дж. Сайнфельд починає без жодного вступу, одразу з трьох наступних запитань, які вже викликають сміх у аудиторії. Глядачі розуміють, що він висміює роботу таксиста, і приєднуються до нього зі сміхом та розвагою, що демонструє їхню солідарність із ним, незважаючи на те, що Сейнфельд явно знущається над водіями таксі, висловлюючи над ними злий гумор. [Schwarz 2010]

Далі Дж. Сайнфельд висміює імена водіїв таксі, які часто важко вимовити та зрозуміти, кажучи: *«It also helps to have a name with like, eight consonants in a row. What - what is that "o" with the line through it? [what letter is that?] I don't remember that letter in school. You need a chart of the elements if you wanna report the guy. "Yes officer, his name was Ammal, and then this symbol for boron.»* Ця заява має на меті принизити таксистів і може бути зрозуміла як ксенофобський випад, враховуючи той факт, що він наголошує, що здебільшого іноземці керують цими таксі таким божевільним чином. Тим не менш, Дж. Сайнфельд викликає сміх і оплески. [Schwarz 2010]

Крім того, коміки часто використовують такий прийом як самовисміювання.

Розглянемо наступний приклад: «*This is the Broadhurst Theater. It's a .. uh, (clears his throat) legendary theater, I know ... nothing about it*». Він говорить про «театр Бродхерста» і починає готувати кумедну кінцівку своєї розмови, говорячи про «легендарний театр». У цей момент глядачі не усвідомлюють того факту, що це слугить опорою для основної лінії. Це стає очевидним у наступному рядку, коли Дж. Сейнфельд каже, що він «нічого про нього не знає». Комік використовує невідповідність, виражену двозначністю, що викликає сміх у аудиторії. [Schwarz 2010]

Можемо зробити висновок, що такі прийоми мають багато переваг, серед яких: висока актуальність явища, описаного коміком, виражена реакція глядачів та можливість використовувати неочікувані гумористичні повороти сюжету.

Серед недоліків можемо виділити те, що такий стиль жартів вимагає від коміка відчуття межі дозволеного гумору, оскільки глядачі не мають бути обурені чи ображені гострими соціальними жартами виступаючого.

Література

Зайцева Є. С. Прийоми створення комічного ефекту в стенд-ап шоу. 2020.

URL : [https://fljournal.rsu.edu.ru/wordpress/wp-content/uploads/2021/01/ИЯВШ-№-](https://fljournal.rsu.edu.ru/wordpress/wp-content/uploads/2021/01/ИЯВШ-№-Ajaye)

Ajaye F. Comic Insights: the art of stand-up comedy. Los Angeles : Silman-James Press, 2002. 289 p.

Schwarz J. Linguistic Aspects of Verbal Humor in Stand-up Comedy. 2010.

URL:

https://publikationen.sulb.uni-saarland.de/bitstream/20.500.11880/23601/1/Linguistic_Aspects_of_Verbal_Humor_Verlagsversion.pdf. (дата звернення: 26.11.2022).

ІВАНИЦЬКА В. О.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.

ПРОЯВИ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПОЕТИЦІ ЕМІЛІ ДІКІНСОН

Емілі Дікінсон (1830-1886) – непересічна авторка бурхливо-перехідної доби романтизму в літературі США. У своїх попередніх публікаціях за допомогою інших дослідницьких інструментів ми зробили спробу осмислення таємниці її творчості, яка знайшла запит саме у читача ХХ ст. [Іваницька 2022а; Іваницька 2022б]. Вивчаючи неоднозначний світ поезії американської авторки в ключі феміністської критики, можна чітко простежити гендерні мотиви, які знайшли відображення у багатьох її віршах.

Актуальність дослідження полягає в тому, що прояви гендерної ідентичності в творах представників американського романтизму є цікавим та не до кінця вивченим аспектом гендерного літературознавства.

Стосовно поняття «гендерна ідентичність», введеного у науковий обіг у 1955 р. Дж. Мані для позначення внутрішнього самовідчуття людини як чоловіка чи жінки, слід зазначити мультिवаріативність цього феномену. Нові відтінки сенсів та виміри аналізу останнім часом надає йому квір теорія, яка є міждисциплінарною течією, що розгортається в контекстах теорії літератури, соціології, соціолінгвістики, психолінгвістики, історії, філософії, теології та теорії кіно. Квір теорія – це об’єктив, який використовується для дослідження того, як вчені, активісти, автори художніх текстів та засоби масової інформації використовують та відбивають категорію гендера та статеву бінарність, їх метою є скасування ієрархій та боротьба із соціальною нерівністю (Barber, Kristen; Hidalgo, Danielle Antoinette, 2017).

Занурюючись у лірику Емілі Дікінсон, складену з химерних уламків інтимних почуттів, можна відзначити схильність до використання так званих «жіночих означників». Як стверджує О. Горенко, під час аналізу її віршів ми маємо змогу помітити майже весь спектр жіночих означників – пасивність, ніч, серце, пафос [Горенко 2006, с. 425]. Наприклад, у поезії № 47 лірична героїня з відтінком патетики звертається до свого серця: «*Heart! We will forget him!*» [The Complete Poems 1976, р. 26]. У вірші №78 зустрічаються вже два таких означника – серце та ніч: «*A poor – torn heart – a tattered heart –*», «*Nor noticed night did soft descend –*» [The Complete Poems 1976, р. 40]. Також слово «pathos» вживається у першому рядку №719: «*A South Wind – has a pathos*» [The Complete Poems 1976, р. 353].

Наявність подібного спектру в поезиці Дікінсон є важливим проявом її гендерної ідентичності. Її поезії можна визначити як «андрогінні, оскільки вони вдало поєднують риси чоловічого та жіночого письма, ... порушують патріархальну модель світу у зв’язку із входженням жінки у чоловічу культуру» [Горенко 2006, с. 436].

Підсумовуючи, варто зауважити, що Емілі Дікінсон є яскравою представницею американського літературного романтизму. Сучасні наукові методи, а саме феміністська критика та квір теорія, дають змогу по-новому проаналізувати гендерну ідентичність авторки. Можна дійти висновку, що Е. Дікінсон схильна до використання жіночих означників. Андроґінний характер її лірики уявляється нам невід’ємною характеристикою гендерної ідентичності Емілі Дікінсон.

Література

Горенко О. П. Гендерна візія. *Пригодій С.М., Горенко О.П. Американський романізм. Полікритика*. Київ : Либідь, 2006. С. 421-437.

Іваницька В. Поезія Емілі Дікінсон крізь призму авторської ідентичності. *США : політика, суспільство, культура. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених, присвяченої 30-річчю встановлення дипломатичних відносин США й України, Київ, 26 січня 2022 р.* / Упорядник Н. Д. Городня. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2022а. С. 93-96.

Іваницька В. Створення образу автора на прикладі мовних особливостей лірики Емілі Дікінсон. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2022» Т. II*. Запоріжжя : ЗНУ, 2022б. С. 44-45.

The Complete Poems of Emily Dickinson / Edited by Thomas H. Johnson. Boston, Toronto : Little, Brown and Company, 1976. 770 p.

ІВАЩЕНКО О. С.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Веремчук Е. О.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «DARKNESS» В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ КОМІКСІ «БЕТМЕН І РОБІН»

Комікси стали дуже популярним явищем серед молоді, які розповсюдилися по всьому світу та знайшли свою інтерпретацію у фільмах, зокрема «Бетмен і Робін», які відомі своїм специфічним зображенням навколишньої дійсності, акцентуючи увагу на боротьбі за справедливість.

Актуальність наукового дослідження полягає в тому, що комікси – це відносно нове явище в літературі, що набирає величезні оберти в індустрії розваг не тільки серед дітей, але й серед молоді та більш старшого покоління через те, що в коміксах порушується багато соціально-етичних проблем в імпліцитному значенні.

Метою роботи є встановлення близьких за значенням та формою лексем, які актуалізують лексико-семантичне поле «Darkness».

У відповідності з метою дослідження вбачається за необхідне виконання наступних завдань: 1) обрати лексико-граматичні групи слів з менших за обсягом мікросистем, тобто синонімічні ряди, антонімічні пари, гіпероніми та гіпоніми; 2) визначити контекст та ситуативність, в якому дані групи слів

використовуються.

Об'єктом дослідження виступають лексичні одиниці, які відносяться до лексико-семантичного поля «Darkness».

Предметом дослідження є синонімічні ряди, гіпероніми та гіпоніми лексико-семантичного поля «Darkness».

Під лексико-семантичним полем розуміється сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ [Кочерган 2005, с. 368].

До синонімічного ряду лексеми *darkness* ми можемо віднести лексему *nightmare* яка використовується в такій ситуації, коли Робін думає про співпрацю із Бетменом: «*I thought this would be a dream come true. I'm starting to worry that this isn't a Fantasy at all... that instead I've found my way into a Nightmare*».

Слово *pandemonium* яке викрикували відвідувачі заходу Брюса Вейна під час атаки на нього демонів, відноситься до гіперонімії, тому що в даному випадку ця лексема має семантичне значення «пекло», що має синонімічне відношення з темрявою, тому що в людському уявленні пекло – це не тільки палаюче місце, але й місце де існують жахливі істоти, що роблять зло.

Прикладом гіпонімії лексико-семантичного поля *darkness* є *Blackgate prison*, в'язниця в якій тримали найнебезпечніших злочинців Готема, є також вмотивованою власною назвою *Blackgate*, що є блендом і позначає чорні ворота, що символізує щось темне, загадкове і має негативну конотацію.

В даній розвідці спостерігаються антропоніми, які належать до лексико-семантичної групи *darkness*, наприклад *dark knight* з яким порівнюють Бетмена, тому що він бореться у темну добу часу та його важко помітити.

Отже, в ході наукової розвідки були вирішені поставлені задачі, а саме: 1) визначили синонімічний ряд лексеми *darkness*, до якого належить лексема *nightmare*; гіпероніми: *pandemonium*; гіпонім: *Blackgate prison*; антропонім: *dark knight* 2) визначили різні ситуації, в яких використовувалися дані приклади. Таким чином, автор коміксів усвідомлено використав набір синонімічних слів пов'язаних з концептом темряви, щоб підкреслити образ антагоніста Бетмена, який живе в темряві, а по-друге показати через мовні засоби його протагоністів, з якими він бореться, як стихія темряви або зла.

Література

Комікс «Robin and Batman. Vol. 1 (2022)» : https://dc.fandom.com/wiki/Robin_%26_Batman_Vol_1 (дата звернення: 04.12.22).
Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 218 с.

МОВНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ ЖІНОЧИХ ПЕРСОНАЖІВ У РОМАНАХ СІДНІ ШЕЛДОНА

Одним із важливих ключів до розуміння глибинного змісту художнього твору є його художні образи. Перш за все, художній образ – це конкретно-чуттєва форма відтворення і перетворення дійсності. Образ передає реальність і разом з тим створює новий вигаданий світ, який сприймається нами, як наявний насправді. По друге, художній образ – це завжди єдність об'єктивного та суб'єктивного. Об'єктивне в образі – це все те, що взято безпосередньо з дійсності, суб'єктивне – те, що привноситься до образу, творчою думкою митця [Салій].

Метою нашого дослідження є виявлення та аналіз засобів створення образів жіночих персонажів у романах С. Шелдона «Розколоті сни» [Sheldon 1998] та «Якщо настане завтра» [Sheldon 1985], які є детективами-трилерами і характеризуються напруженим сюжетом та загадковою атмосферою.

На відміну від роману жахів, трилер орієнтований не лише на страх. В його основі завжди лежить кримінальний сюжет, що висуває на перший план нерозривно пов'язане зі злочинном уявлення про справедливість. Усі речі у трилері неоднозначні, а всі обставини – з подвійним смислом. Покарання несправедливе, оскільки сама жертва є винною. Злочинець виглядає звичайною людиною до зіткнення з жертвою. Він і сам здається жертвою – жертвою обставин, що склалися не найкращим чином, і цим викликає співчуття. Поки злочин не розкрито, суспільство вбачає в лиходієві сторону, що страждає.

Постає важливе питання, як саме автор зображає героїв, які мовні засоби він застосовує, щоб викликати у читачів бажану емоційну реакцію. Аналіз художніх творів С. Шелдона виявив широку палітру стилістичних та лексичних засобів виразності. Яскраві жіночі образи створюються, головним чином, за допомогою тропів і стилістичних фігур, таких як порівняння, епітет, метафора, алегорія, іронія, гіпербола, уособлення тощо.

Важливу роль у створення жіночих персонажів відіграє персонажне мовлення, яке виконує ряд функцій – характеризує, атрактивну, зіставну, психологічну. Автор застосовує молодіжний сленг, скорочення, вульгаризми та жаргонізми, щоб підкреслити індивідуальність зображених героїнь та те, як середовище впливає на формування їх характерів.

Вибір мовних засобів стає відмінною рисою жінок, виділяє їх образи серед інших, протиставляє їх одна одній, виявляє їх соціальний та професійний статус, рівень освіти та особливості виховання, розкриває їх емоційний стан.

Отже, образ персонажа художнього твору – це складне багатоаспектне явище, що включає опис зовнішності (обличчя, фігури, одягу); опис кінетичних характеристик (жестів, міміки, рухів); опис мовлення (тембру голосу, манери говоріння); опис рис характеру, інтелекту, динаміки думок, почуттів, вчинків та переживань; опис соціального статусу.

Саме завдяки вдалому використанню різнорівневих мовних засобів Сідні Шелдон створює яскраві образи сильних жінок, що здатні боротися та долати труднощі. Вивчення засобів створення образів персонажів є важливим з точки зору розуміння концептуального простору романів, специфіки реалізації авторського задуму, реконструкції закладеної в текстах програми їх інтерпретації читачами.

Література

Салій В. Сутність художнього образу та особливості його прояву в музичному мистецтві. URL: <https://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/12/005-15.pdf>

Sheldon S. Tell me your dreams. London : Harper Collins Publishers, 1998. 342 p.

Sheldon S. If tomorrow comes. New York : Warner Books, 1985. 398 p.

КОНЄВА С. В.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕВІДЕНЦІЙНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

У сучасних мовознавчих дослідженнях актуальності набуває вивчення різних комунікативних категорій, зокрема категорії евіденційності, яку тлумачать як епістемічну модальність, тобто «вираження впевненості, сумніву, логічної можливості, необхідності» тощо [Козинцева 1996, с. 93]. Категорію евіденційності досліджено у різних мовах (А. Мальчуков, В. Фрідман, В. Чейф, Г. Лазар, М. Хардман, Т. Гівон та ін.). Проте все ще бракує порівняльних досліджень цієї категорії.

Мета цієї розвідки полягає у порівняльному аналізі лексичних засобів

вираження евіденційності в англійській та українській мовах.

Перш за все слід зазначити більшу продуктивність лексичних засобів вираження категорії евіденційності в українській мові порівняно з англійською мовою, яка віддає перевагу синтаксичним засобам.

Найпоширенішими лексичними засобами, які передають категорію евіденційності, виявилися дієслова. Серед них наявні такі:

– дієслова мовленнєвої діяльності (англ. *say, tell, inform, expand*, укр. *говорити, казати, розповідати* тощо), наприклад, “*A woman answered the door and we **informed** her that we were looking for a Mr. James Morse*”(Cases in Trial Advocacy, 1977, p. 33), «*У розвідці **зауважують**, що район навколо міст Павлівки та Вугледару в південно-центральної частині Донецької області був ареною інтенсивних боїв*». (Радіо свобода, 27.11.2022);

– дієслова ментальної діяльності (англ. *think, suppose, consider*, укр. *вважати* тощо), наприклад, “*Police **believe** a man attacked a couple in unincorporated Crete Thursday night, and he was also injured himself* “ (CBS News. 02.07.2022));

– дієслова перцепції (англ. *see, hear, feel*, укр. *відчувати, бачити, чути* тощо), наприклад, “*I suppose I **saw** truth as something I could wrap up in pretty paper and shove in the back of a closet somewhere*” (Love isn’t Supposed to Hurt, Christi Paul, 2022, p. 92); “*The Wheels **Seem** to be Coming Off Democrats’ Infrastructure Plans*” (Time, 08.04.2021).

В англійській мові категорія евіденційності може бути також виражена обставинними прислівниками (*allegedly, reportedly, obviously*), а в українській мові - модальними словами (*очевидно*), іменниками ментального модусу (*думка, знання, припущення, здогад, висновок, міркування, пропозиція*), іменниками повідомлення (*чутки, плітки, відповідь*), часткою *мовляв (мов)*.

Отже, лексичні засоби вираження категорії евіденційності переважають в українській мові. Англійська мова для вираження цієї категорії віддає перевагу синтаксичним засобам. Основні лексичні одиниці для вираження евіденційності представлені дієсловами семантичних категорій чуття, мовлення, ментальної діяльності.

Література

Козинцева Н. А. Категория эвиденциальности (проблемы типологического анализа). *Вопросы языкознания*. 1994. № 3. С. 92–104.

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАФОР У МЕДІЙНИХ ТЕКСТАХ (НА ПРИКЛАДАХ АНГЛОМОВНИХ ЗМІ)

Феномен метафори, її сутність та функціонування у різних сферах мовленнєвої діяльності вже давно є об'єктами наукових досліджень. Сьогодні однією з найбільш актуальних тем вивчення є роль метафори та особливості її функціонування у медіатекстах. Метафора, як і будь-який троп, має певне мовне навантаження. Тому, щоб визначити роль метафори у мові або якомусь творі, слід розібратися з її функціями, а для цього необхідно звернутися до контексту, розглянути своєрідність її змісту та форми вираження у конкретному типі текстів, приміром, медійному.

Метою будь-якого медійного тексту є не тільки повідомлення інформації, але і спричинення конкретного впливу та подальше переконання реципієнта. У такому випадку метафора, як правило, реалізує свій експресивний потенціал, що сприяє поширенню та пропаганді різних ідей та поглядів [Одинецька]. Таке використання та функціонування метафори відповідає особливостям мовних засобів масової інформації, основним завданням яких є вплив на аудиторію та формування у неї відповідних точок зору на певні події.

Концептуальна метафора — «це стійке та зафіксоване в мовній, культурній традиції етносу, а отже, і в мисленні людей, використання мовного знака одного концепту на позначення іншого, що передбачає розуміння сутності позначуваного за аналогією до позначуваного» [Кравець 2012, с. 8]. Найчастіше вживання саме цього типу метафори пояснюється тим, що концептуальні метафори визначають способи номінації однорідних понять через серію метафор, які базуються на загальних та подібних культурно-суспільних асоціаціях. Відтак, при використанні концептуальних метафор у текстах реципієнту буде простіше збагнути метафоричне значення частини тексту через наявність певної кількості аналогій, що співвідносяться між собою.

Для більш повного розуміння особливостей функціонування метафори у медіатекстах були проаналізовані англomовні журнали, газети та матеріали теле- та радіомовлення, наступних видань: *Daily Telegraph*, *Newsweek*, *Time*, *the Washington Post*, *the Guardian*, *BBC UK* на предмет виявлення в них метафор або метафоричних виразів. Розглянувши вісім медіатекстів, можна сказати, що, як правило, у них вживається концептуальна метафора та її підвиди: структурна,

орієнтаційна, онтологічна. Наприклад, у публікації *the Washington Post* від 14.07.2022 знаходимо структурну метафору: “*Meanwhile, a global movement to prosecute Russian President Vladimir Putin for the crime of aggression is growing, as the invasion has turned attention to the issue of illegal war*”. Автор цієї статті метафорично називає російське вторгнення в Україну злочином агресії. Ця метафора є концептуальною тому що, вона концептуалізує широке поняття війни більш конкретним терміном “crime”.

Підсумовуючи вищесказане, приходимо до висновку, що в широкому розумінні метафора здатна структурувати мислення людини, її модель світу. Типовим для медіатексту є вживання концептуальних метафор, через простоту їх формування та емоційний вплив, що здатен формувати у читача потрібну оцінку дійсності та світосприйняття.

Література

Одинецька Л. В. Роль метафори в засобах масової інформації. *Актуальні проблеми теорії соціальних комунікацій* : збірник наукових праць НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ, 2017. Випуск VI. С. 44-48. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13506/Odynetska%20L..PDF;jsessionid=D1FD7C7C37D29FB1332FD671D9D12AAD?sequence=1> (дата звернення: 01.12.2022).

Кравець Л. В. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 416 с.

ЛЕВАДНИЙ О. О.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.

ВІДБИТТЯ ТЕМИ ІГРОМАНІІ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Численні філологічні дослідження присвячено тому, як і якими саме лексичними засобами автори намагаються виразити свою думку у художніх текстах. Мовні прийоми можуть слугувати для автора засобами розкриття для читача певної теми, а можуть бути й інструментом маніпуляцій задля підкріплення автором думок, ідей та впливу на свідомість адресатів.

Проблема впливу ігор на людей вивчається вже не перше десятиліття через величезну популярність та зацікавленість ігровою індустрією. Результати досліджень впливу відеоігор на свідомість людини представлено у численних статтях, однак їх автори використовують художній стиль і часто уживають свої суб'єктивні оцінки та емоційну лексику, або ж сухе

термінологічне мовлення. Ми будемо аналізувати лексичні засоби саме з точки зору особливостей вербального оформлення публіцистичного стилю, хоча він не виключає використання засобів художнього мовлення та емоційно забарвленої лексики. Ми проаналізували 4 статті на цю тему: від сайтів CreditDonkey [Kim] та Brain&Life [How Do Video Games...], які концентруються на негативних аспектах впливу відеоігор, а також Geico [Benefits of Video Games...] та Ourculture [An Overview...], що висвітлюють позитивні моменти впливу.

Перші два тексти одразу посилаються на джерела інформації: Brain&Life у підзаголовку вказують: “*Experts examine the effects of video games...*”, а CreditDonkey приводить у першому ж абзаці статистику від компанії EEDAR. Автори статей апелюють до експертних досліджень, щоб підтвердити свою критику комп’ютерних розваг. Для читача це важливо, бо він має бачити обґрунтованість думки автора та сприймати подану інформацію як об’єктивну, особливо у випадку критики. Сайт Ourculture також вказує своє інформаційне підґрунтя: “*Studies suggest that games can be used as a force of good in society*”, однак безпосередніх посилань та джерел не наводить (це єдиний з сайтів, який не надає посилання на джерела інформації). Стаття з Geico є списком з 9 корисних здобутків завдяки відеоіграм. Перше посилання на джерело інформації вони роблять пізніше – лише у другому реченні першого пункту: “*In a study involving a group of surgeons*”. У передмові також використано наукові терміни (“*Healthy brain stimulation, Development of problem-solving skills*”), щоб затвердити кваліфікацію автора з даного питання. Можна припустити, що автори перших двох статей, розуміючи, що більшість їх аудиторії може позитивно ставитися до відеоігор, використовують слова-маркери (*experts, studies*), щоб зазначити обґрунтованість свого критичного дискурсу. Проте, ці слова можна знайти й у інших текстах – це слова загального вжитку й професійного спрямування.

Текст від CreditDonkey поділяється на 6 розділів, чотири з яких починаються з “*Effects of video games on...*”, після чого йдуть слова загального значення: *life, health, behavior, sleep*. Вони є часто вжитими, а їх денотат – критично важливим для людей. Таким чином автор загострює увагу читача на впливі відеоігор на буденні речі. Стаття від Brain&Life теж концентрується на негативній взаємодії мозку та відеоігор. У назві кожного з п’яти її розділів фігурує слово “*brain*” та фраза “*on games*”, щоб наголосити на тематиці роботи. Більшість заголовків, утім, дотримується нейтральних конотацій. Стаття від Ourculture у трьох розділах повторює корінь “*game*”, автор вказує, на що впливають відеоігри і знову об’єкти впливу – це загальноважливі

денотати. Самі назви розділів теж не несуть певної суб'єктивної конотації: “*Ways that Games Impact the Society*”, “*Games vs Behavior*”. Дієслова із нейтральним значенням мають спонукати адресата читати статтю далі, тому що він ще не розуміє, чи буде автор продовжувати хвалити відеоігри чи перейде до їх засудження. Стаття від Geico ділиться на 9 пунктів, де автор описує, як ігри впливають на людей. У назві кожного пункту фігурують слова із коренем “*game*”, а автор у кожному із заголовків описує позитивний вплив відеоігор.

Отже, результати дослідження показали, що автори добирають коректні для ситуації слова (загальноживані оцінно нейтральні, спеціальні терміни, слова-маркери фахового дискурсу), щоб розкрити тему та пояснити її важливість читачу, у деяких випадках для підтвердження об'єктивності та обґрунтованості думки автора, та для сприйняття інформації реципієнтом ще на самому ранньому етапі читання.

Література

An Overview of How Gaming Influences Modern Culture and Society. URL: <https://ourculturemag.com/2020/11/17/an-overview-of-how-gaming-influences-modern-culture-and-society/> . (Дата звернення 01.11.2022)

Benefits of Video Games For Kids & Adults. URL: <https://www.geico.com/living/home/technology/9-reasons-to-give-video-games-a-try/> (Дата звернення 02.11.2022)

How Do Video Games Affect Brain Development in Children and Teens? URL: <https://www.brainandlife.org/articles/how-do-video-games-affect-the-developing-brains-of-children> (Дата звернення 06.11.2022)

Kim P. Negative Effects of Video Games. URL: <https://www.creditdonkey.com/negative-effect-video-games.html#:~:text=How%20do%20video%20games%20affect,nucleus%20rather%20than%20the%20hippocampus> (Дата звернення 05.11.2022)

ЛУКОМЕЦЬ А. М.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Шевчук О. В.

СПОСОБИ УТВОРЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Метою нашого дослідження є аналіз способів утворення евфемізмів, які

існують в сучасній англійській мові. Загальновідомо, що евфемізми – це невід'ємна частина будь-якої мови яка, також, зазнає змін. Евфемізм – це особливий прийом і риторичний засіб, вироблений у процесі мовного застосування, заміна будь-якого недозволеного або небажаного слова чи виразу більш коректним з метою уникнути прямого найменування всього, що здатне викликати негативні почуття, як у мовця, так і у співрозмовника, а також з метою маскуванню певних фактів дійсності [Xu Peng 1996, с. 26].

Усе різноманіття виявлених у результаті аналізу мовного матеріалу міжконцептуальних зв'язків, що забезпечують розуміння евфемістичних змін, можна звести до таких основних типів: зв'язки на основі схожості, контрасту, суміжності, а також ієрархічні та градуальні зв'язки [Великорода 2007, с. 226].

1. Міжконцептуальний зв'язок, що ґрунтується на схожості концептів, передбачає наявність подібних характеристик у їхньому змісті. При евфемізації він слугує основою використання такого когнітивного механізму, як концептуальна метафора. У разі синонімічної заміни як евфемізм може виступати ідеографічний або стилістичний синонім вихідної номінації: «*The President was an old friend of her deceased father, Dr. Bernstein*».

2. Більш того, в основі формування евфемістичних перейменувань може лежати також контраст, або протиставлення вихідного концепту концепту, репрезентованому одиницею вторинної номінації: «*I feeling unwell today*». Цей тип міжконцептуального зв'язку слугує підґрунтям використання такого мовного механізму, як літота, під якою розуміють стилістичну фігуру навмисного пом'якшення виразу шляхом заміни слова на протилежне, але заперечне за значенням [Таджибаева 2006, 24].

3. Зв'язок за суміжністю являє собою тип зв'язку між різними компонентами однієї концептуальної області, за якого один компонент можна використовувати для репрезентації всієї області загалом або для вираження іншого компонента в рамках тієї самої області.

4. Ієрархічний зв'язок ґрунтується на збільшенні або зменшенні ступеня узагальненості в описі будь-якого явища, слугує основою використання таких когнітивних механізмів, як генералізація і специфікація концептуального змісту.

5. Градуальний зв'язок проявляється в описі різного ступеня вираженості ознаки описуваного явища. Ця градація може бути закладена безпосередньо в семантиці лексичних одиниць: «*We never rush, we hasten*» [Таджибаева 2006, 26].

Можна зробити висновки, що неоднозначним є саме поняття евфемізму: по-різному надається визначення та класифікація евфемізмів, а також причини заміни деяких слів і виразів евфемізмами. Існують різні класифікації способів утворення евфемізмів. Основні функції евфемізмів: евфемізми використовують

для заміни прямих назв предметів і явищ, у разі небажання називати щось неприємне своїм прямим ім'ям.

Література

Великорода В. Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові. Львів : Нац. ун-т ім. І. Франка. 2007. 274 с.

Таджибаева А. А. Социокультурные и когнитивные аспекты лингвистического исследования эвфемизмов в английском языке. Ташкент, 2006. 54 с.

Xu Peng. *Figures of Speech in English*, Beijing : The Commercial Press, 1996. 177 p.

ОСТРОВСЬКА М. М.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.

ЕМОТИВНИЙ ПРОСТІР ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ЖІНОЧИХ ЖУРНАЛІВ)

Сучасна лінгвістика виокремлює особливий напрямок, в якому активно вивчається проблематика вираження емоцій в мові. Як результат, одним з пріоритетів стає дослідження текстів, що розкривають «світ емоцій», зокрема мовленнєвих засобів, за допомогою яких автор виражає своє ставлення до тих чи інших явищ, фактів, людей.

Метою нашого дослідження є вивчення емотивного простору текстів англомовних жіночих журналів та визначення специфіки репрезентації емоцій в них. Основним завданням при проведенні дослідження стало вивчення засобів, які створюють позитивне та негативне емоційне забарвлення на лексичному та синтаксичному рівнях: тобто слів, словосполучень, речень, фразеологічних одиниць, граматичних конструкцій, які надають певному елементові висловлювання більшої виразності, підкреслюють колоритність мови з метою привернення уваги читачів. **Матеріалом** дослідження стали англомовні жіночі журнали *Vogue*, *Cosmopolitan*, *Marie Claire*, *Maxim*, *Woman & Home*.

Дискурс сучасних англомовних жіночих журналів характеризується власними комунікативно-прагматичними ознаками, які використовуються для формування певних ідеологічних переконань, світогляду та естетичних вподобань жіночої аудиторії. Відвертість, емоційність, демократичність

комунікації видання з аудиторією проявляється у таких жанрових формах дискурсу, як інтерв'ю, репортаж, приватна кореспонденція, анкета тощо.

Під час дослідження англомовних жіночих журналів було виявлено різнорівневі засоби реалізації емотивності: фонетико-графічні, лексичні, фразеологічні, стилістичні та синтаксичні.

Засобами вираження емоцій на фонетико-графічному рівні є наявність розділових знаків та особлива подача слів у реченні. До них належать: знак питання та знак оклику, тире та дефіс, великі літери, курсив.

На лексичному рівні емоції вербалізуються гендерно-маркованими емоційними прикметниками (*marvellous, admirable, disgusting, outstanding etc*); словами, що безпосередньо називають емоції (*love, affection, devotion, loyalty etc*); вигуками, вставними підсилювальними словами та висловами (*please, welcome, thanks, I'd never forgive myself if, I'd love to, it would be great, my pleasure etc*); інтенсифікаторами (*pretty, absolutely, extremely, utterly, etc*); різноманітними кольоропозначеннями (*marine, indigo, plum, ebony, ochre etc*).

На синтаксичному рівні для вираження емоцій використовуються різні види речень: окличні, питальні, еліптичні, інвертовані. Що вищим є емоційне напруження, то у вищій мірі проявляється дезорганізація синтаксичної будови. Частими повтореннями, переривчастістю та незакінченістю синтаксичних одиниць характеризується висока концентрація емотивності тексту.

Використання різних стилістичних засобів значно покращує якість текстів жіночих журналів, полегшує або навмисно метафоризує зміст, щоб зробити його більш привабливим для читача. Було виявлено такі засоби, як: синекдоха, метафора, метонімія, антономазія, звуконаслідування, алегорія, іронія, гіпербола та ін. Використання вказаних стилістичних засобів при творенні публіцистичного тексту не тільки викликає певні емоції, а й дає можливість маніпулювати свідомістю читача, формувати потрібний напрямок думки.

Вербальна складова емотивності публіцистичного тексту доповнюється ілюстративною, що дає більш чітке уявлення про певні речі та підвищує емоційний вплив; сприяє формуванню широкого спектру емоцій цільової аудиторії з метою використання їх для подальших маніпуляцій.

Вивчення лінгвістичних засобів експлікації емоцій багато в чому може допомогти правильному прочитанню публіцистичного тексту, адекватному декодуванню емоцій автора, тим самим сприяючи підвищенню рівня ефективності взаємодії автора та читачів.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ У СЕРІАЛІ “SHERLOCK”: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

На сьогодні досі актуальним для лінгвістів залишається розгляд особливостей функціонування лексико-стилістичних засобів в різних типах текстів. Оскільки скрипт кінострічки є різновидом тексту, виникає необхідність проаналізувати, яким чином сценаристи застосовують стилістичні засоби задля художньої виразності, характеристики персонажів, тощо. Ми дослідили особливості лексико-стилістичних засобів, використаних у першому сезоні відомого серіалу “*Sherlock*”. Особлива увага була приділена функціональному аспекту цих засобів у мовленні Шерлока Голмса та доктора Ватсона.

Під лексико-стилістичними засобами ми розуміємо лексичні одиниці мови, за допомогою яких створюються літературні образи. Зокрема у серіалі було виявлено такі лексико-стилістичні засоби, як метафора, епітет, гіпербола, повтор, іронія, евфемізм. В ході дослідження було виявлено такі функції лексико-стилістичних засобів: акцентування уваги на почуттях та переживаннях героїв; привертання уваги глядачів; надання більшої емоційності мовленню героїв; передання атмосфери та настрою певного епізоду чи фрагменту.

Обидва герої часто використовують *метафори*. Зазначимо, що у мовленні Шерлока Голмса переважають оригінальні метафори, а у Джона Ватсона виявлено більше мертвих метафор внаслідок більшої експресивності детектива порівняно з його другом. Характерною для метафор є здатність викликати цікаві образи, асоціації у глядачів та, завдяки цьому, привертання уваги: *I've got my eye on a nice little place in central London, I consider myself married to my work.*

Щодо *enimemiv*, герої серіалу використовують емоційно-оцінні та епітети логічного уточнення думки. У мові доктора Ватсона переважають емоційно-оцінні епітети, а Шерлок використовує більше епітетів для логічного уточнення думки. Це пояснюється сферою діяльності героїв, оскільки Шерлок Голмс є детективом, то він частіше робить уточнення щодо помічених ним деталей. До того ж, за допомогою епітетів дуже добре передається атмосфера серіалу: *That you're a dead man walking, ... frankly alarming shade of pink.*

Гіперболізовані вирази герої не так вже й часто використовують у своєму мовленні. Як Шерлок, так і Джон зазвичай вживають гіперболи на основі прикметників. Важливою функцією цього лексико-стилістичного засобу у

серіалі є надання певним ситуаціям більшого драматизму, зображення емоційного стану героїв: *The most dangerous man you've ever met and not my problem, Don't talk out loud, Anderson, you lower the IQ of the whole street.*

Було розглянуто чотири види **повторів** – контактний, анафоричний, епіфоричний та кільцевий (рамковий). Всі вони зустрічаються у мовленні героїв. Варто зазначити, що анафоричні повтори є найбільш вживаними. Головними функціями повторів у серіалі є емоційне забарвлення мовлення та підсилення вже сказаного раніше: *This could be very nice. Very nice indeed.*

Основними способами творення **іронії** є лексико-семантичний та логіко-семантичний. В ході дослідження було виявлено, що іронія, утворена лексико-семантичним способом, переважає у мовленні обох героїв. За допомогою іронії, герої додавали певним ситуаціям комічності, адже їхні слова не відповідали діям. До того ж, іронія робить мовлення більш живим та емоційним, що є перевагою для детективного серіалу: *Fun? There is a woman lying dead.*

Евфемізми у стрічці використовуються нечасто з метою більш м'якого вираження певних фраз або образливих чи неприємних речей. Головною функцією евфемізмів те, що вони дозволяють уникати того, що може ранили почуття іншої людини: *Why would an agent give his life to tell us something incredibly insubstantial?*

Таким чином, добір ефективних лексико-стилістичних засобів є важливою частиною написання скриптів серіалів. Саме вони допомагають уточнювати всі найважливіші деталі та моменти, які є ключовими для сюжету, та якнайкраще передавати емоції та переживання героїв. Зазвичай саме лексико-стилістичні засоби впливають на глядача та привертають його увагу.

ЧЕРНЕЦЬКА Я. В.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ МАНІПУЛЯТИВНОЇ ФУНКЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Вплив засобів масової інформації на свідомість людини в суспільстві важко переоцінити. За допомогою вибору тем, змісту, моменту, способу та форми подачі інформації, мас-медіа фактично представляють аудиторії інтерпретації елементів реального світу, які ніколи повністю не відображають реальність, але конструюють певний образ дійсності. При цьому використання технологій

інформаційно-психологічного впливу стало звичайним явищем економічної конкуренції, ідеологічної та політичної боротьби. Внаслідок цього, однією з найнебезпечніших загроз сучасного суспільства є загроза таємного інформаційно-психологічного управління масами – маніпуляція масовою свідомістю [Кара-Мурза 2005, с. 238].

У сучасному вербоцентричному суспільстві головним інструментом комунікації та, зокрема, медіакомунікації є мова, тому маніпуляції через мову – основний спосіб маніпулювання громадською думкою. Тим паче, що мова надає при цьому найширший вибір форм і методів впливу, дозволяючи як зробити необхідний ефект, так і замаскувати сам факт маніпуляції.

Мета нашого дослідження полягає у виявленні, систематизації та описі лінгвістичних засобів маніпулятивного впливу та у визначенні особливостей їх використання в англomовному публіцистичних текстах.

Матеріалом дослідження виступають публіцистичні медіа статті різнопланового характеру, взяті з сучасних англomовних інтернет видань, таких як *CNN, The New Daily, The Times, The Washington Post, The New York Times, Financial Times, New York Post, The Economist, The Guardian, Daily Monitor, Daily Motion, USA Today*.

Технології лінгвістичного впливу вимагають застосування інструментів мовної маніпуляції – особливого вживання автором публіцистичної статті різноманітних засобів з метою управління сприйняттям дійсності масовою аудиторією. Саме лексика є найбільш продуктивною у процесі лінгвістичного впливу на читача. Завдяки різним мовним одиницям автор може не тільки висловлювати свою думку і суб'єктивне світосприйняття, але і переконувати адресата в об'єктивності і істинності цих поглядів.

Мовне маніпулювання в ЗМІ здійснюється різними способами відбору та організації мовного матеріалу, які можуть бути виявлені на різних рівнях мовної організації. В результаті критичного аналізу англomовних публіцистичних текстів, здійснюваного з метою виявити типові для них лексико-семантичні засоби мовного маніпулювання, були визначені такі прийоми маніпуляції:

- використання конверсивів, тобто, слів, що описують ту саму ситуацію з різних, найчастіше діаметрально-протилежних, точок зору;
- номіналізація, тобто, використання номінативних лексичних засобів замість дієслів;
- застосування лексичних одиниць вторинної номінації, зокрема ідіом, та слів із стійкою емоційно-оцінною конотацією;
- використання метафор, що створює високий рівень експресивності та викликає певні емоційні асоціації;

- вживання власних імен, зокрема, імен впливових і відомих діячів, письменників, спортсменів, представників шоубізнесу;
- використання неологізмів, молодіжного сленгу і професійного жаргону.

Вивчення лінгвістичних механізмів впливу на суспільну свідомість – одна із необхідних умов підвищення рівня самосвідомості сучасного суспільства. Знання методик впливу на масового читача дозволить виробити захисні реакції на рівні індивідуальної та суспільної свідомості, а також досягти «медійної» грамотності.

Література

Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием. Москва : Эксмо, 2005. 832 с.

ЧУХРАЙ В. Д.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Приходько Г. І.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТУ ГАЗЕТИ

Текст газети відноситься до газетно-публіцистичного стилю. До цього стилю окрім мови газет також відноситься мова суспільно-політичних журналів та прокламацій, докладів, виступів, дискусій, радіо- та телепередач, а також документально-публіцистичного кіно. Основна функція цього стилю, а відповідно й тексту газети – пропагандистсько-агітаційна, вона направлена на поширення політінформації та спонукання людей до дії, активізацію їх думок. Газетний текст є індивідуалізованим, тобто орієнтованим на певні групи людей у залежності від критеріїв: вікові, освітні, соціальні, ідеологічні. Окрім основної функції текст газети також має емоційно-експресивну функцію, що проявляється у вираженні певного оціночного відношення до фактів.

Газетний текст ділиться на наступні підтипи:

1) Інформаційний. Цей тип газетного тексту включає в себе наступні жанри: замітка, повідомлення, хроніка, звіт, інтерв'ю, програми та інші. Перелічені жанри реалізують офіційно-інформаційну функцію газетного тексту, тобто стиснуто, об'єктивно та достовірно передають фактологічну інформацію. Жанри комюніке, резюме, кореспонденція, звіт та огляд виконують інформаційно-ділову функцію, яка схожа з офіційно-інформаційною, але у цьому випадку у лексичному оформленні присутня ділова та спеціальна термінологія, на відміну від попередньої функції, яка передбачала використання більш простої лексики.

2) Аналітичний. Аналітичний підтип газетного тексту має наступну структуру: тезис, аргументація, висновок. Є чотири різновиди цього підтипу: інформаційно-аналітичний, газетно-науковий, узагальнююче-директивний та урочисто-декларативний. Перший різновид проявляється у таких жанрах, як замітка, стаття та рецензія. Загалом це жанри, які є спільними для будь-якого різновиду газетного тексту, але у цьому конкретному різновиді їх суть змінюється. Газетно-науковий різновид характеризується поєднанням наукової та популяризаторської основи у змісті тексту та стилі в цілому. Він представлений наступними жанрами: стаття, замітка, хроніка, огляд, інтерв'ю та репортаж. Узагальнююче-директивний різновид характеризується узагальненим відображенням дійсності у проблемно-аналітичному та перспективно-оціночному аспектах. У цьому різновиді активно використовується слова, словосполучення та речення зі значенням збірності та множинності. Його представляють жанри передова стаття та коментар. Урочисто-декларативний різновид проявляється у жанрах звернення, опис, привітання, заклик та лозунг.

3) Художньо-публіцистичний. Цей підтип газетного тексту виражається у жанрах промова, стаття, нарис, репортаж, есе, памфлет, фейлетон, глоса, рецензія і т.д., для яких характерним є поєднання об'єктивно-аналітичного, емоційно-експресивного та суб'єктивно-особистісного змісту.

Основною особливістю газетного тексту є його вплив на читача. Згідно з цим, він є насиченим різноманітними тропами, риторичними фігурами, а також лексичними та граматичними засобами. Разом з цим, газетний текст містить у собі точку зору великої кількості осіб, він має масовий характер комунікації. Таким чином, ще однією ключовою особливістю газетного тексту є його збірність, що на письмі виражається через підвищену частоту використання 1-ої та 2-ої осіб у збірному значенні, а також займенників «ми», «ви», «наш» та «ваш».

Важливим аспектом дослідження є порівняння газетного тексту з художнім. Принципіальна відмінність першого полягає у великій ролі емоційного аспекту, що у газетно-публіцистичному стилі має оціночний характер. Газетний текст входить у склад суспільно-політичної літератури, його предметом є життя у суспільстві, політика та економіка. Усе це стосується кожної людини, без винятків. Виходячи з цього, газетний текст не може складатися з виразів, що не мають емоційно-експресивної основи, адже освітлення масштабних подій, про які хвилюються цілі народи, без емоцій, без пристрасті не є можливим. У порівнянні з художнім текстом та іншими функціональними стилями газетний текст у більшому ступені наповнений засобами та способами досягнення експресивності. Головним критерієм

вживання лексики та відбору мовних засобів для газетного тексту є загальнодоступність. Таким чином, з газетного тексту виключені слова, які не характеризуються цією рисою, а саме вузькоспеціальні мовні одиниці та вирази, діалектизми, арготизми, поетизми, варваризми, загалом, усе, що може спричинити труднощі у розумінні тексту реципієнтом.

Підводячи підсумки, на основі проведеного дослідження, ми можемо стверджувати, що газетний текст є явищем, що охоплює безліч підвидів текстів, кожен з яких має свої специфічні характеристики. Відповідно до цього, газетний текст характеризується наявністю у ньому експресивної та виразної лексики. Загалом, у газетному тексті використовується увесь спектр літературної лексики, але за виключенням специфічної лексики. Також важливою рисою газетного тексту є широке використання троп та стилістичних фігур для підвищення його експресивності.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

АРЛАУСКАЙТЕ С. В.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., проф. Клименко О. Л.

ПРО СТИЛІСТИЧНІ ПРИЙОМИ ТА СИМВОЛИ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ДЖ. ФАУЛЗА “THE COLLECTOR”

Стилістичні прийоми та символи створюють неповторний ідіостиль автора роману “*The Collector*” Джона Фаулза. Сама назва роману “*The Collector*” («Колекціонер») є метафоричною. Колекціонер – це невинна людина, яка захоплюється збиранням марок, книг, предметів мистецтва. Незважаючи на це, образ Клегга зображений Джоном Фаулзом як прямо протилежний. Він відображає по задуму автора найбільш негативні якості – Зло, Бездуховність, Моральну потворність, Заздрість, Егоїзм, Підлість і Боягузтво. Головний герой вже не бачить межу між невинним збиранням метеликів та жахливим злочином – викраденням дівчини.

Лексема “*collector*” набуває в романі метафорично-символічного значення. За словником *The Cambridge Dictionary Online* лексема “*collector*” позначає кропітку, старанну, невинну людину, яка свій вільний час приділяє улюбленій справі – збиранню красивих речей. Однак у романі Джона Фаулза “*The Collector*” постає у протилежному значенні. Автор змінює семантичне значення слова “*The Collector*”. У цьому романі “*The Collector*” – це символ бездуховності, нелюдності, символ злочинця – вбивці.

Світ Фредеріка Клегга настільки обмежений, що навіть при описі Міранди Клегг використовує порівняння головної героїні з експонатом з колекції, він ставиться до неї як до предмета, а не як до живої людини: “*I’m an entomologist. I collect butterflies.*” “*Of course,*” she said. “*Now you’ve collected me*” [Fowles 2008, с. 22]. – «Розкажи про себе. Що ти робиш у вільний час?» «Я ентомолог. Я колекціоную метеликів» «Ну звичайно,» відказала вона. «Ну ось тепер і я у твоїй колекції» [Фаулз 2015, с. 23].

Джон Фаулз дає пряму характеристику Клеггу як бездушному колекціонеру красивих істот (метеликів чи дівчат), яких він вбиває. Семантика лексем “*emotions, mind, soul, human*” і протиставляється лексемі “*collector*” як “*not human*”, створюючи антитезу.

Головним образом-символом роману є метафоричне порівняння Міранди Грей з метеликом із колекції Фредеріка: “*I know what I am to him. A butterfly he*

has always wanted to catch” [Fowles, 2008, с. 66]. – «Я знаю, хто я для нього. Я метелик, якого він завжди мріяв зловити» [Фаулз 2015, с. 66].

Метафоричне перенесення співвідноситься з образом "метелика" – Міранда хоче «полетіти» як метелик з ув'язнення, але у неї не виходить. З ув'язнення Міранда мріє вирватися на волю, врятуватися від викрадача. Через метафоричне перенесення “*fly away*” автор наголошує на її бажанні свободи: “*I said, if you asked me to stop collecting butterflies, I’d do it. I’d do anything you asked me. “Except let me fly away...”*” [Fowles 2008, с. 23]. – «Якщо хочеш, я більше не збиратиму метеликів. Я зроблю все, про що ти мене попросиш.» «Крім того, щоб дати мені полетіти геть...» [Фаулз 2015, с. 23]

Слід зазначити, що лексема “*butterfly*” («метелик»), як описує Міранду Джон Фаулз, у романі є не тільки метафорою, а й символом, тобто на стилістичному рівні метафора “*butterfly*” («метелик») у контексті роману “*The Collector*” піднімається до рівня символу. Колекціонування Клегга коштувало Міранді життя. Бездушність колектора, який забирає життя у предметів своєї колекції, робить з метафори “*butterfly*” («метелик») символ «душі».

Література

Fowles J. *The Collector*. The Penguin Books, 2008. 290 с.

Фаулз Дж. Колекціонер. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. 147 с.

The Cambridge Dictionary Online. URL:<https://dictionary.cambridge.org>

БОГОСЛАВСЬКА Ю. М.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Погонець В. В.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ІТ ТЕРМІНІВ

Терміном ми називаємо слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття з певної галузі науки, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя тощо. Сукупність термінів як лексичних засобів найменування складає термінологію.

Передача англійських термінів українською мовою вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. При перекладі науково-технічної літератури з англійської мови на українську важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова.

Основною метою нашого дослідження було вивчення шляхів перекладу

англійської технічної термінології українською мовою. Ми виявили, що в технічній термінології зустрічаються переважно складні терміни та терміні-словосполучення. Основні засоби перекладу термінів-словосполучень: описовий спосіб, транскрибування та калькування.

Найбільш складними для перекладу є терміни, які мають різні значення не тільки у різних галузях науки і техніки, а й навіть в одній галузі. Таке слово, яке має кілька словникових відповідників, варіантів, аналогічних йому за значенням, перекладається шляхом відбору варіанта-аналога, який найточніше передавав би значення терміну у залежності від слів, які знаходяться у тісному зв'язку з ним.

Загалом технічні терміни мають такі самі шляхи передачі з англійської мови на українську, як і всі інші терміни. Головною проблемою перекладу технічних термінів та термінів-словосполучень є їх багатозначність не тільки серед різних галузей науки, але й всередині самої технічної галузі.

Відмінності в лексичному складі і морфо-синтаксичній структурі термінів мають об'єктивні лінгвістичні причини: англійські терміни, в структуру яких входить субстантивний визначальний компонент (іменник або іменна група), не можуть бути перекладені на українську мову без розбіжностей в морфолого-синтаксичній структурі, обумовлених відмінностями в граматичній будові мов.

В результаті нашого практичного дослідження ми виявили, що для перекладу термінів галузі автомобілебудування найбільш характерним є застосування таких засобів перекладу, як калькування та переклад лексичним еквівалентом. Поряд з цими прийомами використовуються також конкретизація, експлікація, генералізація, транслітерація та транскрипція.

Література

Драбов Н. До питання перекладу англійських неологізмів. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія "Мовознавство. Літературознавство"*. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка, 2015. С. 176-181.

Д'яков А. С. Механізм термінологічного планування. *Науковий вісник Чернігівського університету. Випуск 15. Германська філологія: Збірник наукових праць*. Чернівці: ЧДУ, 1997. С.157-164.

Зубков М. Сучасна українська ділова мова. 2-ге вид., доп. Харків : Торгін, 2002. 448 с.

АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ

У нашому дослідженні було визначено особливості перекладу художнього тексту, на матеріалі казки Льюїса Керролла “Alice’s Adventures in Wonderland”. Переклад будь-якого художнього твору – це складне завдання, адже дослівний переклад не може відобразити усю глибину і сенс оригіналу. Тому досягти необхідного рівня адекватності при перекладі можливо за допомогою застосування перекладацьких трансформацій.

Аналіз матеріалу доводить, що кожна мова - це глибоко самобутнє і специфічне явище, їй властиві свої особливості, що вирізняють та ідентифікують її з-поміж інших мов. У казці “Alice’s Adventures in Wonderland” неможливо уникнути втрат у процесі створення перекладу з високим ступенем еквівалентності, тому перекладач застосував лексичні, граматичні та стилістичні трансформації. Наведемо декілька прикладів:

“**Because I’m not myself**” – мабуть, у чужому. Це антонімічний переклад. Відбулася заміна лексичної одиниці вихідної мови на одиницю мови перекладу з протилежним значенням. “**Saying in a solemn tone, - For the Duchess**” – «Герцогині, - вимовив він з незвичайною важливістю». При перекладі використали граматичні заміни, змінили порядок слів. “**Never mind!**” – і слава Богу. При перекладі використали стилістичну нейтралізацію, перекладач мотивовано відмовився від експресивного, емоційного, образного або функціонально-стилістичного відтінку при перекладі.

Також, окрім різних видів трансформацій при перекладі у цьому творі міститься багато структурно-семантичних особливостей. За допомогою способів словотвору у тексті при перекладі можна помітити різницю з оригіналом. Ось декілька прикладів:

“**ESQ**” – використання абрєвіатури. Це другорядний спосіб словотворення. ESQ – esquire – означає ввічливе звернення на адресу після вказівки прізвища; вказується зазвичай на конвертах чи офіційних документах. “**Seaography**” - морська біографія. Це наявність у творі телескопії – відносно молодого способу словотворення. Воно утворилося за типом: $ab+cd > abd$ (тобто сполучення цілого першого слова з кінцевим фрагментом другого слова). Синтаксична структура перекладу відрізняється від мови оригіналу. “**Three-legged**” – триногий. Це

використання складного слова групи R1+R2 (тобто це складні слова, які утворені з простих основ). Це основний спосіб словотворення. При перекладі слово має змінену синтаксичну структуру.

Отже, можна зробити висновок, що казка Льюїса Керролла “Alice’s Adventures in Wonderland” багата на пряму мову; за допомогою перетворень мова перекладу вийшла живою та природною, переклад дуже відрізняється від мови оригіналу і цим передає забарвлення висловлюванню. З-поміж усіх видів трансформацій, найбільше у перекладі було використано лексичних та лексико-семантичних. Вони найбільш часто вживаються перекладачами, зокрема і у творі, який було проаналізовано.

Основні труднощі перекладу, а також увесь характер перекладацького процесу був зумовлений відмінностями у структурах і правилах функціонування англійської та української мов, що брали участь у цьому процесі.

Література

Волченко О. М., Нікішина В. В. Граматичні трансформації в англо-українському художньому перекладі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2015. Вип. 54. С. 252–254.

Кротенко Л. Б. Застосування трансформацій при перекладі художньої літератури. URL: https://otherreferats.allbest.ru/languages/00854924_0.html.

Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 304 с.

Манаєнко В. С. Проблеми художнього перекладу. URL: http://confcontact.com/2013_02_20/15_Manayenko.html.

ВОЙТОВ Г. В.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.

АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «DAREDEVIL» («ШИБАЙГОЛОВА»): ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

У наш час усі люди дивляться кіно або серіали. Серед глядачів небагато тих, хто дивиться продукти кіновиробництва в оригіналі. Зазвичай при перегляді перевагу віддають саме озвученню від тієї чи іншої студії. У межах СНД можна виділити кілька студій, які є популярними серед нас: LostFilm, Newstudio, Кубик в Кубе, Jaskier. Людям, які мають обмежені знання англійської, доводиться

переглядати серіали саме в озвучуванні від студій. Це не є поганим, але варто пам'ятати, що озвучування тексту – це робота студії озвучування, а надання студії коректного перекладу оригінального виробу кіномистецтва – це вже робота перекладача. І з останнім часто виникають проблеми. У будь-якому озвученні можна зустріти перекладацькі помилки. Проблема некоректного перекладу є надзвичайно актуальною для сфери кіно. Ця робота присвячена порівняльному аналізу перекладу телесеріалу «Daredevil» («Шибайголова»).

У серіалі наявні декілька видів перекладацьких помилок. Іноді це смислові помилки, іноді логічні, а іноді помилки, безпосередньо пов'язані з некомпетентністю перекладача. У якості першої помилки я хочу навести приклад некоректного підбору слова у мові перекладу:

«*His books have been acquired by my **employer**.*» – «Его дело приобрел мой **наниматель**.» (LostFilm) – «Теперь дела у моего **хозяина**.» (Newstudio)

У цьому контексті цю фразу вимовляє людина, яка знаходиться у ділових відносинах за своїм начальником. Тому слово «хазяїн» я вважаю некоректним.

Декілька разів при аналізі серіалу мені зустрічалися помилки у перекладі часу в репліках. Наводжу один з таких прикладів:

«*He **will get** his rent on time.*» – «За квартиру **заплачу** вовремя.» (LostFilm) – «Он **получил** арендную плату вовремя.» (Newstudio)

В оригінальній репліці присутній майбутній час, у перекладі від LostFilm зберігається відповідність, у той час як у адаптації від Newstudio дія знаходиться у минулому часі.

Також мені вдалося знайти помилки, що пов'язані з вживанням слів, непідходящих за стилем. Наводжу один з таких прикладів:

«*Then forgive me for being **blunt**.*» – «Простите меня за **прямоту**.» (LostFilm) – «Простите мою **тупость**.» (Newstudio)

В оригіналі персонажі спілкуються в офіційному стилі, у перекладі від LostFilm цей стиль зберігається, у той час як в адаптації від Newstudio вживається знижена лексика, що не відповідає офіційному стилю.

Однією з найсерйозніших помилок, які я побачив у серіалі, є помилка, пов'язана з некоректним перекладом стійкого виразу:

«*You **don't want** to test me.*» – «**Не испытывай** мое терпение.» (LostFilm) – «Ты **не хочешь** меня испытывать.» (Newstudio)

Вираз «don't want to» означає не тільки «не хотіти щось робити». Його також використовують для того, щоб застерегти людину від чогось. У цьому значенні вираз перекладається як «не варто», «не раджу» або «не треба». LostFilm хоч і не перекладає цей вираз, але не робить помилку, як Newstudio, у яких присутній буквальний переклад.

Підводячи підсумки, я можу стверджувати, що переклад від LostFilm є більш коректним. Перекладачі Newstudio раз від разу роблять помилки різних видів при перекладі (підбір некоректного слова, некоректний переклад виразу, часу у репліці та інші).

Література

ГидОнлайн – Твой гид в мире кино! URL: <https://gidonline.io/film/sorvigolova-series/> (дата звернення: 02.12.2022);

Новый взгляд на классификацию переводческих ошибок / Бузаджи Д. М., Гусев В. В., Ланчиков В. К., Псурцев Д. В., И. И. Убина. Москва : ВЦП, 2009. 120 с.

ГУЩІНА С. П.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Погонець В. В.

ПІСЕННІ ТВОРИ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ

Пісенний текст – це складний культурологічний текст, який втілюється на вербально-мелодичному, поведінковому та ментальному рівнях. Ці рівні взаємопов'язані, взаємозумовлені та доповнюють один одного. Вивчаючи мовний компонент пісенного тексту, ми звертаємося до середовища, яке формує, пояснює і доповнює зміст вербального компонента (музичний компонент, екстралінгвістичні чинники масової культури). А роль тексту пісні як середовища, в яке занурюється адресат, виявляється при дослідженні впливу цього тексту на слухачів.

Важливою особливістю пісні є той факт, що вона є складною взаємодією вербального та музичного компонентів. Текст пісні є вихідною мовою «підібраний» для музики і завдання перекладача полягає в тому, щоб також «підібрати» текст для цієї ж музики, але вже мовою перекладу. При перекладі тексту пісні перекладач повинен передати зміст, настрій та думки автора, при цьому максимально точно зберегти розмір та семантичну складову оригінального тексту. Тому перекладачеві бажано не лише володіти мовою вихідного тексту, а й прослухати пісню, відчувати її ритм та мелодію. Навіть мінімальні музичні знання у перекладача виявляються дуже доречними.

Незважаючи на те, що теми, які висвітлюються у пісенних текстах, досить спільні (тема долі, почуттів, відносини людей), засоби, які застосовуються для того, щоб розкрити їх, дуже різноманітні. Найяскравіша відмінна риса – дуже часте застосування тропів і фігур мови. Перекладач має складне завдання щодо

збереження великої кількості троп та фігур мови як важливу складову стилістики.

На сьогодні існує дуже багато пісень, у текстах яких автор використовує чимало стилістичних засобів. Одним із таких співаків є Бруно Марс. Бруно Марс – англійський співак, автор пісень і музикант. У своїх піснях він використовує багато образної мови, яка зображує красу історії пісень.

Майже усі стилістичні прийоми спрямовані на спрощення тексту, та надають більше виразності та емоційного забарвлення висловлюванню. Аналізуючи пісні Бруно Марса ми можемо помітити що він використовує такі стилістичні засоби як метафора, гіпербола, персоніфікація, порівняння, символізм, уособлення. Однак найчастіше вживаними стилістичними засобами є гіпербола, метафора, повторення і використання фразеологізмів і ідіом.

Аналізуючи лексико-граматичний аспект, ми виокремили наступні види лексичних трансформацій, які застосовували під час перекладу пісень Бруно Марса: переміщення, заміна, вилучення, додавання.

Порушення граматичних норм найчастіше проявляються в подвійному запереченні, подвійному зазначенні граматичного часу, порушення порядку слів, пропуск присудка або його частини, порушення узгодження підмета і присудка, неправильне використання часу, пропуски у словах.

Отже, перекладацькі трансформації, які ми виокремили та застосували під час дослідження у роботі потребують особливої уваги у перекладі та спрямовані не тільки на краще розуміння мови автора оригіналу, а й його культури в цілому.

Література

Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця : Нова Книга, 2008. 248 с.

Catford J. C. A linguistic theory of translation. London : Oxford University Press, 2001. 259 p.

КОВАЛЬОВ В. В.

Інженерний навчально-науковий інститут
Запорізького національного університету
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Мосієвич Л. В.

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ АРХІТЕКТУРНИХ ТЕРМІНІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Як зазначає Карабан В. І., для коректного перекладу терміна важливо знати

його словотвірну і морфологічну структуру [Карабан 2004]. Дослідження структурних особливостей архітектурних термінів здійснювалось на основі англо-українського словника архітектурних термінів Глушка Л. М. [Глушок 2011]. Встановлено, що усі англomовні архітектурні терміни можна розподілити на:

а) прості (30%): **apex** – вершина, **ditch** – рів, **arch** – арка. Аналізуючи англomовні терміни з **архітектури**, ми виявили, що 12% простих однослівних термінів підпадають конверсії: **frame** – 1) каркас; 2) створювати, розробляти; **temple** – 1) храм; 2) споруджувати храм; **bed** – 1) фундамент; 2) ставити на фундамент.

Ми з'ясували, що майже усі прості терміни перекладаються українською мовою через лексичний еквівалент. Деякі з них мають два або три відповідника: **bailey** – стіна замку, двір замку; **band** – стрічка, орнаментальний пояс, смуга. При перекладі багатоеквівалентних термінів велике значення має контекст.

б) похідні (20%): суфіксальні **girder** – балка, прогін, **rafter** – кроква, долішній кінець крокви, **basement** – підвал, нижня частина будівлі; префіксальні: **substructure** – нижня частина споруди, **upright** – стояк, колона; суфіксально-префіксальні **embankment** – набережна;

в) складні (10%): **dogtooth** – зубчастий орнамент, **framework** – каркас, остов конструкції, **gangway** – прохід. Складання основ при перекладі українською мовою, як правило, не зберігається.

г) складені, або терміни-словосполучення (40%): **geometrical tracery** – геометричний візерунок готичного вікна, що складається з кіл. Проведене дослідження англійських складних архітектурних термінів показало, що вони утворюються за такими 4 моделями:

1) N + N: **observation platform** – оглядовий майданчик; **plate glass** – дзеркальне скло;

2) A + N: **right angle** – прямий кут; **rustic arch** – рустована арка;

3) P. I + N: **blocking course** – верхній ряд цегли над карнизом; **vaulting shaft** – декоративна півколона;

4) P. II + N: **reinforced concrete** – залізобетон; **staggered elevation** – базилікальний фасад (з уступами); **stained glass** – вітраж.

Слід зазначити, що найпродуктивнішою моделлю англійських бінарних термінологічних словосполучень в цій терміносистемі є модель N + N. Ми з'ясували, що переклад складних термінів здійснюється різними способами: дослівний (**landscape architect** – ландшафтний архітектор), описовий (**bar tracery** – кам'яний візерунок готичного вікна з переплетених елементів), через лексико-граматичні трансформації (**structural analysis** – розрахунок будівельних

конструкцій).

Таким чином, структура англомовних архітектурних термінів різноманітна, кількісно переважають складені терміни. Найпоширенішими прийомами перекладу англомовних архітектурних термінів є: лексичний еквівалент, дослівний переклад, описовий переклад.

Література

Глушок Л. М. Англо-український словник архітектурних термінів. Хмельницький : Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. 2011. 25 с.

Карабан В. І. Переклад англомовної наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова Книга, 2004. 576 с.

МЕЛЬНИК Д. А.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Маслова М. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ПРОЗИ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ АДАМА КЕЯ “THIS IS GOING TO HURT”)

У сучасному світі медичний переклад стає одним із провідних і найперспективніших у світі. Причиною є швидкий розвиток медицини, глобальне розповсюдження і дистрибуція ліків і препаратів, а також постійне оновлення спеціальної літератури й поповнення її новими дослідженнями. З цієї причини виникає потреба в точній трансформації та відтворенні певних понять та термінів. Тому перекладач повинен володіти певними знаннями, що мають відношення до професійної медичної лексики. Зокрема, при перекладі художньої літератури дуже важливо зберігати точність та вірогідність першоджерела.

Почнемо з проблеми визначення поняття «термін», тому що кожний дослідник давав різне тлумачення, доповнюючи чи уникаючи певних деталей. З лінгвістичної точки зору до цього підійшла М. Глушко: «термін – це слово, словосполучення, що існує для вираження поняття і значення предметів, які завдяки точній і строгій дефініції володіють чіткими семантичними межами і є однозначними в певній класифікованій системі». Схоже формулювання ми знаходимо і в О. С. Ахманової, проте вона доповнює, що «термін є створений, отриманий або запозичений для точного вираження спеціальних понять і позначень спеціальних предметів» [Ахманова, Глушко 1974].

Варто також зазначити основні вимоги до терміна. Їх вдалось сформуванати термінознавчій школі Д. С. Лотте. На його думку, термін повинен бути точним, коротким, системним, однозначним, не мати синонімів чи омонімів, мати дефініцію, бути стандартним відповідно до певної галузі науки чи техніки та не мати емоційно-експресивного забарвлення [Лотте 1961, с. 13].

Тепер ми маємо можливість виділити основні способи перекладу медичної термінології. На думку лінгвіста Л. М. Черноватого, основні способи перекладу англomовних термінів українською це:

- транслітерація – точна передача власних назв англійської мови графічними знаками української, незалежно від вимови першої;
- транскрибування – передача фонетичного обліку англійської одиниці українськими літерами;
- калькування – дослівний переклад англійського слова шляхом точної передачі його засобами української;
- описовий переклад – передача слова за допомогою розширеного пояснення значення;
- еквівалентний переклад – переклад шляхом пошуку англomовного еквівалента в українській мові [Переклад... 2006].

Британський лікар та письменник Адам Кей у творі 'This Is Going to Hurt' («Буде боляче») зобразив власний досвід роботи лікарем-ординатором, додавши твору гострого гумору та сатири. В мемуарах він яскраво відтворює реальність та будні медичного персоналу, цікаві випадки, безглузких пацієнтів, злість, прикрість, радість і складність роботи в лікарні. Попри художній стиль оповіді, твір сповнений спеціальною термінологією, яка потребує особливої уваги перекладача.

В українському перекладі, для відтворення спеціальних понять найчастіше використовувалась **транслітерація чи транскрибування**, коли звукова або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу. Особливо, це стосувалось перекладу **захворювань**: pneumonia – пневмонія, dementia – деменція, hypotension – гіпотонія, sepsis – сепсис, antiphospholipid syndrome – антифосфоліпідний синдром, Horner's syndrome – синдром Горнера, **препаратів й медикаментів**: Venflon – венфлон, warfarin – варфарин, cyanide – ціанід, frusemide – фрусемід, diuretics – діуретики, penicillin – пеніцилін, paracetamol – парацетамол; та **назв розділів медицини**: orthopaedics – ортопедія, geriatrics – геріатрія, cardiology – кардіологія, urology – урологія, dermatology – дерматологія, anaesthetics – анестезіологія, radiology – радіологія.

Другий за використанням стало **калькування** або дослівний переклад, коли поняття відтворювались буквально. Його ми зустрічаємо в основному у

перекладі тяжких медичних станів чи захворювань: heart attack – серцевий напад, epileptic fit – напад епілепсії, oesophageal varices – варикоз стравоходу, bleeding – кровотеча, septum-shrinking risks – висихання носової перетинки, degloving injury – скальпована рана, ruptured appendix – розрив апендикса, acute pancreatitis – гострий панкреатит. Також, ми можемо зустріти його в перекладі назви біологічних органів людини (cardiovascular system – серцева-судинна система, coronary vasculature – вінцеві судини), відділень лікарні (colorectal surgery – колоректальна хірургія, cardiothoracics – кардіоторакальна хірургія, neurosurgery – нейрохірургія, obstetrics and gynaecology – акушерство і гінекологія).

Інші види використовувались не так часто, однак варто виділити переклад за допомогою еквівалента, завдяки якому українською були передані легкі захворювання: anxiety – тривога, clotting – згортваність, lung tumour – пухлина в легенях, bunions – мозолі; й деякі відділення лікарні: ward – палата, hospital inpatients – стаціонар. За допомогою описового перекладу були передані наступні одиниці: IV fluids – внутрішньовенне переливання, emergency list – список на невідкладну операцію, abdomen – черевна порожнина, scrubs – хірургічні костюми.

Таким чином, підбиваючи підсумки, ми можемо відмітити варіативність та різноманітність перекладацьких трансформацій, що точно та вірогідно передають назви термінів та понять з галузі медицини. На мій погляд, переклад зроблений вдало, з одного боку читач не відчуває труднощів у сприйняттю тексту, з іншого – перекладачу вдалось уникнути грубих помилок, що б спотворювали оригінальне значення термінів.

Література

Ахманова О. С., Глушко М. М. Функциональный стиль общенаучного языка и методы, его исследования. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1974. 180 с.

Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии. Москва, 1961. 160 с.

Кей А. Таємні щоденники лікаря-ординатора : пер. з англ. А. Лапіна. Харків : Віват, 2021. 256 с.

Переклад англomовної технічної літератури / за ред. Л. М. Черноватого та В. І. Карабана. Вінниця : Нова книга, 2006. 296 с.

Кей А. This is going to hurt: secret diaries of a junior doctor. Picador, 2017. 256 p.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТРЕЙЛЕРІВ ДО КІНОФІЛЬМІВ

У сучасному світі кіно- і відеопродукція з використанням субтитрів набуває все більшої популярності серед людей різного віку, національності та культури. Саме тому виникла необхідність відтворення та адаптації фільмів для іншомовних культур та аудиторій. Окрему групу рекламних текстів складають трейлери до кінофільмів. Саме дослідження подібних рекламних текстів становить неабиякий інтерес для сучасного перекладознавства. У нашому дослідженні увагу зосереджено саме на перекладі англомовних трейлерів, ця тема є надзвичайно актуальною, оскільки наразі простежується тенденція до зниження якості перекладу трейлерів до фільмів.

Мета цієї роботи полягає в тому, щоб на основі представленого матеріалу дослідити та реалізувати процес перекладу рекламних трейлерів до сучасних фільмів з англійської мови на українську. Об'єктом дослідження є аудіовізуальний переклад англомовної реклами. Відповідно предметом дослідження стали лексико-граматичні та стилістичні особливості перекладу англомовних трейлерів до кінофільмів останніх років українською мовою.

Результати проведеного дослідження можуть бути корисними для розвитку практики перекладу, у його межах було виконано аналіз перекладів 10 англомовних трейлерів, які становлять певний інтерес не тільки для сучасних перекладачів, а й для широкого загалу глядачів. У цьому й полягає практична значущість виконаного дослідження.

У роботі було розглянуто трейлери та їхні переклади до фільмів: *“Ma”* - «Ма» 2019, *“Luckiest Girl Alive”* - «Найщасливіша дівчина в світі» 2022, *“The Invisible Man”* - «Людина-невидимка» 2020, *“Tenet”* - «Тенет» 2020, *“Beautiful Boy”* - «Гарний хлопчик» 2018, *“Love Hard”* - «Невловимий аромат кохання» 2021, *“Cinderella”* - «Попелюшка» 2015, *“The woman in the window”* - «Жінка у вікні» 2021, *“Persuasion”* - «Переконання» 2022, *“The last letter from your lover”* - «Останній лист від твого коханого» 2021.

Отже, підсумовуючи все вищезазначене можна стверджувати, що кінотекст є особливим видом художнього тексту, оскільки в ньому поєднується не тільки вербальне (лінгвістичне), але і невербальне. Наприклад, міміка, жести, поза, тон

та інше. Трейлери до фільмів відіграють важливу роль, інформуючи глядачів про суть фільму, а також вони виконують ще одну важливу функцію – рекламну. Необхідно зазначити, що найбільш продуктивними способами та прийомами перекладу трейлерів виявилися такі, як калькування, додавання, опущення, негативація, транскодування, синонімічна заміна, перестановка.

Основними проблемами перекладу трейлерів до кінофільмів українською мовою з англійської є міжкультурна різниця та особливості мов. Через це робота перекладача націлена на такий переклад, який буде рівноцінним вихідній інформації та зрозумілим для іноземних глядачів. Для цього використовуються різні стратегії перекладів (прямий переклад, різні види перекладацьких трансформацій), які залежать від особливостей оригінального тексту.

Література

Арешенкова О. Ю. Неологізми як засіб вираження рекламних текстів : *Філологічні студії* : Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2013. С. 473–479.

Батицька А. А. Стилiстичні семасіологічні ресурси англomовної реклами: *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації* : Збірник наукових праць / За заг. ред. В. В. Жуковської. Київ : ЦУЛ, 2014. С. 34–38.

Богдановская П. Ю. Кинотекст как особый вид креолизованного текста. *Международный студенческий научный вестник*. 2016. № 1. URL: <https://www.eduherald.ru/ru/article/view?id=14308> (accessed: 29.11.2022).

Демецька В., Федорченко О. До проблеми перекладу кінотекстів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія "Лінгвістика" : збірник наукових праць. Розділ IV. Херсон : ХДУ, 2010. С. 239 –243.

ПАРХОМЕНКО Ю. М.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., проф. Клименко О. Л.

ДО ЗАСОБІВ ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В ХУДОЖНІХ ТВОРАХ А. К. ДОУЛЯ ПРО ШЕРЛОКА ХОЛМСА

Модальність (від лат. *modus* – міра, спосіб) – одна з базових категорій мови, мислення та логіки. Вона виражає те, яким, з точки зору мовця, є відношення змісту висловлювання до дійсності. Поняття модальності зустрічається у різних мовах та проявляється багатьох формах. Це становище на багато років

визначило інтерес до модальності та сприяло до багатоаспектного вивчення. Широта та різноплановість категорії модальності пов'язана з тим, наскільки багатолико вона проявляється у нашому житті. Поняття модальності включає у собі вирази припущення, ввічливості спонукання до дії, звертання то що. Категорія модальності також тісно пов'язана з іншими категоріями, такими як затвердження/заперечення, емоційно-експресивні значення, предикативність.

Категорія модальності відображає різні взаємозв'язки дій, подій та фактів до реальності: «Дії або події можуть відбуватися насправді; можуть бути можливі, можливі; хтось може бути зобов'язаний (вимушений, повинен) або може хотіти (бажати, прагнути) здійснити дію або зробити так, щоб дія здійснилася (попросити, наказати, змусити, переконати, допомогти, не перешкоджати)» [Трошій 2010].

Важливо відзначити, що модальність може реалізовуватись на граматичному, лексичному та інтонаційному рівнях, а також у висловлювання в цілому, маючи при цьому різні способи вираження. Як правило, вона виражається різними граматичними та лексичними засобами: спеціальними формами способів; модальними дієсловами (наприклад, українськими: *повинен, може*; англійськими: *must, can*); іншими модальними словами (наприклад, українськими: *здається, мабуть*; англійськими: *perhaps, likely*); а також за допомогою інтонаційних засобів. Таким чином, виділяються лексичний, синтаксичний та інтонаційний засоби мовного вираження категорії модальності.

Модальні дієслова *must, should – ought, will – would, can – could, may – might, need* можуть виражати різні відтінки припущення. Т. М. Голубева вказує на те, що модальні дієслова виражають об'єктивну реальність, у той час як вступні слова (тобто синтаксичний спосіб) – суб'єктивну [Голубева 2001, с. 102]. Дієслова *can* і *may* спеціалізуються на передачі можливих, передбачуваних дій, а дієслова *must, should, might*, крім значення повинності, передають і передбачувані, ймовірні дії, тісно пов'язуючись зі значенням вступних слів, таких як *perhaps, possibly, probably, certainly*.

Коли модальні слова та вступні слова вживаються одночасно, у таких випадках ми маємо справу з синонімічними конструкціями. У реченні модальні дієслова завжди поєднуються з інфінітивом (перфектним або неперфектним), утворюючи з ним одне поєднання, яке називається складовим модальним присудком.

Засоби вираження модальності на письмі можна поділити на три основні групи: лексичні, граматичні та синтаксичні.

Розглядаючи лексичну групу, неможливо не помітити, що носії мови часто вдаються до загальнолітературної лексики. Універсальними засобами

ввічливості на лексичному рівні є не тільки фрази-кліше, а й емоційно забарвлені слова. Але вони не завжди такі слова вживаються в стійких фразах для виразу модальності. До лексичних засобів вираження модальності відносяться також різні форми звертань. Звертаннями в першу чергу це імена людей, назва осіб по ступеню споріднення, положенню в суспільстві, професії, заняття, посади, звання, національна або вікова ознака.

На сьогодні в сучасній англійській мові дуже популярні форми звертань, які виражають позитивне ставлення мовця до адресата. Серед них можна згадати *dear, companion, friend*.

Найбільш вживаною формою ввічливого поведіння є вживання поєднання *Mr., Mrs.,* або *Miss* (для молодої дівчини або незаміжньої жінки) + прізвище того (той), до кого звертаються. До викладачів / вчителів в школах Британії діти звертаються *Mr.* + прізвище. Ввічлива форма звернення до жінки – *Madam*. Відповідна форма звернення до чоловіка *Sir*.

There is no mystery, my dear madam. [Doyle 1892, с. 1] – Тут немає ніякої містики, моя люба. (Тут і надалі – переклад автора).

You could not possibly have come at a better time, my dear Watson. [Doyle 1891, с. 1] – Ви не могли б прийти в кращий час, мій любий Вотсон.

Sir, I can stand this strain no longer. [Doyle 1892, с. 2] – Сер, я більше так не можу.

Good morning, madam. [Doyle 1892, с. 1] – Доброго ранку, мадам.

Good-afternoon, Miss Stoner. [Doyle 1892, с. 2] – Доброго дня, міс Стонер.

Найчастіше граматичною формою виразу модальності є форма імперативу. Наказовий спосіб дії найчастіше виражається у формі 2-ої особи. Для вираження наказу у реченні відбувається опущення підмету. Серед таких дієслів найчастіше виступають дієслова фізичної сили (*do, make, open, turn, get, hold, leave, give*), дієсловами руху (*go, run, come, move, swim*) або дієсловами просторової орієнтації (*sit, stand, stay*) в формі наказового способу або дійсного способу.

Come here! [Doyle 1921, с. 2] – Підійдіть-но сюди!

Ask him to come up. [Doyle 1921, с. 2] – Попросіть його піднятися сюди.

Run away, little Jacky. [Doyle 1924, с. 4] – Ну, біжи, Джеккі.

Для виразу суворого наказу чи прохання носії мови вдаються до використання модальних дієслів: *must, have to*. Виражаючи заборону, обов'язково використовується модифікатор заперечення *not*. У поєднанні з ним може вживатися модальний модифікатор *can* або *must*.

You must yourself have remarked how worn, wrinkled, and stained they were. [Doyle 1891, с. 11] – Ви могли б і самі помітити, як вони у нього були брудні, пом'яті, протерті.

I must really ask you to be a little more quiet! [Doyle 1882, с. 5] – *Я змушений просити вас не шуміти.*

Спеціалізованими синтаксичними формами вираження спонукальної модальності виступають односкладні речення. Інформація про суб'єкт отримується з граматичного значення предиката і комунікативної ситуації, в межах якої відбувається волевиявлення. Наявність семантичного суб'єкта, вираженого особовим займенником, логічно й психологічно увиразнює контакт між мовцем і слухачем, посилює або послаблює варіантне спонукальне значення висловлення.

Help me, Stackhurst! [Doyle 1926, с. 1] – *Допоможіть мені, Стакхерст!*

Run away, little Jacky. [Doyle 1924, с. 4] – *Ну, біжи, Джеккі.*

Модальність становить один із стовпів сучасного між ділового спілкування. Будучи універсальною категорією, ввічливість має свою національно-культурну специфіку, яка проявляється не тільки в особливостях етикетних формул, але і в її вживанні, та в першу чергу в наявності національно-специфічних стратегій, що регулюють комунікативну поведінку представників тієї чи іншої лінгвістичної культури, в її спрямованості і частотності використання.

У своєму творі «Пригоди Шерлока Холмса» британський письменник А. К. Дойл найчастіше вдається до простих модальних присудків, таких як *must, can / could, may / might*, та активно використовує ввічливі звертання, емоційно забарвлені слова.

Література

Голубева, Т. М. Модальные глаголы (английский как второй язык). Москва : Изд-во МГУ, 2001. 212 с.

Трощій В. Є. Семантико-стилістичні функції модальних слів із значенням невпевненості. URL :

http://www.rusnauka.com/33_DWS_2010/33_DWS_2010/Philologia/74530.doc.htm

Doyle A. K. The Adventure of the Dancing Men. 1903. URL: <https://www.weblitera.com/book/?id=190&lng=1&l=ru>

Doyle A. K. The Adventure of the Blue Carbuncle. 1892. URL: <https://www.weblitera.com/book/?id=93&lng=1&l=ru>

Doyle A. K. The Adventure of the Speckled Band. 1892. URL: <https://www.weblitera.com/book/?id=94&lng=1&l=ru>

Doyle A. K. The Red-Headed League. 1891. URL: <https://www.weblitera.com/book/?id=88&lng=1&l=ru>

Palmer F. Modality and the English Modals. London and New-York, 1979. 196 p.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ АСПЕКТИ АНГЛОМОВНОЇ ПІСЕННОЇ ЛІРИКИ

Перекладацькі трансформації є невід'ємною частиною і головним інструментом досягнення адекватного і еквівалентного перекладу. Переклад пісенної лірики – дуже складний і особливий процес, у якому використовуються різноманітні комплексні трансформації, яким і було приділено найбільшу увагу в даній роботі.

Слід зазначити, що в процесі перекладацької діяльності найчастіше зустрічаються трансформації змішаного типу. При використанні тих чи інших перекладацьких трансформацій, перекладачеві необхідно пам'ятати про те, що існує адекватний ступінь та міра перекладацьких трансформацій. Якщо є можливість не користуватися трансформаціями – то правильним буде їх не використовувати, щоб не виникло такого явища, як перекладацька вільність, коли перекладач використовує трансформації занадто часто і навіть там, де без них можна обійтися; якщо ж переклад занадто близький до оригіналу та здійснювався послівно – виникає зворотнє явище, що називається буквализмом; більшість вчених впевнені, що адекватний ступінь та міра перекладацьких трансформацій знаходиться прямо посередині між буквальним перекладом та вільним.

На нашу думку, головною проблемою перекладу текстів пісень - це правильно передати сенс пісні, залишаючи при цьому ритм та розмір оригіналу пісні. У проаналізованих нами піснях найчастіше можемо виділити як лексичні, так і граматичні перекладацькі трансформації, а саме скорочення слів, описовий переклад, генералізація, конкретизація та ін.

Аналіз перекладу текстів пісень показав, що найменш продуктивним є дослівний переклад. Тому, якщо б ми перекладали слово в слово, то навряд чи би ми зрозуміли сенс цієї пісні. Також необхідно зазначити, що перекладацькі трансформації дуже важливі при перекладі пісень, художніх творів та ін.

Отже, перекладацькі трансформації являють собою засоби вирішення протиріччя, що виникає при неспівпадінні комунікативних компетенцій, притаманних носіям тексту оригіналу та тексту перекладу. У процесі перекладу часто виявляється неможливим використовувати словникові, буквальні еквіваленти. Перекладацькі трансформації застосовують з причини неповної спільності або відмінності мов.

Література

Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця : Нова Книга, 2001. 448 с.

Трохимець Л. В. Стилістичний аспект відтворення англомовних пісень українською мовою. *Тези доповідей XX Міжнародної науково-практичної 80 конференції молодих учених і студентів «Політ. Сучасні проблеми науки»*. Київ, 2020. С. 27-31.

Venuti L. Introduction. Poetry and Translation. *Translation studies*. Vol. 4. No 2. Cambridge, 2011. P. 127-132.

Muz Text. URL: <https://muztext.com/lyrics/kanye-west-closed-on-sunday> (accessed: 02.12.2022).

Muztonic. URL: <https://www.muztonic.com/L/7-lana-del-rey/6-born-to-die/61-summertime-sadness.html> (accessed: 01.12.2022).

СУХОПАРОВА А. В.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Погонець В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ В ІСТОРИЧНИХ ТЕКСТАХ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

При роботі з історичними текстами, можна побачити дуже виразну особливість, а саме специфічність слів або їх застарілість. Але, звісно, вони створюють неординарні проблеми для перекладачів, так як всі звикли працювати з живими людьми, з новітніми текстами, з мовами, до яких ми звикли і які нам відомі. На нашу думку, навіть після детального дослідження у таких термінах, не одразу зрозуміла суть слова та спосіб перекладу, потрібно досить довго досліджувати походження, значення, навіть в деяких випадках шукати синоніми, знаходити старі джерела походження.

В першу чергу варто звертатися до латинської мови, тому що це провідне джерело походження слів, про яке має пам'ятати кожен перекладач. До того ж глосарії можуть бути корисними для того, щоб знайти різні переклади одного слова. Виходячи з наших досліджень, прикладом цього є слово «diocese» - від латині *Dioecesis*, від грецької. διοίκησις — «управління» переклад на українську ідентичний він виконаний транслітерацією, проте, не зрозумілий для читача. Таким чином, можна зробити невеликий висновок з цього, не має сенсу зазначати це у своєму перекладі, тому потрібно шукати роз'яснення і значення

дивлячись на це слово з різних боків. Так, кожен раз перекладач повинен робити вибір у кожному конкретному випадку, маючи на меті зробити текст зрозумілим для читача певної мови.

Але є інший варіант перекладу, дослівний переклад чи переклад збережений мовою оригіналу, цей варіант діє тільки в тих випадках, якщо це досить відома фраза чи вираз. Це робиться для збереження особливої історичної чи духовної самобутності. Прикладом було обрано вираз Томаса Пікетті, автора книги «Капітал» - вираз є усталеним словосполученням добре відомим у французькій мові і потребує лише короткого пояснення англійською. Цей вираз звучить так "the Trente Glorieuses" – його використовують для означення певного історичного періоду у Франції, з 1945 по 1975 роки, котрий вважався періодом бурхливого економічного зростання. Це словосполучення завжди було яскравим прикладом збереження історичної самобутності і сенсу того, що хотів сказати цим виразом автор.

Виходячи з цього, ми маємо досить цікаву розгалуженість термінів. Міжгалузеві терміни використовують в деяких галузях споріднених або віддалених між собою. Вузькогалузеві терміни – це ті, що демонструють специфіку лише конкретної галузі і включають в себе ще в себе слова й словосполучення.

За термінами ідуть способи перекладу, їх ми маємо всього чотири, але кожен спосіб по своєму особливий: описовий переклад - пояснення слова шляхом детального роз'яснення значення англійського слова. Калькування (дослівний переклад) – переклад слова способом точної передачі значення засобами української мови. Транскибування – передача вимови англійського слова українськими літерами. Транслітерація – це передача англійського слова українськими літерами, не звертаючи увагу на вимову в англійському слові. Ще потрібно додати терміни-слова, терміни-словосполучення і багатокомпонентні терміни.

Проаналізований матеріал дослідження дає змогу зробити висновок, що теоретичні знання вкрай необхідні та важливі для перекладача та тексту перекладу, ці знання і вміння дають впевненість в адекватному перекладі, який відповідає мові оригіналу.

Література

Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : Підручник. Вінниця : Нова Книга, 2001. 448 с.

Зорівчак Р. П. Реалія в художньому мовленні : перекладознавчий аспект. *Іноземна філологія*. Львів, 1994. С. 106-107.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

АКИМОВА К. О.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Шаргай І. Є.

ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ФЕНОМЕНІВ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНКОМОВНОЇ КАЗКИ Е. ОРСЕНА «LA GRAMMAIRE EST UNE CHANSON DOUCE»)

Одним з найцікавіших об'єктів художнього тексту є прецедентні феномени, саме вони мають великий потенціал експресивності, функціонують у комунікації і є особливо значущими у відображенні та формуванні національного менталітету, через це виникають труднощі передачі їх іншою мовою. Саме тому в якості об'єкта нашого дослідження ми взяли прецедентні феномени, які є невід'ємною частиною французької казки Е. Орсена «La grammaire est une chanson douce».

Метою роботи стало виокремлення і дослідження способів перекладу прецедентних феноменів у досліджуваному художньому творі.

Проаналізувавши франкомовну казку Е. Орсена «La grammaire est une chanson douce», ми виділили такі прецедентні феномени, як прецедентні імена та тексти. Розглядаючи особливості перекладу прецедентних імен, необхідно зазначити, що найпростішими з точки зору перекладу є універсальні прецедентні імена, тобто такі, що потенційно відомі кожній сучасній людині та належать до універсального когнітивного простору. Їх безпосереднього відповідника у більшості випадків буде достатньо для розкриття у свідомості читача усього спектру асоціацій та домінантних ознак, пов'язаних з прецедентними іменами.

Значно більше складнощів для перекладача виникає, коли перекладач стикається з необхідністю передати соціумні, національні або авторські прецедентні імена. Якщо відповідник прецедентного імені у цільовій мові не набув ознак прецедентності у цільовій культурі, перекладач може вдаватися до різних перекладацьких трансформацій компенсаційного характеру, зокрема, пошуку функціонального аналогу, описового перекладу або коментування [Ребрій 2015, с. 276]. Проблеми та способи перекладу прецедентних текстів перемижуються з проблемами та способами перекладу інтертексту. Відомою є теза про існування двох прийомів трансляції інтертекстуальних одиниць, а саме: одомашнення та очуження. Сутність першого полягає в заміні інтертекстуальної

одиниці функціональним аналогом культури-реципієнта, а другого – в дослівному перекладі інтертекстуальної одиниці та супроводженні її коментарем [Мельник 2017, с. 243-244].

Власний переклад франкомовної казки Е. Орсенна «La grammaire est une chanson douce» дозволив нам представити вироблені нами варіанти перекладу прецедентних феноменів, а саме: 1) для перекладу прецедентних імен було застосовано транскрибування та транскрибування в супроводі з коментарем; 2) для перекладу прецедентних текстів нами використано прийом «очуження». Проведене нами дослідження та створений переклад дозволили нам поглибити свої знання в площині можливостей перекладу прецедентних феноменів.

Література

Мельник Л. П. Інтертекстуальність і переклад. *Філологічний дискурс*. Вінниця, 2017. Вип. 6. С. 238-246.

Ребрій О. В., Ташченко Г. В. Прецедентні імена як проблема художнього перекладу. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Іноземна філологія*. Харків, 2015. Вип. 81. С. 273-280.

Orsenna E. *La grammaire est une chanson douce*. Paris : Stock, 2001. 136 с.

АНВАРУЗЗАМАН М.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

ОЦІННА СКЛАДОВА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З КОМПОНЕНТОМ «ВЕРТИКАЛЬНИЙ ПРОСТІР»

Семантика фразеологічних одиниць являє собою складне і водночас цікаве явище, тому що є результатом асоціативного переосмислення дійсності, певних явищ, дій та подій. Переосмисленню підлягають різні артефакти, категорії, і навіть просторові параметри, у рамках яких проходить життєдіяльність людського колективу.

Дане дослідження присвячується аналізу змісту фразеологічних одиниць, які з'явилися у французькій мові як результат лексикалізації вільних словосполучень, у склад яких входять лексичні одиниці, що вказують на вертикальний простір : верх / низ.

Метою є дослідження фразеологічних одиниць з семантикою верх / низ у французькій мові і виявлення ролі лексичних компонентів вертикального

простору у формуванні оцінного характеру фразеологізму і специфіки прояву особливостей мовної свідомості носіїв досліджуваної культури.

Матеріалом дослідження послужили фразеологічні одиниці з семантикою вертикально орієнтованого простору, з одномовних французьких фразеологічних словників, словників прислів'їв і приказок, взагалі до аналізу було залучено 57 фразеологізмів. Вибір фразеологічних одиниць здійснювався шляхом виділення лексичних одиниць, що є репрезентантами просторової структури і виражають ідею вертикальної орієнтованості верх / низ : *le haut / le bas; la terre (le sol) / le ciel (les cieux, les nuage, le soleil, la lune) dessus, racine, tombe, fosse, dessous abîme, se lever, tomber, voler.*

Якщо виходити з положення, що середовище людського проживання потребує опису за допомогою природної, буденної мови, пов'язаної з повсякденним досвідом, фразеологічні одиниці завдяки оцінному компоненту висвітлюють цей досвід у повній мірі. Приклади фразеологічних одиниць, до складу яких входять лексичні одиниці зі значенням простору, показують соціальну навантаженість поняття простору. У семантиці таких фразеологізмів поняття життя і смерті, добра і зла, благостного і гріховного, священного і мирського поєднувалися з поняттями верху і низу, з певними сторонами світу і частинами світового простору, мали топографічні координати.

Фразеологічні одиниці як спосіб відбиття певного досвіду людини у сприйнятті світу можуть утворювати мовні угруповання як наслідок наявності єдиного оцінного значення. Наприклад, позитивного емоційного стану : *au septième ciel (être gai, satisfait, heureux), être dans la lune (rêver, contempler ses rêves)*. Фразеологізм *avoir des hauts et des bas (se sentir bien ou mal selon les moments)* оцінює ситуацію, в якій знаходиться людина; чи негативного емоційний стан, що описується такими фразеологічними одиницями : *être mal luné (de mauvaise humeur, mécontent, grincheux, grognon), tomber de la lune, tomber des nuages (être surpris, stupéfait)*. *Emporter un secret dans la tombe*, що буквально означає *забрати секрет з собою в могилу*. Таким чином концепт *низ* відображено у розумінні невідвратно смерті, яка рано чи пізно відбудеться для кожної людини. Надзвичайні зусилля людини для досягнення мети характеризує наступний фразеологізм, даючи оцінку цим діям *remuer ciel et terre (faire de gros efforts)*. У фразеологізмах іноді є присутні лексичні одиниці, які вказують на орієнтир верх / низ, наприклад, *regarder quelqu'un du haut de sa grandeur (regarder avec mépris)*.

Підсумовуючи, зазначимо, що фразеологічні одиниці як елементи певної національної мови фіксують не тільки досвід і світобачення носіїв цієї мови, але й передають їх оцінне ставлення до світу, який спостерігається. Одним з

способів формування такої оцінки виступає сприйняття людиною простору її існування, верху і низу.

ОСАДЧА К. В.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Тарасюк І. В.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АРГО У КІНЕМАТОГРАФІЧНИХ ДІАЛОГАХ

Арго, за визначенням Л.О. Ставицької, є особливою мовою певної ізольованої професійної чи соціальної групи людей, яка використовується ними як засіб приховування предмета спілкування, взаєморозпізнавання чи диференціації її носіїв; спосіб спілкування декласованих елементів; мову людей мандрівних занять, жебраків тощо [Ставицька 2005, с. 22].

Арготична лексика французької мови, яка є **об'єктом** нашого дослідження, має потужний експресивно-емоційний потенціал, який краще розкривається у ситуації безпосереднього спілкування. Актуальність даної наукової розвідки обумовлена бажанням звернути увагу на комунікативно-прагматичні чинники, які впливають на використання таких мовних одиниць у кінодіалогах. **Предметом** дослідження є лексико-семантичні та функціональні особливості арготичної лексики у кінодіалогах.

Мета дослідження – проаналізувати особливості функціонування арготичної лексики у кінематографічних діалогах з огляду на комунікативні параметри. **Матеріалом дослідження** слугували арготичні лексичні одиниці, відібрані методом суцільної вибірки, з діалогів фільму «Intouchables» (2011) та серіалу «Skam» (франкомовна версія 2018).

Методика аналізу мовного матеріалу полягала:

- по-перше, у проведенні аналізу словникових дефіцій 40 лексичних одиниць, серед яких виокремлені: запозичення, скорочення (SMS – скорочення), verlan, шкільне арго, підліткове арго. За результатами класифікації найчисленнішою категорією виявився verlan;

- по-друге, у визначенні комунікативних чинників, які обумовили використання арго у кінодіалогах: комуніканти, їх статусні ролі, тип відносин між ними (рівні/ієрархічні), загальна стратегія спілкування (конфліктна або ні).

Наприклад, у серіалі «Skam» одна з комунікативних ситуацій відбувається у шкільній студії, яку Дафна (головна героїня) показує своєму однокласнику Люка:

Daphne: Ça va être *chanmé*, non?

Lucas: Ah ouais. Ouais ouais.

Daphne: Ça sent *chelou*, non?

Lucas: Ça sent la déprime.

Daphne: Ok, les filles. Pour le moment, *c'est pas ouf*, mais justement c'est le but. On va faire un truc tellement *chanmé* que les gens voudront plus quitter le lycée! [Skam 1 серія, 16:10].

Лексеми «*chanmé*» (інверсія двох складів слова «*méchant*», у контексті діалогу позначає «круто, класно»); «*chelou*» інверсія від «*louché*» зі значенням «дуже дивно»; вираз «*c'est pas ouf !*» (означає «не дуже гарна, не дуже класна»), якими насичений даний діалог, свідчить про те, що верлан для комунікантив-підлітків є засобом «взаєморозпізнавання», приналежності до «своїх».

Отже, кінематографічні діалоги, як особливий жанр реконструйованого живого мовлення, широко залучають розмовні елементи, серед яких найчастіше зустрічаються арготичні одиниці, за допомогою яких комуніканти виражають своє ставлення один до одного, позитивні або негативні емоції, встановлюють психологічний контакт при спілкуванні тощо.

Література

Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг : Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.

ШАЇР В. І.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ СИНТАКСИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Категорія інтенсивності розглядається у лінгвістиці як властивість мовленєвих утворень, яка сприяє емоційно-експресивному посиленню висловлення. Формування емоційного аспекта висловлювання базується на сутності даної категорії, що полягає у вираженні додаткових кількісних та якісних характеристик ситуацій, що описуються у висловленнях. На думку незаперечних авторитетів у лінгвістиці І. А. Бодуена де Куртоне, Ш. Баллі, Е. Сепіра, В. Г. Гака категорія інтенсивності є приватним різновидом категорій кількості і якості.

У рамках даної проблематики попередні дослідження було присвячено пошуку мовних елементів французької мови, що можуть виступати способами

інтенсифікації : окремі слова, оцінні за своїм основним змістом, стійкі звороти, повтори, а також стилістичні тропи і фігури : порівняння, метафори, метонімія тощо. **Метою** дослідження на даному етапі є аналіз певних синтаксичних конструкцій – окличних речень, виокремлюваних конструкції, складних речень, порівнянь, які виступають маркерами інтенсифікації мовлення. Розглянемо деякі з них.

До засобів вираження окличності відносяться лексико-граматичні маркери окличності з означальною (прикметниково-прислівниковою) функцією інтенсифікації якісної чи кількісної ознаки, що передають захоплення, подив, обурення та інше. До них належать: *que, quel, comment, combien, comme: Qu'il est beau!, Comme tu es bon!, Comme c'est intéressant!* тощо. Наприклад, прислівник способу дії “comment” в окличному реченні втрачає питальне значення і виражає здивування, захоплення, обурення або роздратування: *Comment osez-vous parler de lui sur ce ton!*

Вигук є майже головним засобом вираження окличності та виступає синкретичним виразником основних її значень. Функціонуючи як вигуки такі слова, як “*tiens!*”, “*dame!*”, “*allons!*” та інші втратили своє лексичне значення, яким вони були наділені до переходу в категорію вигуків, і внаслідок семантичної транспозиції реалізують експресивну функцію в мові, тобто передають афективний стан мовця. Наприклад: *Allons! Quelqu'un doit avoir piraté mon dossier personnel et volé mon code d'accès. Hélas, malgré tous ces efforts, les problèmes persistent. Dame ! Je ne sais pas si bien mentir que vous.*

Наступний засіб інтенсифікації – вставні конструкції. Емоційна оцінка, що виражається вставними компонентами, прямо пов'язана з суб'єктом, що говорить, і відображає його особисту думку. Наприклад: *Parole d'honneur, j'aime, sans doute, comme j'ai bon appétit à six heures! (Stendhal)* (інтенсифікатори «parole d'honneur» та «sans doute»).

Іноді інтенсифікація пов'язана із семантичною конкретизацією, що виявляється у використанні в подібних конструкціях іменника, який позначає частину тіла або вияв, що відповідає дієслову, яке інтенсифікується: *marcher rapidement - à pas rapide / à grands pas / à bonne allure; parler fort - d'une voix forte / d'une voix intense; transpirer beaucoup - à grosses gouttes.*

Слід також зазначити тавтологічні конструкції-інтенсифікатори, які полягають у здатності дієслова до субстантивзації: *Eléonore riait rarement, mais quand elle riait, c'était d'un rire bas, incoercible, contagieux, un rire “à la Garbo” disait son frère.* Щодо конструкцій з метонімією, іменник у них пов'язаний за асоціацією з дієсловом, яке модифікується цією конструкцією. Наприклад, конструкції з іменниками *œil, oreille, nez, cœur, bouche, dent, visage* сполучаються

з предикатами психічної діяльності, зокрема з предикатами зорового, слухового сприйняття, нюху, емоційного ставлення та стану: *Et soudain, sans transition, l'enfant lui sourit de toutes ses dents* (A. Camus, *La Peste*).

Отже, формування інтенсифікації мовлення зоб'язане певним синтаксичним конструкціям і базується на окличних реченнях, відокремлених конструкціях, складних реченнях, що містять іменник способу сприйняття, метонімію.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСПАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

БОРОДКІНА А. А.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

ЧИСЛОВИЙ КОД В ІСПАНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Фразеологія як лінгвістична наука постає засобом дійової думки, в якій і реалізується уявлення про світ. Фразеологізми, відображаючи у своїй семантиці тривалий процес розвитку культури народу, фіксують та передають культурні установки та стереотипи, через що ці одиниці мовного простору наділені лінгвокультурною специфікою. Ця властивість обумовлює особливий статус фразеологічної сфери у формуванні концептуальної картини світу у свідомості носіїв мови, що належать до різних культур.

Об'єктом дослідження є фразеологічний простір іспанської мови.

Предмет дослідження являють фразеологічні одиниці з нумеральним компонентом.

Матеріалом дослідження постають сто п'ятдесят сталих виразів іспанського фразеологічного простору, а також ілюстративні приклади, які б пояснювали конотативний аспект цих одиниць.

Підсумовуючи всі ті етапи дослідження, які були реалізовані, доречним буде зазначити, що в процесі аналізу фразеологічного складу мови крізь призму лінгвокультурології було виявлено, що саме конотативний спосіб тлумачення є основним для лінгвістичного аналізу фразеологічних одиниць, оскільки невід'ємний зв'язок культури народу та його мови важко заперечити.

В науковій роботі фокус уваги було зацентровано і на тому, як число відображено в національній культурі і було виявлено ряд універсальних нумеральних символів, що знаходять своє відображення у найрізноманітніших мовах і головним чином торкаються релігійного аспекту та давніх етнічних вірувань, серед яких важливо виділити число "один" як символ оновлення, відродження та нового початку, а також міфологізацію чисел «три» та «сім».

Резюмуючи практичну частину дослідження, варто зазначити, що в іспанській мовній картині світу широко представлені числівники, що передають, як правило, точну кількість чого-небудь, а отже у складі фразеологізмів іспанської мови, безумовно, привалюють цифри першого десятку, а найбільш вживаним є число «три», оскільки основна функція ідіом іспанської мови

полягає у передачі певних реалій, зокрема, культурних, виражених числами «сім» та «вісім» (*más chulo que un ocho, los toros de cinco y los toreros de veinticinco*).

Однією з груп значень, яку варто окреслити, є група фразеологізмів, що передають позитивні значення, а зокрема такі поняття як «краса», «доброта», «успіх», «диво» та «неповторність». Яскравими прикладами, що ілюструють цю групу значень, можуть стати такі фразеологічні одиниці як *tener el ocho* – мати гарну вдачу ; *al siete* – чудово, блискуче ; *como mil oros* – гарний.

Ще одна важлива група значень може бути об'єднана в групу під назвою «бути великим», яка включає і ряд інших подібних значень, таких як, наприклад, «робити багато», «бути численним». До цієї групи доречно було б віднести наступні ідіоматичні вирази : *ciento y la madre* – дуже багато людей, яблуку ніде впасти; *meterse uno buenos cuartos en el bolsillo* – розбагатіти, нажитися на чомусь.

Наостанок принагідним буде зазначити, що питання конотації нумерального компоненту у складі фразеологічних одиниць мови виявилось цікавим з наукової точки зору і володіє подальшою перспективою для більш ґрунтовних досліджень у цій галузі.

Література

González J. L. Dichos y proverbios populares. Madrid : EDAF, 1998. 340 p.

Larousse. Diccionario de frases hechas de la lengua española. Barcelona : Nueva, 1999. 430 p.

ДЕНИСЕНКО П. Е.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

СИНОНІМІЯ, ЯК УНІВЕРСАЛЬНИЙ МОВНИЙ ФЕНОМЕН (НА МАТЕРІАЛІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ)

Добре відомо, що синонімія винятково широко поширена у всіх мовах світу, адже вона забезпечує широкі номінативні потреби носіїв мови, можливість точно і виразно сформулювати думку, стимулює семантичний розвиток мови. Знання синонімії, семантичний і стилістичний аналіз функціонування синонімів у іспанській мові сприяє розумінню, осмисленню процесу утворення мови, дозволяє визначити шляхи та форми її подальшого розвитку, більш точно сприймати мову.

Актуальність дослідження викликана тим, що нині спостерігається «період відродження» інтересу до синонімії в руслі сучасних лінгвістичних парадигм, виникає потреба у новій, когнітивно орієнтованій теорії синонімії.

Синонімія – універсально мовне явище, що охоплює майже всі рівні мови. Водночас синоніми набувають своїх особливих рис в залежності від форми і семантики мовних категорій, від їх прямих і переносних значень, від тих чи інших граматичних розрядів, від стилістичного забарвлення тексту.

Слід сказати про так звані етимологічні дублети латинського походження, які зіграли помітну роль у створенні синонімічного фонду іспанської мови. Успадковані латинські слова, що склали основу іспанської мови, називають іспанізмами, і що їм можна протиставити латинізми, тобто ті слова, які увійшли до складу іспанської мови на більш пізніх етапах.

Паралельно з потенціалом лексичного словотвору важливим матеріальним джерелом синонімії є морфологічний словотвір. Синоніми можуть утворюватись на базі спільного кореня і різних афіксів: *liberar-librar-libertar*.

Стало відомо, що синоніми з'являються в мові в силу різних причин, як зовнішніх (екстралінгвістичних), так і внутрішніх (лінгвістичних). Багатим джерелом синонімії є така властивість слова, як полісемантичність. Вона зумовлює можливість виникнення у слова лексичного значення на базі вже існуючих. Було виявлено також, що соціальні жаргони і діалекти є джерелом поповнення синонімічних рядів. Леонське *brizar* доповнило синонімію *acunar* (колисати, заколисувати), із Андалусії прийшло слово *chunga* і стало синонімом *burla* (жарт, потіха); жаргонне походження у *parne* в сенсі *dinero 18* (гроші) і у *cantar* (співати), як синонім *confesar* (зізнатися, «розколотися») тощо.

До певної міри і деякі сучасні іноземні запозичення розширюють синонімічні групи (наприклад, англіцизми *boicot*, *volibol* і т.п., які стали синонімами, відповідно, слів *coche*, *embargo*, запозичені лексеми (*blogs*, *partners*, *festival*, *township*, *outdoor*, *backstage*, *freestyle*, *bacon*) та словосполучення (*room service*, *low cost*, *duty free*, *street marketing*, *tee time*).

Для побудови загальної теорії лексичної синонімії іспанської мови необхідно детальне вивчення великої кількості проблем лексичних синонімів у кожному конкретному національному варіанті. Також виникає необхідність написання спеціальних словників міжваріантних синонімів, які будуть корисні не тільки лінгвістам, які займаються дослідженнями національних варіантів іспанської мови, а й усім, хто вивчає іспанську мову як іноземну.

Література

Diccionario de americanismos. Lima. Asociación de Academias de la Lengua Española, 2010. 274 págs.

Diccionario de sinónimos e ideas afines antónimos parónimos y diccionario de la rima 1993. 441 págs.

Lope Blanch J.M. Vocabulario mexicano relativo a la muerte. México, 1963. 183 págs.

ІВАНОВА К. С.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В., к.ф.н., доц. Телкова О. В.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «ЕМОЦІЙНІ ВІДНОШЕННЯ» (НА МАТЕРІАЛІ ДІЄСЛІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ)

У роботі висвітлюється проблематика лексико-семантичного поля (далі — ЛСП) дієслів емоційного ставлення в іспанській мові. Її **актуальність** зумовлена тим, що поле є структурною мовною категорією, яка дозволяє вивчати різноманітні аспекти лексичних одиниць у їхньому взаємозв'язку як частини єдиного цілого. На думку Ключка Н. Я., у лінгвістичній науці останніх десятиліть лексико-семантичний аналіз, включаючи підходи, засновані на концепціях польової будови словника, є актуальним завданням лексикології, тому що розкриває істотні характеристики лексико-семантичної системи мови, а також тому що дозволяє точніше і глибше уявити семантичні відмінності між словами і семантичні зв'язки слів [Ключка 2012, с. 129].

Об'єктом дослідження є ЛСП дієслів емоційного ставлення в іспанській мові. **Предметом роботи** є семантичні особливості дієслів позитивного і негативного емоційного відношення в іспанській мові.

Мета роботи полягає у виявленні семантичних структур дієслів-компонентів ЛСП емоційного ставлення в іспанській мові. Матеріалом дослідження послуговували приклади, відібрані методом суцільної вибірки зі словників іспанської мови [Lingea, OxfordLexico].

Ми визначили, що ЛСП “емоційні відношення” складається з лексико-семантичних груп (далі — ЛСГ) “**позитивне емоційне відношення**” і “**негативне емоційне відношення**”, які містять декілька підгруп.

Так, побудову ЛСГ “**позитивне емоційне відношення**” ми здійснили на основі таких відношень: “*відчувати кохання*”, “*відчувати задоволення*”, “*відчувати захоплення*”, які формують окремі підгрупи цього поля. Зробивши аналіз семантичного значення дієслів, що мають інтегральну сему “**відчувати кохання**” ми дійшли висновку, що до цієї підгрупи відносяться такі дієслова: *amar, gustar, enrollarse, liar*. До підгрупи “**відчувати задоволення**” відносяться наступні дієслова: *saborear, cosquillear, lisonjear*. До останньої підгрупи

“відчувати захоплення” відносяться такі дієслова як: *admirarse, admirar, maravillarse, entusiasarse, entusiasmar* тощо.

Наступним етапом дослідження стало здійснення аналізу ЛСГ “негативне емоційне відношення”, що складається з лексико-семантичних підгруп “відчувати незадоволення”, “відчувати презирство”, “відчувати відразу і ненавидіти”. Зробивши аналіз семантичного значення дієслів, що мають спільну сему “відчувати незадоволення” ми дійшли висновку, що в іспанській мові до цієї підгрупи відносяться такі дієслова: *desagradar i disgustar*. До підгрупи “відчувати презирство” відносяться наступні дієслова: *despreciar, propulsar, repulsar, apocar, desairar, desechar, despreciar, menospreciar, renegar*. До останньої підгрупи “відчувати відразу і ненавидіти” відносяться такі дієслова як: *abominar, aborrecer, detestar, odiar*.

У нашому дослідженні ми визначили, що ЛСП “емоційні відношення” складається з ЛСГ “позитивне емоційне відношення” і “негативне емоційне відношення”, які містять декілька підгруп. У результаті проведеного дослідження ми дійшли висновку, що лексико-семантичний підхід надає можливість вивчити, структурувати та систематизувати підсистему мови. За допомогою даного підходу одиниці мовної системи, що володіють інтегральними семами в своєму значенні, об’єднуються в єдине ЛСП.

Література

Ключка Н. Я. Лексико-семантичне поле як системно-структурне утворення. *Наукові записки*. Серія «Філологія». 2012. Вип. 24. С. 129–131.

Lingea. URL: <https://www.dict.com/spanish-english> (дата звернення: 05.11.2022).

OxfordLexico. URL: www.lexico.com (дата звернення: 05.11.2022).

КАНИГІНА В. А.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В МАКРОСИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Як відомо, протягом своєї багатовікової історії іспанська мова зазнала значних змін у всіх її аспектах. Мова як адаптивна система перебуває в постійному русі. Це тісно пов’язано з факторами зовнішнього впливу: змінами в політичному, економічному і культурному житті суспільства. Саме лексика мови

особливо чутлива до всіх змін в історії народу - носія цієї мови.

Запозичення лексики латиноамериканського походження і її структурно семантична адаптація - закономірне явище, адже її лексична система з різним ступенем інтенсивності поповнюється новими мовними одиницями, які активно взаємодіють зі споконвічними елементами.

Актуальність вивчення полягає в тому, що тема, пов'язана з існуванням одиниць латиноамериканського походження в лексичній макросистемі сучасної іспанської мови здається недостатньо вивченою з позиції сучасного стану макросистеми іспанської мови.

У загальнотеоретичному плані проблеми запозичень як одного з наслідків мовних контактів розглядали Т. Домброван, С. Єнікеева, Ю. Жлуктенко, Ю. Зацний, С. Кудряшова, Д. Мунгалов, Т. Таганова, Г. Таловиря, G. Cannon, R. Duran, P. Muysken, M. Widawski. Запозичення з іспанської мови були предметом дослідження в наукових працях Т. Козловської, А. Швейцера, А. Юнацької, J. Algeo.

Об'єктом дослідження є лексичний склад сучасної іспанської мови.

Предмет дослідження одиниці латиноамериканського походження в лексичній макросистемі сучасної іспанської мови.

Мета роботи - розглянути структурно-семантичні та типологічні особливості лексичних одиниць латиноамериканського походження в макросистемі сучасної іспанської мови.

За територіальною поширеністю іспанська мова посідає друге місце після англійської, а у дев'ятнадцяти країнах Латинської Америки іспанська мова є найпоширенішою і носить статус державної. Визначивши сучасні підходи до трактування поняття «американізм», відзначили, що цей термін називає будь-який латиноамериканські одиниці іспанської мови, які використовуються в країнах Латинської Америки. У роботі також було зазначено, що лексична сторона латиноамериканського варіанту іспанської мови представлена великою кількістю запозичень з індіанських мов. Яскравими прикладами є слова сапоа (човен), рара (картопля), aguacate (авокадо), сасао (какао), chocolate (шоколад), hamasa (гамак), tomate (помідор).

Проаналізувавши латиноамериканські **регіоналізми** в лексичній макросистемі іспанської мови відзначили, що **регіоналізми** - це терміни або слова, що називають об'єкт чи ситуацію в певній місцевості, ареальну класифікацію яких було досліджено і проаналізовано у цій роботі. Наприклад, слово samalote (вид водоростей, ніби водяна лілія), споживане в Аргентині, Уругваї, Парагваї; дієслово moscar (обважувати, недоважують; скорочувати, урізати), характерний для Уругваю і Аргентини. Там же поширені simarronear

(пити мате без цукру) і *simarron* (мате без цукру). Такі слова, як *jalon* (залицяльник, наречений), *jalar (se)* (фліртувати), характерні для мови деяких країн Центральної Америки.

Звернувшись до дослідження різних сфер максимальної концентрації одиниць латиноамериканського походження в сучасній іспанській мові, ми розібрали термін «локалізм національного розповсюдження», під яким розуміємо лексичну одиницю національного варіанту іспанської мови, що характеризується вживанням на території одного або декількох регіонів (країн) Латинської Америки. Наприклад, *abulencia* (f. R. Dom. Falsedad, invención, especulación); *alfabetear* (tr. Cuba. ordenar alfabéticamente); *barretón* (m. Col. Instrumento formado por un mango de madera para hacer hoyos y sembrar).

Таким чином, виконаний аналіз доводить, що розвиток іспанської мови в Латинській Америці - процес досить складний і неоднозначний, що визначає його велику неоднорідність порівняно зі стандартним варіантом іспанської мови, а специфічні риси латиноамериканського варіанту іспанської мови очевидні на лексичному рівні. Вивчення особливостей латиноамериканських одиниць іспанської мови є актуальним в силу своєї малої вивченості, тому ця тема видається нам цікавою для її подальшого розгляду і поглиблення.

Література

Степанов Г. В. К проблеме языкового варьирования : Испанский язык Испании и Латинской Америки. Москва: Эдиториал УРСС, 2004. 326 с.

Diccionario de americanismos. Asociación de Academias de la Lengua Española, «Diccionario de americanismos». Madrid, Santillana, 2010.

Moliner M. Diccionario de uso del español. Madrid, Gredos, 1986. 1446 págs.

ТРОФИМЕНКО М. А.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Телкова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРЕННЯ У ГАЛУЗІ ІСПАНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У мові існує багато шляхів поповнення лексичного запасу. В силу їх різноманітності існує багато досліджень, що розглядають проблему словотворення під різними кутами. Словотвірні мовні засоби привертали увагу таких вітчизняних і зарубіжних дослідників як Галзман Г. В., Денисюк Т. Б., Дядя М. В., Івлієва О. О., Кценко Г., Лобанова М. А., Мариненко П. І.,

Реформатський О. О., Ана Белен Мартінес Лопес, Бегонья Кантабрана, Гіомар Є. С. та інших.

Метою є дослідження особливостей словотворення у сучасній іспанській мові. **Матеріалом дослідження** стали 50 наукових термінів з комп'ютерної галузі, відібрані методом суцільної вибірки зі словників [Diccionario de términos informáticos, Glosario de Términos Informáticos].

Тлумачний словник української мови пояснює «термін» як слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо [Академічний тлумачний словник 1979, с. 88].

На думку Денисюк Т. Б., сучасна іспанська мова користується великою кількістю моделей для утворення нових слів, до числа яких відносяться словотворення шляхом афіксації, словоскладання, конверсії, скорочення, ад'єктивізації, субстантивізації, лексико-семантичний спосіб. Серед механізмів семантичної неології насамперед виділяються метафоризація, метонімізація, евфемізація значень слів, зміна семантичного обсягу (звуження, розширення значення, семантичне зрушення), а також транспозиція, тобто перехід однієї частини мови в іншу [Денисюк 2015, с. 342].

У ході дослідження нами було виділено декілька найбільш продуктивних моделей комп'ютерних наукових термінів, утворених за допомогою найпопулярніших афіксів: «**-dor**»: *compilador, buscador, controlador, explorador (navegador)*; «**-tor**»: *descriptor*; «**-ción**»: *computación, programación, autenticación*; «**in-**»: *intranet*; «**con/-m-**»: *compatibilidad, comprimir*; «**pro-**»: *procesador*; «**auto-**»: *autocompletar, autoedición, autenticación, autenticación*; «**inter-**», «**intra-**»: *intercambio, intranet, interfaz (interface), internesia*; «**con/-m-**»: *compatibilidad, computación, contraseña, comprimir*; «**pro-**»: *procesador, protocolo, proveedor (de servicios de Internet)*; «**auto-**»: *autocompletar, autoedición, autopistas (de la información)*. Є також терміни, утворені за допомогою конфіксації (додавання префікса та суфікса одночасно): *alfanumérico, desfragmentación, desempaquetado, congestión, microprocesador, miniaturización*.

Терміни, утворені методом переходу з однієї мови до іншої у своїй більшості мають англійське походження: *megabyte, motherboard, bitmap, chroma-key, cyrix, fingering, hicolor, interface, jumper, marcos, mirroring*. Деякі терміни надійшли до іспанської мови з латини, наприклад: *binario, dúplex*.

Є і такі терміни, які були утворені за допомогою аббревіації, наприклад: *VRAM (двопортова відеопам'ять), VRLM (мова моделювання віртуальної реальності), WAN (широкомасштабна мережа), ASP (активна сторінка серверу), DVB (цифрова відеотрансляція), NCSA (Національний центр додатків*

для суперкомп'ютерів).

Отже, як показало наше дослідження, в іспанській мові є велике розмаїття шляхів словотворення наукових комп'ютерних термінів. Існують ті, що використовують частіше, існують ті, що майже не використовуються. У ході дослідження ми встановили, що суфікси та префікси є найпопулярнішими інструментами словотворення у сучасній іспанській науковій термінології.

Література

Академічний тлумачний словник української мови, 1970-1980. 10 том, 81 с.
URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 05.11.2022)

Денисюк Т. Б. Неологізми в іспанському економічному дискурсі. Національна економіка Республіки Білорусь: проблеми і перспективи : матеріали VIII Міжнар. науч.-практ. конф. Мінськ, 2015. С. 342-344.

Diccionario de términos informáticos. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a0/Glosario_Inform%C3%A1tico.pdf (дата звернення: 01.11.2022)

Glosario de Términos Informáticos. URL: <https://ccia.ugr.es/~dpelta/ProgOrdenadores/glosario.html> (дата звернення: 01.11.2022)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ЛИМАР А. О.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Карпусенко Н. В.

СКЛАДНІ ІМЕННИКИ У ТВОРАХ НІМЕЦЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ XX СТОЛІТТЯ

Лексичний склад мови постійно розвивається, в ході наукового і технічного прогресу з'являються нові явища і предмети, що потребують позначення, які згодом стають об'єктом дослідження лінгвістів. Одним з найефективніших способів збагачення словникового фонду німецької мови є словотвір методом словоскладення. За допомогою композитоутворення з'являються лексичні одиниці, що налічують у своєму складі від двох до семи, рідше – більше компонентів.

У зв'язку з практично необмеженою можливістю цього способу словотворення, оказіональним характером одержуваних лексичних одиниць, а також кількістю компонентів багатоконпонентних слів, двомовні словники і довідники не в змозі вмістити в себе всі слова, утворені за допомогою композитоутворення. Варто зауважити, що в сучасному мовленні та текстах розмовного та публіцистичного стилю словотворчі конструкції трапляються неодноразово, у той час, як у офіційно-діловому та науковому стилях вони зустрічаються значно рідше. Це обумовлює вибір творів німецьких поетів в якості матеріалу для практичного дослідження складених слів та особливостей їх творення.

У сучасних лінгвістичних практиках текст та його складові слугують «повноправними» об'єктами мовознавчих досліджень, в свою чергу, аналіз текстової проблематики є закономірним явищем та зумовлений антропоцентричною спрямованістю гуманітарних знань.

Важливими дослідженнями текстового словотворення є праці Є. Кубрякової, Ш. Шабуришвілі, Р. Гатаулліна, а також монографії Г. М. Дедердінга, Г. Міхеля, М. Шлінца, М. Матуссек, К. Пешель, А. Шумагера та ін. Найвідомішими серед статей, які тематизують питання семантики та структури текстових новотворів є публікації І. Барц, В. Вільдгена, Й. Ербена, В. Кульчицького, Л. Сеппенен, М. Шредер, А. Беттен, Є. Владової, С. де Кноп,

О. Мащенко та М. Степанової.

Актуальність теми обумовлюється труднощами, що виникають у роботі сучасних перекладознавців через відсутність українських відповідників при перекладі німецьких композитів, а також недостатньою кількістю поглиблених досліджень, які б детально розкривали функціонування композитів у текстах різного стилю. Новизна теми полягає в недостатній кількості досліджень, присвячених перекладу німецьких композитів, зокрема композитів німецької літератури.

Об'єктом дослідження виступають складні слова німецької мови - композити. Предметом дослідження є переклад та способи творення даних композиційних одиниць, що наявні у текстах творів німецьких поетів.

Метою дослідження є опис основних способів творення композитів, які є національною особливістю німецької мови, процесу перекладу з обґрунтуванням перекладацьких рішень, прийнятих з метою подолання труднощів, що виникли при перекладі композитів, а також розкриття проблем, що виникають при перекладі німецьких складних слів.

Основні завдання: дати загальну характеристику словотвору, детально розглянувши історію його досліджень; розглянути та проаналізувати процеси словотворення на синтаксичній основі та їх особливості; проаналізувати синтаксичні ознаки текстових словотвірних конструкцій; детально охарактеризувати особливості творення німецьких складених слів; охарактеризувати типи текстових словотвірних конструкцій, а саме словоскладання, суфіксацію, префіксацію, конверсію та зрощення; ознайомитись із особливостями семантики текстових словотвірних конструкцій; проаналізувати способи творення композитів на основі практичного матеріалу.

Матеріалом дослідження слугують вірші наступних німецьких поетів: Rose Ausländer, Ingeborg Bachmann, Hugo Ball, Gottfried Benn, Werner Bergengruen, Johannes Bobrowski, Dietrich Bonhoeffer, Wolfgang Borchert, Bertolt Brecht, Paul Celan, Fritz Diettrich, Hilde Domin, Günter Eich, Heinz Erhardt, Erich Fried, Max Herrmann-Neiße, Hermann Hesse, Marie Luise Kaschnitz, Gertrud Kolmar, Else Lasker-Schüler, Christian Morgenstern, Erich Mühsam, Rainer Maria Rilke, Joachim Ringelnatz, Eugen Roth, Nelly Sachs, Hans Sahl, Wolfdietrich Schnurre, Eva Strittmatter, Georg Trakl, Kurt Tucholsky, Rudolf Alexander Schröder, Richard von Wilpert, Carl Zuckmayer та Stefan Zweig.

Теоретико-методологічною основою наукової розвідки є дослідження про двоїсту природу похідних слів Є. Кубрякової та теорія Ш. Шабуришвілі про закономірності словотворення у тексті на основі аналізу як тема-рематичної прогресії, логічного наголосу та інформаційної напруги, праці Р.-А де Богранда /

В. У. Дресслера, К. Брінкера, К. Адамцік, І. Гальперіна, Е. Аґріколи, Т. Радзієвської, А. Д'якова, М. Степанової та інших.

Методи дослідження: метод аналізу і синтезу наявних теоретичних і практичних матеріалів; метод контекстного аналізу; метод когнітивного аналізу; метод суцільної вибірки при пошуку композиційних одиниць; метод опису; структурний метод; метод кількісного підрахунку досліджуваних композитів; метод компонентного аналізу (за безпосередніми складниками) для класифікації та перекладу композитів; метод порівняння; метод трансформаційного аналізу.

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки: складні іменники авторів ХХ століття за своєю структурою відповідають як продуктивним моделям сучасної німецької мови, так і закономірностям їх творення.

Дослідження показало, що найпоширенішим типом композитів у творах авторів ХХ століття є двокомпоненти, а найуживанішим структурним типом двокомпонентних іменникових композитів є тип «іменник + іменник».

МАМЕДОВ І. А.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Мамедова А. І.

SYNTAKTISCHE ORGANISATION VON DEUTSCHEN SPRICHWÖRTERN

Volkskunst ist eine emotionale Verallgemeinerung der Lebenserfahrung des Volkes. Sprichwörter und Redensarten sind die Folklorepräsentanten, die miteinander viel Gemeinsames haben. Lexikographische Quellen definieren Sprichwort „als einen in den Alltag eingetretenen Ausdruck, der kein vollständiges Urteil enthält und dabei nur ein Teil dieses Urteils ist“ [Duden].

Das Objekt von unserer Arbeit sind die Texte von deutschen Sprichwörtern, **das Thema** ist die syntaktische Organisation von diesen Texten. Als **empirisches Material** sind von uns 100 Texte untersucht. Trotz der Tatsache, dass Syntax und syntaktische Einheiten in den Arbeiten moderner Linguisten ein ziemlich gut untersuchtes Thema ist, wurde den syntaktischen Strukturen kleiner Formen der Volkskunst wenig Aufmerksamkeit geschenkt. Gerade das bestimmt die Relevanz dieser Arbeit. Die Analyse des empirischen Materials lässt und folgende Grafik zusammenstellen (Gr.1):

Syntaktische Strukturen von deutschen Sprichwörtern

Strukturen	Zahl	%
<i>Einfache Sätze</i>	67	67%
<i>Hypotaxe</i>	21	21%
<i>Parataxe</i>	12	12%
Insgesamt	100	100%

In dieser Grafik können wir sehen, dass die meisten Strukturen von Sprichwörtern und Redewendungen die einfachen Sätze sind (67%): *Wasser in Frieden ist besser als Wein in Zank; Wasser wäscht Steine weg.* Die einfachen Sätze, die in den Texten dargestellt sind, sind meistens erweitert: *Stehler, Hehler und Befehler sind drei Diebe; Jeder Frühling bringt neue Lieder.* Ziemlich oft kann man auch Ellipse betrachten. Besonders oft fehlt das Prädikat aus: *Lieber eine Hütte auf der Erde als einen Thron in den Wolken; So manches Haupt, so mancher Sinn; Früh reif, früh faul.*

Den zweiten Platz (nach den einfachen Sätzen) belegt das Satzgefüge (21%): *Wer gegen das Schicksal kämpft, hat einen schlimmen Feind; Es ist nicht alles recht, was dem Esel wohlgefällt.* Am meisten sind folgende Sätze vertreten: **die Bedingungssätze:** *Wenn die Schlösser stürzen, gibt es viel Staub;* **die Relativsätze:** *Wer gegen das Schicksal kämpft, hat einen schlimmen Feind;* **Temporalsätze:** *Wenn keine Sonne ist, da ist auch keine Wärme;* **Objektsätze:** *Wer nicht weiß, was er will, kann nicht tun, was er soll.*

Den dritten Platz in Bezug auf die Häufigkeit belegt die Satzreihe (Parataxe) (12%): *Das Lernen ist schwer, Können ist leicht; Viele können viel, niemand alles.* Die Parataxe kann konjunktionsvoll und konjunktionslos sein: *Es meint mancher, er sei ein Adler, und ist nur ein Pfau; Der König heißt, der Pfennig beißt* (ohne Konnektor). Die Sätze der Satzreihe sind in diesen Sätzen ohne Konnektor gebraucht. Weniger sind die Sätze mit den Konnektoren verbreitet: *Vergeben ist leicht, aber Vergessen ist schwer; Man hat das Schaf wohl scheren, aber man soll es nicht schinden.*

Als Schlussfolgerung kann folgendes behauptet werden: syntaktische Strukturen in den Texten der deutschen Sprichwörtern sind reich strukturiert. Es scheint uns, dass es interessant wäre, dieses Thema auf dem Stoff der anderen Folklortexte zu betrachten.

Література

Кудіна О., Пророченко О. Перлини народної мудрості. Німецькі прислів'я та приказки. Вінниця : Нова Книга, 2005. 320 с.

Beyer Horst und Annelies. Sprichwörterlexikon. Leipzig : VEB Bibliographisches Institut, 1989. 392 S.

Duden. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Anekdote> (дата звернення: 25.11.2022).

СЕЛІН А. С.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Мамедова А. І.

ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГУМОРУ У НІМЕЦЬКИХ АНЕКДОТАХ ПРО ЇЖУ

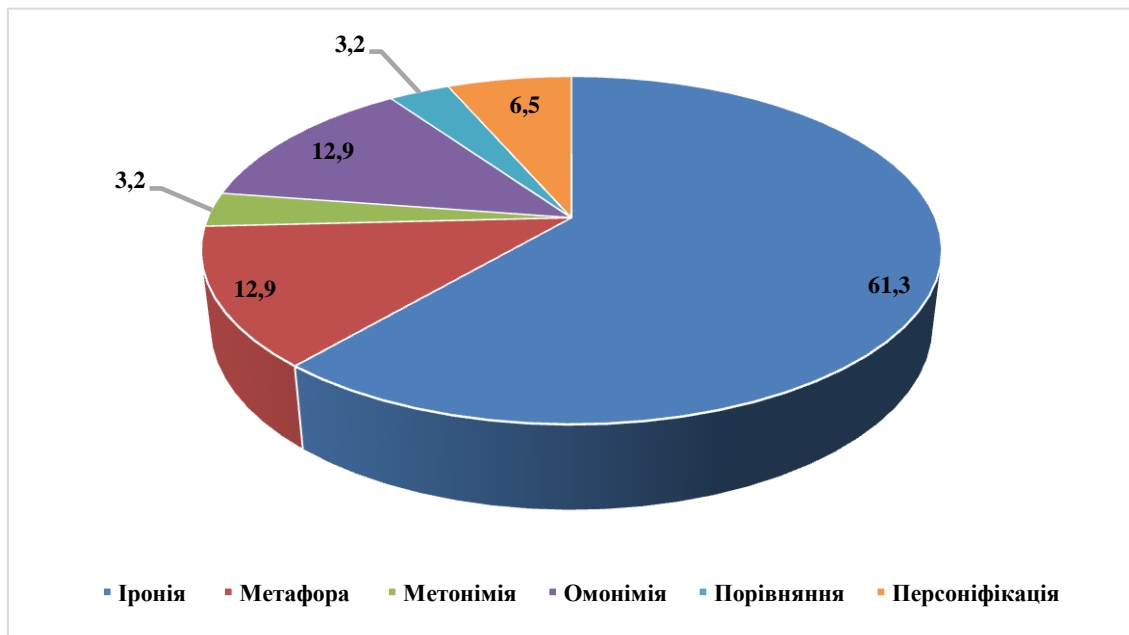
Актуальність теми дослідження полягає в тому, що вивчення будь-якої мови має на меті також знайомство з культурою та традиціями країни, мову якої вивчають. Анекдоти та жарти є невід'ємною частиною фольклору, як і пісні, скоромовки та загадки. Саме тому нами було обрано у якості *об'єкта* німецькі анекдоти про їжу, а *предметом дослідження* є лексичні засоби репрезентації гумору в німецьких анекдотах. Саме аналіз засобів репрезентації гумору виступає у якості *мети дослідження*. *Емпіричний матеріал* складається із 25 текстів анекдотів про їжу, які опубліковано на сайті Witze.com.

Анекдоти досить часто розглядаються як гумористичні тексти. Саме тому нам здається доречним визначитися з такими поняттями як *гумор* та *анекдот*. Р. А. Мартін інтерпретує гумор, як здатність сприймати смішне чи кумедне, або виражати це у мовленні, письмі чи іншим шляхом, жартівливе трактування предмету [Martin R. 2006]. Тлумачний словник Дудена окреслює анекдот – як коротке, зазвичай гумористичне оповідання, що влучно характеризує особистість, суспільний клас, епоху, або інший аспект людського буття [Duden].

Досягається гумористичний ефект за допомогою таких лінгвістичних засобів, як іронія, полісемія, омонімія, метафора, метонімія, оксюморон та антонімічні порівняння [Струць 1998, с. 37]

Аналіз емпіричного матеріалу дає нам змогу зазначити, що з 25 анекдотів 16% демонструють понад один засіб репрезентацію гумору. У більшості це поєднання іронії з іншими засобами, або іронія заснована на використанні персоніфікації. Результат нашого дослідження відображено в діаграмі (*Рис. 1*):

Відсоткове співвідношення використання лексичних засобів

Відповідно, найбільш поширеним засобом репрезентації гумору і німецьких жартах про їжу є *іронія*. Для ілюстрації наведемо такий приклад: *"Herr Ober, das Steak riecht ja nach Schnaps!" Der Ober tritt einen Schritt zurück und fragt: "Immer noch?"*

Другими за поширенням засобами є метафора та омонімія, що можуть бути проілюстровані: *Frau: "In der Küche passieren die meisten Unfälle!" Mann: "Ja, und ich muss sie immer essen!"* (метафора); *Gast: "Herr Ober, ich will dinieren." Ober: "Die Nieren sind aus!"* (омонімія) [Witze.net]

У результаті нашого дослідження ми виявили основні лексичні засоби відображення гумору у німецьких анекдотах, сфокусувавши увагу лише на тематичних анекдотах про їжу. Результати дослідження можна в подальшому використати для розкриття засобів репрезентації гумору і у інших німецьких анекдотах.. Перспективним є варіант дослідження в порівнянні за обраним критерієм німецьких та українських анекдотів.

Література

Струць Р. Різновиди іронії. Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська Академія». 1998. Т. 4. С. 37–42.

Duden. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Anekdote> (дата звернення: 25.11.2022).

Essenwitze - Top 100 Witze über Essen - Witze.net. URL: <https://witze.net/essen-witze> (date of access: 25.11.2022).

Martin R. A. Psychology of humor. Academic Press, 2006. 444 p. URL: <http://gen.lib.rus.ec/book/index.php?md5=5b15df78cc56769ec194d30f8fca393>

ТРАНСИЛЬВАНСЬКИЙ САКСОНСЬКИЙ ДІАЛЕКТ

Трансильванський саксонський діалект (далі – ТСД) є діалектом німецької мови, яким розмовляли переважно у Трансильванії, Центральній Румунії, до 1989 р. Метою нашої розвідки є розкриття основних особливостей цього цікавого мовного явища, майже не дослідженого в Україні.

У Трансильванії діалект відомий як «*Siwweberjesch Saksesch*» (скорочено – «*Saksesch*»), тоді як у стандартній німецькій мові він знаний як «*Siebenbürgersächsisch*», або «*Die Siebenbürgisch-Sächsische Sprache*» (літературна, трансильванська саксонська мова). Він належить до мозельської франконської групи діалектів (яка у німецькій мові відома як «*Moselfränkisch*»), що містить, окрім самого ТСД, ще три діалекти: люксембурзький («*Lëtzebuergesch*»), лотаринзький франконський та *Riograndenser Hunsrückisch* (*Hunsrik*). Мозельська франконська група діалектів є частиною великої сім'ї діалектів західно-центральної Німеччини, які походять із Рейнської області, Лотарингії та Саара. Через свою відокремленість від решти німецьких діалектів, ТСД є одним із найбільш архаїчних діалектів німецької мови у Центральній та Східній Європі [Rouă 2015].

Його історія розпочалась у 1150-х рр., коли перші німецькі ремісники, шахтарі і торговці, на вимогу короля Угорщини Гези II, прибули у Вайнланд та Альтланд (розміщені неподалік від міст *Mediasch/Mediaș* і *Германштадт/Сібіу*, на південному сході Трансильванії). Сакси заснували села з укріпленими церквами, а також декілька консолідованих міських торгових центрів у південно-східній та північно-східній Трансильванії. Слід зазначити, що більшість міських жителів використовували стандартну німецьку мову, тоді як сільські саксонські громади зберегли різноманітні місцеві діалекти (які відрізнялися лексикою та вимовою), які згодом розвинулись у ТСД.

Багато мовних особливостей давньоверхньонімецької мови збереглися майже недоторканими з часу прибуття саксів до Трансильванії, адже вони або не існували, або дуже рідко використовувалися в німецьких діалектах, якими розмовляють у сучасній Німеччині, Австрії чи Швейцарії [Rouă 2015]. ТСД має власний алфавіт, вимову та орфографію, відповідно до «Трансильвансько-саксонського словника» 1907 року, схожу на люксембурзьку [Weber 2020].

Склад лексики ТСД схематично відображено на рис. 1.

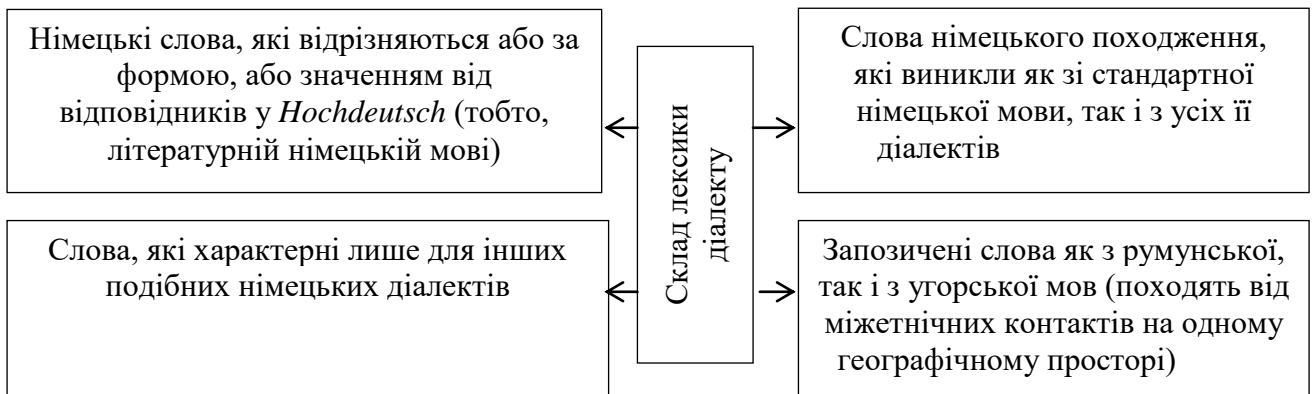

Рис. 1. Склад лексики трансильванського саксонського діалекту [Rouï 2015].

На сьогодні кількість носіїв ТСД оцінюється у 200000 осіб (переважна більшість з них проживає в Німеччині, Австрії, Сполучених Штатах або Канаді, зумівши при цьому частково зберегти свою специфічну мову).

Отже, ТСД належить до мозельської франконської групи західно-центральної німецьких діалектів. Однією з важливих умов виникнення та розвитку цього діалекту є те, що протягом століть Трансильванія стала своєрідним «мовним островом» як місце проживання однієї з найдавніших і найвіддаленіших від батьківщини німецькомовних спільнот у Східній Європі.

Література

Rouï V. A Brief History Of The Transylvanian Saxon Dialect. *The Dockyards*. 19 August 2015. URL : <https://www.thedockyards.com/the-transylvanian-saxon-dialect/>

Weber U.-J. Die Mundart der Siebenbürger Sachsen – Hilfen zu Rechtschreibung und Aussprache. *Sibiweb*. 9 May 2020. URL : <https://sibiweb.de/mundart/mundart.php3>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ

ДОЛЖЕНКО В. І.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Наук. кер.: ст.викл. Огієнко К. О.

ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ МАНЬХУА

Термін “маньхуа” широко розповсюджений як китайський еквівалент паперових і веб-коміксів, вироблених на території материкового Китаю, Тайваню і Гонгконгу. Проте на початку свого розвитку в Китаї у 20-х роках ХХ століття маньхуа фактично була обмежена як форма графічного мистецтва для вираження сатири або карикатури, що стосується певної соціальної концепції ситуації [Chinese manga]. Наприклад, японська манга в даний час має різні варіанти опису, які застосовуються до різних типів манги. Для китайців у 1920-х роках це набуло зовсім іншого типу атрибуції, як видно з наступних прикладів:

Fengci hua – стосується маньхуа, який використовував сатиричні малюнки

Baodao hua – що відноситься до стилю маньхуа «записуваного зображення»

Yuri hau – звертаючись до алегоричних картин

Zhengzhi hua – що стосується фотографій політичного характеру (тобто те, що можна побачити у великому відсотку редакційних розділів у газетах) [A literature review...].

По факту поняття маньхуа використовується наразі як своєрідне посилання за західні і японські комікси, не зважаючи на їх явну відмінність у візуальних, тематичних і літературних аспектах. Так само як інші види коміксів, маньхуа має класифікацію за цільовою аудиторією, кількістю зображень, темою і т.д. Що важливо, маньхуа сильно відрізняється в залежності від місця виробництва: у Тайвані особливою рисою є використання елементів традиційного живопису і чорно-білих кольорів, у той час як у Гонгконгу більшість коміксів- бойовики, немало комедій. Наразі материковий Китай не сформував свій остаточний стиль у маньхуа, тому популярними є маньхуа з Тайваню і Гонгконгу, а також перекладена японська манга [Manhua].

Розглядаючи маньхуа як явище літературне, можна провести паралель зі стандартами у китайській літературі і виявити що вона увібрала у собі популярні тематики, кліше і сюжети. Наймовірно актуальними у КНР є фентезійні комікси з елементами історичної драми, бойовики з великим використанням китайських бойових мистецтв тощо.

З графічної точки зору можна виявити особливості, що виділяють маньхуа

серед японської манги і корейської манхви. Подача веб-коміксів може бути двох видів: класична з декількома кадрами на сторінці і так званий вебтун (Webtoon)-вертикальне зображення-стрічка з послідовно розташованими кадрами на полотні. Виділяє від японської манги маньхуа кольорове зображення і більш збалансовані пропорції персонажів, наближення до реалізму. Читається маньхуа зліва направо, на відміну від японських і деяких корейських коміксів.

Література

A literature review on manhua studies. URL : <https://acas.world/2021/01/29/a-literature-review-on-manhua-studies/>

Chinese_manga. URL : <https://ivypanda.com/essays/chinese-manga/>

Crespi J. A. Beyond Satire : The Pictorial Imagination of Zhang Guangyu's 1945 Journey to the West in Cartoons. Oxford : Oxford University Press, 2016. P. 216–238.

Gan X. *History of Chinese Cartoons (Zhongguo manhuashi)*. Jinan : Shandong Pictorial Publishing House, 2008.

Manhua. <https://profilpelajar.com/article/Manhua#References>

Stember N. The Shanghai Manhua Society : a history of early Chinese cartoonists. University of British Columbia 1918-1938.

Wong W. S. *Hong Kong Comics : A History of Manhua*. Princeton Architectural Press, 2001.

КЛЮЄВ О. Д.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: викл.-ст. Сінельнік О. Р.

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ КИТАЙСЬКИХ СЛЕНГІЗМІВ

Актуальність проблеми полягає в тому, що сленг в мові кожної країни і у культурі мовлення кожного народу доволі часто зустрічається. Але якщо сленг в європейських мовах ще хоч якось можна зрозуміти, то з китайським сленгом не все так просто [Leong et al. 2012, с. 37].

Китайська цивілізація – одна з найдавніших у світі. Її вік нараховує приблизно п'ять тисяч років. Протягом багатьох століть вчені з усього світу намагаються вивчати різні аспекти її культурної спадщини для розуміння особливостей китайського етносу. Але процес творення культурної спадщини не стоїть на місці, він перебуває у стані постійного розвитку, виникає багато нових понять, які приходять на заміну іншим. Тим не менш, для більш глибокого вивчення культури та особливостей складу ума цієї таємної для усього світу республіки, треба почати з найпростішого – з культури спілкування [Leong et al.

2012, с. 68].

Тобто як вже можна було зрозуміти, тема сьогодні піде про сленг. **Сленг** – соціолект, який виник із різних замкнених соціальних груп як емоційно забарвлена лексика, поширена серед соціальних низів і певних вікових груп. На думку багатьох дослідників, сленг є вторинним утворенням порівняно з жаргонами. В Китаї вивченням цієї області лінгвістики займаються такі вчені як: Ян Цзянго, Чжан Пу, Цзин Сун. Ці вчені також складають спеціальні словники, наприклад: «Словник сучасного китайського сленгу» - Лі Шуцзюан, Ян Ліган [Leong et al. 2012, с. 115].

Класифікувати сленг можна за різними ознаками. Завжди їх розподіляють на два типи – нейтральні, та згрубілі (нецензурна лексика).

Власний сленг мають книголюби, газетярі, спортсмени та ін. До того ж у кожній з названих груп можна виділити підгрупи. Наприклад, спортивний сленг поділяється на сленг футболістів, хокеїстів, плавців та ін. Молодіжний сленг є неоднаковим відповідно до спілкування. Кожне з таких середовищ має свої відмінності й сленг це показує. Наприклад, у студентському середовищі побутують одні лексичні одиниці, у сленговому мовленні школярів трапляються слова, що показують шкільні будні та їх проблеми [Orton 2006, с. 20].

Якщо ми звернемо увагу на китайський сленг, то є безліч способів утворення сленгу з яких найбільш поширеними, на сьогоднішній день, є транскрипція, напівкалька і переклад. Їхнє головне призначення - пристосування іншомовного слова до китайської дійсності [Orton 2006, с. 21].

Транскрипція - запозичення словникової одиниці, у якому зберігається її звукова форма. Найкраще такий спосіб утворення сленгу проявляється завдяки англіцизмам. Під англіцизмами розуміють слова чи висловлювання, запозичені з англійської мови, які зберігають свій фонетичний вигляд і навіть значення.

Наприклад: окремо ієрогліфи “哈 *hā* ха і “楼 *lóu* лоу позначають вигук «ха» і іменник «поверх», однак у китайській мові утворився англіцизм з використанням цих двох ієрогліфів “哈楼 *hālóu*, що співзвучно з англійською “hello”.

Але, найцікавіше у цій мові це їх особливий сленг, аналогів якому нема ніде – цифровий сленг. Для китайської мови характерний особливий вид сленгових виразів, представлений комбінацією цифр, які схожі на код. Це явище виникло в китайській мові через її схильність до такого явища як «омонімія», яка у свою чергу зумовлена наявністю системи тонів, яких у китайській мові 4. Наприклад, вираз “我爱你” *wǒ ài nǐ* «во ай ні» «я люблю тебе» співзвучно з набором цифр «521» *wǔèryī* «у ер ї». Дуже цікаву рекламну кампанію розробила мережа закладів швидкого харчування «Макдоналдс». Маркетологи створили

телефонний номер, де останні три цифри схожі з фразою «я хочу їсти». Сам телефон має наступний вигляд: 4008-517-517, де «517» wǔyīqī «у ї ці» має зміст “ 我要吃” wǒyāochī «во яо чи» «я хочу їсти». І подібних прикладів дуже багато.

Можемо зробити висновок, що китайська мова дійсно дуже цікава як для дослідників-мовознавців, так і для туристів, студентів та всіх, хто цікавиться східними мовами та культурами, тому зараз ця тема потребує більш глибокого занурення та вивчення для точного розуміння мислення цього народу.

Література

Leong C. K., Tsung L. T. H., Tse Sh. K., Shum M. Sh. K., Ki W. W. Grammaticality judgment of Chinese and English sentences by native speakers of alphasyllabary : A reaction time study. *International Journal of Bilingualism*. 2012. № 16. P. 428-445.

Orton J. Responses to Chinese speakers of English. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*. 2006. No 44. P. 287-309.

КОРНІЄНКО К. А.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: викл.-ст. Сінельнік О. Р.

ЗНАЧЕННЯ ЧИСЕЛ В КИТАЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

В Китаї особливе ставлення до чисел, там вони грають дуже велику роль. Китайці вірять, що числа приносять вдачу, їх всіляко культивують і намагаються помічати, а нещасливі числа китайці намагаються уникати. Наукова новизна роботи полягає в висвітленні наочних прикладів впливу забобонних значень чисел в повсякденному житті китайців. Емоційне забарвлення того чи іншого числа визначається через омонімічність в китайській мові та контекст.

До щасливих чисел китайці відносять два, три, шість, вісім, та дев'ять [Лип 2003]. Цифра “二” èr «два» вважається щасливо. Китайці вірять, що парність приносить благословення. Декорації на китайські традиційні весілля часто включають слово “囍” shuāng xǐ, яке складається з подвоєного слова “喜” xǐ «щасливий». “三” sān «три» - важлива цифра в буддистській культурі, тому що належать фундаментальній ідеї «трьох коштовностей» [Кобзев 1993]. Цифра “六” liù «шість» співзвучна із “流” liú «потік». Багато китайських компаній вірять, що вона сприяє збільшенню прибутку. Цікавим є те, що в західній культурі 666 асоціюється з дияволом, китайська ідіома “六六大顺” liùliù dàshùn

тракується як побажання всього найкращого. Цифра “八” bā «вісім» вважається найщасливішим числом в китайській культурі через співзвучність з “发” fā «багатіти, процвітати». Серйозність ставлення до цієї цифри китайці показали почавши Олімпійські ігри в Пекіні о 8:08 08.08.08 [中国文化中的数字]. Цифра “九” jiǔ «дев'ять» співзвучна із “久” jiǔ «вічність», тобто в китайській культурі позначає довголіття [Кобзев 1993].

Цифри п'ять та сім можуть бути як щасливими, так і нещасливими в залежності від контексту [Лип 2003]. “五” wǔ «п'ять» співзвучна з “无” wú «ні, без», що може бути інтерпретовано китайцями як погана вдача. Однак, п'ятірка може асоціюватися і з чимось позитивним через “五行” wǔxíng «п'ять елементів» в китайській традиційній медицині, фен-шуй, бойовому мистецтві та навіть музиці [Кобзев 1993]. Цифра “七” qī «сім» розглядається з позитивного боку коли її зіставляють з “起” qǐ «початок, підйом» та “气” qì «життєва енергія». Сімка є щасливим числом для відносин. Так, “七夕节” qīxījié китайський «День закоханих» припадає на сьоме число сьомого місяця за місячним календарем. Сімка може вважатися нещасливою через співзвучність з “欺” qī «обдурювати» [中国文化中的数字].

Цифра “四” sì «чотири» завжди має негативне значення через співзвучність зі словом “死” sǐ «смерть» [Лип 2003]. Щоб не накликати погану вдачу цифру чотири уникають в усіх громадських місцях: в ліфті, адресі, ІД, телефонних номерах, номерних знаках та назвах продуктів [中国文化中的数字].

Значення цифр в Китаї не можна применшувати. Навпаки, ці значення треба знати та враховувати як при звичайному повсякденному спілкуванні, так і в бізнесі та діловодстві. Недостатня обізнаність в цій темі може привести до серйозних проблем. І хоча зараз китайців вчать ставитися до реальності з великим скепсисом та позбутися забобонів, люди все ще хочуть вірити в символізм чисел.

Література

Кобзев А. И. Учение о символах и числах в китайской классической философии. Москва : Наука, 1993. 432 с.

Лип Е. Китайская нумерология / пер. з англ. М. Горячевой. Москва : Экспресс, 2003. 136 с.

中国文化中的数字. URL: <https://zhuanlan.zhihu.com/p/164937975> (дата звернення 01.12.2022).

ДІАЛЕКТИЗМИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ КИТАЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

Мова є важливою частиною культури конкретного етносу, що відображає основний шлях пізнання та досягнення етносом світу, і зазвичай розглядається як один із символічних елементів, що становлять націю; в той же час, мова, як носій інших культур, несе в собі етнос.

Діалекти є одним із різновидів мови який можна вважати як засіб не тільки спілкування між людьми, а як засіб який допомагає пов'язувати між собою одну територіальну групу населення. Діалекти можна розглядати як функціональні значення, тобто вони можуть бути соціальними, сімейними та побутовими.

Поняття «діалект» та «діалектизми» вивчає лінгвістична дисципліна – «діалектологія». Саме вона занурюється у визначення цих термінів, їх походження та вплив у сучасності.

Діалектизми поділяються на територіальні та соціальні групи. Серед різновидів діалектів виділяються професійні і групові жаргони, арго та інші різновиди засобів спілкування.

Китайські діалектизми поділяються на підгрупи: північно китайська група, східнокитайська група, група діалектів провінції Цзянсі, група діалектів хакка, південно-східна група діалектів, південно китайська група, яка поширена в центральній західній частинах провінції Гуандун та у східній частині провінції Гуансі.

Будь-який діалект – це система знань, це уявлення культурних особливостей конкретного етносу після багаторічного проживання певній території. Плюралістичне суспільство має дозволяти людям висловлювати свої емоції на діалектах. Діалекти можуть значно посилити згуртованість і доцентрову силу однієї і тієї ж спільноти, але також викликати деякі труднощі у міжрегіональному спілкуванні людей.

З погляду просування соціальної гармонії, багатомовність має бути ідеальним станом, який насправді є нормою у більшості частин світу. На півдні Китаю багато багатомовних середовищ, особливо в таких місцях, як Гуансі, де люди часто говорять на кількох діалектах, таких як південно-західний мандарин, кантонський діалект, хакка та трохи чжуанського діалекту. Це те, що звичайні люди розуміють природним чином, і немає такого поняття, як вчитися дуже

багато і не вчитися добре.

Таким чином, у нинішніх умовах міським батькам не потрібно турбуватися про те, що їхні діти погано говорити на мандаринському діалекті в майбутньому, і вони повинні дозволити своїм дітям мати можливість говорити на діалектах з раннього віку і одночасно контактувати з мандаринським діалектом.

Тобто для захисту діалектів ми повинні спочатку позбавитися «дискримінації за ідентичності», що стоїть за діалектами. Говорити на діалектах не означає неякісно, але звертайте увагу на контекст та випадок. Дискримінація діалектних суб'єктів та відсутність терпимості до місцевої мови та культурних особливостей насправді є недоліком якості.

Крім того, втрата діалектів є неминучою тенденцією соціального та економічного розвитку до певного етапу. З іншого боку, успадкування діалектів не таке вразливе, як ми думаємо. У процесі нищпорення піску, видалення шлаку і вилучення есенції мудрість людей, які трудяться, надасть йому нової життєвої сили.

Отож діалекти були, є і вони потрібні. Це історія країни, людей, нації. Люди мають право розмовляти на тій мові, на якій їм комфортно, тому їх діалектна розмова має бути захищена і не висміяна. Для Китаю це взагалі велика тема, яка є важливою і сучасною, тому використання діалекту і діалектизмів – це особистість, індивідуальність і норма.

Література

Сбоев А. Н. Диалектизмы в китаеязычной интернет-коммуникации. 2018. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/dialektizmy-v-kitaeyazychnoy-internet-kommunikatsii/viewer> (дата звернення: 04.12.2022).

Завьялова О. И. Китайские диалекты и современное языкознание в КНР. *Вопросы языкознания*. 2009. № 6. С. 102-108.

Юань Ц. Х. Диалекты китайской мови. М., 1965. 56 с.

Діалект. Енциклопедія Сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=24450 (дата звернення: 04.12.2022).

Діалектологія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um157.htm> (date of access: 04.12.2022).

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ТА ЇХНЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Класифікацію фразеологізмів китайської мови можна вважати складним питанням, стосовно якого вчені ще не дійшли до однозначного висновку. І. В. Войцехович у своїй книзі «Практична фразеологія сучасної китайської мови» виділяє чотири розряди фразеологічних одиниць китайської мови (керуючись не структурно-семантичними ознаками, а походженням та стилістичною віднесеністю): 1) чен'юй 成语 – ідіома; 2) яньюй 谚语 – прислів'я; 3) сехоуюй 歇后语 – недомовка-іносказання; 4) гуаньюньюй 惯用语 – звичні вирази [Войцехович 2007, с. 17].

Чен'юй, або «готові вирази», походять з класичної або релігійної літератури (наприклад, філософські трактати, історичні хроніки). Чен'юй властиві всі ознаки, що властиві фразеологічним одиницям, а саме: надслівність, відтворюваність, цілісність значення, стійкість структури та образність. Будуються чен'юй за законами веньяню; це означає, що вони складаються з чотирьох односкладових слів, значення яких часто зовсім не допомагає вам зрозуміти значення всього «готового виразу». Для розуміння таких чен'юй необхідно знати історію, які лежать в їх основі.

З точки зору граматичної структури чен'юй може функціонувати як окреме слово, оскільки несе в собі цілісне поняття; таким чином, у структурному відношенні чен'юй зазвичай є не незалежним окремим міні-реченням, а структурним елементом речення, наприклад, визначенням. Чен'юй майже ніколи не є стилістично нейтральними [Войцехович 2007, с. 42].

Яньюй, або «прислів'я», несуть в собі повчальний характер. На відміну від чен'юй, яньюй можна поділяти семантично, тобто вони складаються зі слів із вільним значенням, які навіть можна замінювати на інші синонімічні слова при умові, що така зміна не впливає на значення яньюй. Також варто виділити, що «прислів'я» будуються за законами байхуа та не несуть у собі якогось лексичного значення, цілісного поняття, тому у структурному відношенні є не словом, а окремим реченням [Войцехович 2007, с. 58].

Сехоуюй, або «недомовки-іносказання», містять у собі яскраво виражений національний характер, тому що часто походять з фольклору, притч, легенд тощо. Оскільки вони є недомовками, то друга їхня частина, яка розкриває та

пояснює першу, опускається, не промовляється. Сехоуой є семантично подільними, тобто друга, опущена, частина може змінюватися, але в дуже незначній мірі. «Недомовки-іносказання» зазвичай містять емоційне забарвлення, відносяться до просторіччя та мають побутовий характер. З точки зору граматики вони вважаються окремими реченнями або дієслівно-об'єктними сполученнями; у структурному відношенні функціонують як окреме речення або частина простого речення, не прирівнюються к слову [Войцехович 2007, с. 73].

Гуаньюной, або «звичні вирази», зазвичай походять з розмовної мови, легенд тощо, і тому будуються за нормами байхуа. Варто зазначити, що, навідміну від чотирьохкомпонентних чен'юй, гуаньюной зазвичай є трьохкомпонентними. Ці фразеологізми зазвичай є експресивними. Окремі слова-складові гуаньюной зазвичай втрачають своє семантичне значення або ж використовуються в переносному значенні і не впливають на значення всього гуаньюной. Звичні вирази можуть бути іменні та дієслівні, в залежності від стрижневого, тобто головного, слова у фразеологізмі.

З граматичної точки зору гуаньюной зазвичай функціонують як словосполучення або окреме речення, але у структурному відношенні, так же, як і чен'юй, функціонують як одне слово, як один з членів речення; при цьому звичні вирази є семантично подільними [Войцехович 2007, с. 91].

З вищезазначеного матеріалу ми можемо виділити наступні ознаки для диференціації фразеологізмів у китайській мові: наявність емоційного забарвлення; особливості структури; семантична подільність; функціонування у реченні. Чен'юй, яньюй, сехоуой та гуаньюной згідно з цими ознаками є унікальними, тим самим заслуговуючи на право зватися окремим видом китайських фразеологізмів.

Література

Войцехович И. В. Практическая фразеология современного китайского языка. Москва : АСТ Восток-Запад, 2007. 507 с.

Афанасьева М. П. Поговорки как отдельный класс изобразительных средств во фразеологической системе современного китайского языка. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2016. №4. С. 72–76.

АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СЛІВ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Загальновідомо, що іноземні запозичення – це одне з джерел поповнення лексики кожної мови. Китайська мова не складає в цьому відношенні винятку, особливо в останні роки, про що свідчать словники неологізмів і словники іноземних слів, які регулярно видаються в КНР. Існує думка, що специфіка китайської мови не дозволяє іноземним запозиченням проникати в лексику китайської мови, і вказуються причини, які перешкоджають широкому проникненню іноземних запозичень у китайську мову.

Наукова проблема запозичень у сучасній китайській мові актуальна для лінгвістики китайської мови через те, що фонд китайської мови знаходиться в процесі постійної зміни. Одні слова виходять з ужитку, з'являються нові, які поповнюють словниковий склад мови.

Сучасна мова – це продукт тривалого історичного розвитку, у процесі якого мова зазнає різних змін, які зумовлені певними причинами. Зміни стосуються всіх аспектів мовної структури, але впливають на них по різному. Історичний розвиток кожного рівня мови залежить від конкретних причин і умов, що стимулюють зрушення в її лексичному складі, в фонетичній організації, граматичній системі.

Попри те, що основними ресурсами збагачення та розвитку мови є її внутрішні ресурси, на певному етапі її історичного розвитку важливу роль починають відігравати й «чужі» елементи словника мови, тобто, запозичення. Вивчаючи особливості функціонування запозичення як явища китайської мови, перш за все, доцільно визначити трактування цього поняття. Термін «запозичення» є досить неоднозначним. З одного боку, запозичення розглядалося як переміщення слів з однієї мови до іншої, що відбувається в нерозривному зв'язку з суспільним життям та різними культурними явищами. При цьому деякі лінгвісти поділяють як абсолютно різні процеси власне запозичення і калькування. З іншого ж боку, термін «запозичення» визначається як іншомовне слово, яке не тільки перейшло, але й було повністю освоєне мовою, що здійснила запозичення. У даній роботі розглядаємо запозичення (外来詞) як елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція), який було перенесено з однієї мови в іншу в результаті мовних контактів. Зазвичай предметом запозичень є

слова та морфеми (суфікси, префікси, корені), рідше – синтаксичні та фразеологічні вирази.

Усі елементи, які запозичуються з мови-джерела до мови-реципієнта, можна класифікувати за різними ознаками. Загалом, у лінгвістичній літературі існує багато класифікацій слів, які запозичені з однієї мови в іншу, із врахуванням різних аспектів їх дослідження. Структурну або формальну ознаку поклав у основу своєї класифікації запозичень Е. Хауген. Дослідник поділяє запозичені слова на власне запозичення (коли з іноземної мови запозичується як значення, так і звукова оболонка слова) і гібридні запозичення – утворені частково з рідного та частково з іноземного матеріалу (в залежності від ролі запозичуваного компонента цей тип поділяється на ядерні (коли переноситься головний компонент) і периферійні, або маргінальні).

Власне запозичення, в свою чергу, поділяються на наступні групи:

1. Варваризми – іншомовні слова і вирази, які вживаються в українській мові без перекладу та з дотриманням графіки і орфографії мови-джерела.

2. Транслітерації – переклад з однієї графічної системи на іншу, передача чужої графіки за допомогою своєї графіки (наближається до варваризмів).

3. Власне запозичення, або запозичення у вузькому смислі, – це слова, які прийшли з інших мов та передаються засобами своєї (рідної) графічної системи (не варваризми), та які не зазнали істотних переоформлень. Інтернаціоналізми. Цей тип лексики займає проміжне положення між запозиченнями та квазізапозиченнями.

У китайську мову протягом всієї тривалої історії її існування проникала велика кількість іншомовних елементів. Для вираження поняття «запозичене слово» у сучасній китайській мові є кілька термінів: 外来语(wài lái yǔ) «іноземні слова», 借用语(jiè yòng yǔ) «використовувані запозичені слова», 借字(jiè zì) «запозичені ієрогліфи». З них найбільш поширеними варіантами є 外来词(wài lái cí – дослівно – «слова, що прийшли ззовні»), 借词(jiè cí – «запозичене слово»).

Ван Лі вказує, що необхідно чітко відрізнити термін 借词(jiè cí – «запозичене слово») від інших термінів. На його думку, запозичені слова включають у себе тільки слова, утворені за допомогою транслітерації (тобто, тільки слова, які передають фонетичну форму) або за допомогою використання китайського словотвору, але при цьому кальки не слід вважати запозиченими словами.

Отже, ми можемо зазначити, що процес запозичення не є негативним фактом, навпаки, він збагачує мову, роблячи її більш ємною, виразною. При цьому китайська мова виступає у якості мови-реципієнта по відношенню до мови-донора, якою є будь-яка іноземна мова, і перш за все, англійська мова в її

американському варіанті.

Входячи в китайську мову, іноземні лексичні одиниці піддавалися переоформленню відповідно до внутрішніх законів розвитку мови, змінювали звуковий склад відповідно до її фонетичної системи, якщо вони мали в своєму складі звуки, не характерні для китайської фонетичної системи. Вони набували нових значень тощо. Тільки у результаті такого переоформлення вони могли міцно увійти в китайську мову.

Література

Семенас А. Л. Особенности лексических заимствований в китайском языке. *Вопросы языкознания*. 1997. № 1. С. 48-57.

Горелов В. И. Лексикология китайского языка. Москва : Просвещение, 1984. 216 с.

ЧЕХ К. Р.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: викл.-ст. Усенко Д. А.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОЛЬОРУ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ НА ПРИКЛАДІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ КОМПОНЕНТАМИ- КОЛЬОРОНІМАМИ

Проблема кольору завжди займала дослідників різних галузей знання. Широке поле для досліджень – колір та колірна гармонія у художніх текстах. Це цікава проблема, оскільки відношення людини до кольору формується під впливом багатьох чинників, найважливіше місце серед яких займають культурні. Фразеологізми складають перспективний аспект у цьому плані, адже становлять приклад концентрації народних уявлень про кольори в формі образного висловлювання, що інспірує актуальність обраної теми дослідження.

Обсяг висловів із колористичною семантикою в китайській мові досить великий. На прикладі лакунарних та невмотивованих колористичних фразеологічних одиниць, дізнаємося специфіку опису поведінки та життєдіяльності людини, звернувшись до походження кожної з них.

Приклад безеквівалентної фрази 如果乌鸦的头变白, 马有角 [Meng 2007] що дослівно перекладається: «якщо голова ворони стане білою, а у коня з'являться роги», вживається для опису ситуації, коли за наявності бажання неможливе стає можливим. Фраза бере початок в історичній ретроспективі, легенді, коли царевич князівства Янь прийшов до дверей палацу імператора Цінь і попросив його впустити, на що імператор відповів йому, що впустить тільки тоді, коли

кінь стане рогатим, а голова ворони – білою. Як і у випадку з будь-яким фразеологізмом невмотивованого значення, тобто що не впливає зі значень компонентів, його зміст можна вивести при врахуванні аналізу його етимології.

Інший фразеологізм має дослівний переклад «біла веселка затьмарює сонце» 白色的彩虹使太阳黯然失色 [Meng 2007]. Походження бере початок у давнину, коли поява білої веселки асоціювалася у людини з несподіваними подіями, які мали відбутися у її житті [БКРС].

Інше стійке словосполучення з позитивною конотацією 在白色的阳光下升天 має буквальний переклад «піднятися на небеса під білим сонцем». Фразеологізм бере початок у даоському вченні про безсмертне начало [Meng 2007] та має значення «раптово отримати підвищення, розбагатіти». Рідше вираз має початкову семантику і називає ситуацію «піднесення до небес».

Вираз 跟随目标直到死亡 «слідувати цілі аж до смерті» [БКРС] може бути перекладений будь-якою мовою світу без знання його етимології. Походить із давньої китайської легенди про те, як нічим не примітний син знатної людини вирішив довести батькові власну серйозність і до військового табору при річці Хуанхе (Жовта річка) йшов пішки три доби без зупинок [Meng 2007]. Вираз, безумовно, має позитивну конотацію й визначає серйозну людину, яка свідомо йде до власної мрії та мети.

Буквальне значення фразеологічної одиниці 穿黄长袍 – «вдягнутися в халат жовтого кольору» – у перекладах художньої літератури зустрічається як «приміряти на себе корону імператора». При розумінні цієї фразеологічної одиниці важлива опора на історичні факти у тому, що імператорів спочатку одягали в жовтий халат, який символізував собою посередника між божественним началом і світом людей [Meng 2007]. Залежно від контексту, справжня фразеологічна одиниця може змінювати свою конотацію, хоча здебільшого її конотативний потенціал схиляється у бік негативного [Ню 2018].

Також негативне значення має і фразеологізм 嘴里有赭石 «з охрою в роті», оскільки позначає ситуацію, коли людина часто змінює свою думку. Згідно з культурно-історичними фактами, охра в Стародавньому Китаї використовувалася для зафарбовування помилково написаного повідомлення або тексту. Відповідно, людина з охрою в роті – це людина з непостійним ставленням до будь-яких питань, схильна до зради тощо [Meng 2007].

Наступні два фразеологізми є близькими за семантикою: 蓝色染料来自靛蓝 «синя фарба береться з індиго» і 蓝色染料来自靛蓝但比靛蓝好 «синя фарба береться з індиго, але вона краща за

індиго». Перший фразеологізм є скороченим варіантом другого [Zhao 1998], що дозволяє їм перекладатися однаково як «перевершити свого вчителя». Етимологія цих висловлювань асоційована з фразою Сунь Цзи: 藍色染料来自靛蓝，但它比靛蓝本身更蓝 «синя фарба виходить з індиго, але вона синіша від самого індиго» [Zhao 2003] про те, що людина може все, а її можливості не мають меж. Обидва стійкі вирази однаково частотні і мають позитивну конотацію.

Фразеологізм 白髮老人, 金發嬰兒 «сивий старий, золотоволосе немовля» є дуже мотивованим для позначення циклу «юність-старість» [Meng 2007]. Однак цікавим є той факт, що в європейських реаліях в ідентичних ситуаціях спочатку говорять про юність, ніж про старість, тоді як у Китаї, країні з традицією шанування старійшин, - навпаки. Конотація такого фразеологізму також корелює з контекстуальним змістом і може змінювати полюс із позитивного на негативний та навпаки.

Негативна конотація властива значенню фразеологізму 大白天的梦 «сни серед білого дня», що означає нездійсненну мрію, химеру, марення наяву, фантазії [Meng 2007]. Фразеологізм рекурентний у ситуації опису мрійників та любителів фантазувати.

У сучасній науці колір вже давно вивчається не тільки як фізичне явище, але і як психологічна, філософська, культурологічна категорія. Колір є концептом, тому що має аналог в об'єктивній реальності містить ресурси логічного і чуттєво-образного пізнання світу, є естетичною і морально-етичною категорією і елементом міфу, культу.

Очевидно, що в китайській культурі кольори мають більш виражене символічне значення. Багато в чому ставлення китайців до кольорів визначає «теорія п'яти елементів», які традиційно вважаються найбільш шляхетними. Саме із ними пов'язано найбільшу кількість китайських фразеологізмів.

Отже, важливо, при перекладі китайських фразеологізмів із колористичним компонентом слід, перш за все, враховувати культурний контекст їх походження та вживання, адже подеколи без його знання можна припуститися суттєвих помилок при перекладі, що призведе до виникнення смислових утрат.

Література

(БКРС) Большой китайско-русский словарь. URL: <https://bkrs.info/> (дата звернення: 03.12.2022)

Ню Ю. Колористические фразеологизмы китайского языка, характеризующие события в жизни человека. Белгородский государственный национальный исследовательский университет. 2018. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/koloristicheskie-frazeologizmy-kitayskogo-yazyka->

harakterizuyuschie-sobytiya-v-zhizni-cheloveka.

Meng J. From etymology to modern phraseology: A corpus-based study of structural variants of Chinese idioms in naturally-occurring contexts. Department of Humanities, Imperial College London, UK. 2007. URL : https://colips.org/journals/volume17/JCLC_2007_V17_N2_01.pdf.

Zhao Y. Semantization features of Russian phraseological units in the chinese audience. St. Petersburg. Folio-Press. 1998. URL : https://www.researchgate.net/publication/336696991_SEMANTIZATION_FEATURES_OF_RUSSIAN_PHRASEOLOGICAL_UNITS_IN_THE_CHINESE_AUDIENC E.

Zhao Y. Chinese-Russian Equivalent Idiom Dictionary. St. Petersburg. Folio-Press. 2003. URL : https://www.researchgate.net/publication/336696991_SEMANTIZATION_FEATURES_OF_RUSSIAN_PHRASEOLOGICAL_UNITS_IN_THE_CHINESE_AUDIENC E.

ШЕВЧЕНКО А. О.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: викл. Кіріяченко І. А.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕКІНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Відомо, що сучасна китайська мова має за основу пекінський діалект та еволюціонувала завдяки злиттю деяких мов з інших регіонів.

Те, що ми називаємо «пекінським діалектом», сформувалося не так давно. Його історія налічує трохи більше 400 років та починається з династії Цін. У попередні династії Ляо, Цзінь і Юань жителі Пекіну розмовляли переважно діалектом Центральних рівнин. Після того, як династія Цін почала правління, маньчжурська мова використовувалася на початку та упродовж правління, і ханьські чиновники повинні були вивчати маньчжурську мову, але серед людей існувала тенденція змішувати маньчжурський діалект, місцевий діалект і офіційний діалект. Пекінський діалект був результатом поєднання цих трьох і пекінського діалекту. У династії Цін пекінський діалект поділявся на два типи: літературний та розмовний [Dong Hongyuan 2014].

Пекінський діалект належить до офіційного діалекту Пекіна і поширений у міській місцевості Пекіна. Існують деякі відмінності між пекінським діалектом і «путунхуа». Еризація пекінського діалекту набагато сильніша, ніж у «путунхуа», а мова м'яка, на яку певним чином вплинула маньчжурська китайська. Багато

м'яких тонів у пекінському діалекті походять із маньчжурської мови. У пекінському діалекті звук «^ㄛà», sà» підкреслюється, а «其» і «^ㄇ马» мають нейтральний тон [The Oxford Handbook of Chinese Linguistics 2015].

Крім того, існує чимала кількість місцевих слів, які більш вживані серед мешканців нижчого класу, і часто зневажливо називаються «мовою вулиць» пекінцями вищого класу. Варто зазначити, що сучасний пекінський діалект відрізняється від пекінського діалекту початку 20-го століття, але пекінський діалект у пекінській опері все ще використовує маньчжурську китайську мову, схожу на цинську придворну, і його фонологія легша, ніж сучасний пекінський діалект.

Можна зробити висновок, що пекінський діалект є відносно новою, але історичною мовою, регіональною мовою, яка, здається, має єдиний склад, але і одночасно є результатом впливу інших діалектів. Через це він і став основою «путунхуа». Пекінський діалект має свій акцент і особливу риму. І хоча іноді є значна різниця між повсякденними словами пекінського діалекту та китайської мови «путунхуа», але загалом такий результат вибудови мови стає все більш популярним та поширеним.

Література

Dong Hongyuan. A History of the Chinese Language. Abingdon : Routledge, 2014. 218 p.

The Oxford Handbook of Chinese Linguistics / William S-Y. Wang, Chaofen Sun. New York : Oxford University Press, 2015. 792 p.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАРУБІЖНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

БЕРНГАРДТ Є. І.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Ніколова О. О.

ФЕНОМЕН РОМАНТИЧНОГО ДВОЄСВІТУ В КАЗЦІ В. ГАУФА «ХОЛОДНЕ СЕРЦЕ»

Поняття романтичний двоєсвіт, як комплексний взаємопов'язаний термін, уперше було використане ще В. Жирмунським у його статті «Поезія Олександра Блока» на початку ХХ століття у контексті творчості Е. Гофмана [Жирмунский 1928]. Йдеться про те, що письменники-романтики, зосередженні на зображенні почуттєвої сторони людського буття, на базисі відтворення у своїй творчості жаги до ідеалу в умовах реального світу, сприяють розвитку такого літературного художнього простору, як «подвійний світ». Цей феномен має чітко сформовані головні риси, такі як: наявність світу дійсного, реального та, у протигагу йому, – світу ідеального й фантастичного.

Попри все, поняття двоплановості не є однозначним і може бути по-різному інтерпретоване: це пов'язано із багатою варіативністю граней, які навмисно чи випадково може перейти герой-романтик задля того, аби зустрітися із «другим світом».

Отже, не існує єдиного двоєсвіту для всіх письменників: у кожного він свій, оригінальний, зумовлений провідною концепцією творчості. Спробуємо визначити специфіку двоєсвіту літературної казки німецького романтика В. Гауфа «Холодне серце» у дискурсі цього питання. Відразу ж впадає у вічі, що романтична парадигма казки реалізується через наявність двох субстанційних світів: реального та фантастичного. Реальний світ у казці – це світ звичайних людей, який має конкретний хронотоп (дія відбувається у Шварцвальді, ХІХ ст.). Фантастичний же світ ніби накладається на реальний, але не протиставляється йому (як, наприклад, у творчості Е. Т. А. Гофмана). Поруч із звичайними мешканцями діють фантастичні істоти (велетень Міхель-Голландець, маленький Склярчук), а магія втручається в повсякденний побут (кам'яне серце, гроші у кишнях). Персонажі фантастичного світу мають у В. Гауфа (знову ж таки, на відміну від Е. Т. А. Гофмана) фольклорний генезис (легенди про Міхеля-Голландця та Склярчука). Обидві істоти виступають у казці як представники сил добра і зла, що демонструється наслідками взаємодії з кожним із них, їх намірами щодо головного героя.

Водночас неможна не погодитися із думкою В. Романець щодо того, що у «Холодному серці» реалізується також й дві сфери застосування романтичної іронії: від автора до героя (відчуття Мунком своєї дисгармонійності, його опір «злу») та від героя до героя (випробування мораллю, коли Петер йде на угоду з Міхелем) [Романець 2009]. З цієї ознаки впливає і інша «двосвітовість» твору, що існує у психологічному вимірі – мріях головного героя. Першим світом тут стає світ незадовільної для нього реальності у якості бідного вугільника, а другим – ідеалізований ним статус «багатія», яким він хоче стати і позбутися таким чином усіх своїх проблем. Іронічність цього проявляється у невинуваті очікувань персонажа, коли він стає ще більш нещасним через те, до чого так сильно прагнув [Романець 2009].

Отже, двоесвіт Гауфа має свою специфіку, зумовлену авторською концепцією жанру літературної казки. Він не може бути інтерпретований однозначно: з одного боку, це типове для романтизму протиставлення світу фантастики і реальності, з іншого – глибоко філософська суперечність між бажаним і дійсним.

Література

Жирмунский В. М. Поэзия Александра Блока. *Вопросы теории литературы: Статьи 1916—1926 годов*. Ленинград : Academia, 1928. С. 199.

Романець В. М. Романтична іронія в контексті романтичного двоесвіту. *Мова і культура*. 2009. С. 181.

БОБРИШЕВА К. О.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Тупахіна О. В.

МОТИВ «ЖИВОГО» ВИТВОРУ МИСТЕЦТВА У РОМАНІ ДЖОНА ХАРВУДА «THE GHOST WRITER»

Мотив витвору мистецтва, що оживає, активно досліджується в контексті різних національних літературних традицій та періодів розвитку літератури.

Метою даної розвідки є висвітлення особливостей постмодерністської інтерпретації мотиву «живої картини» на матеріалі неовікторіанського роману Джона Харвуда «The Ghost Writer», який досі не ставав предметом системного вивчення у вітчизняному літературознавстві. Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань, як визначення формально-семантичної структури і функціонального навантаження мотиву «живого» витвору мистецтва;

окреслення інтертекстуальних зв'язків роману Харвуда з творами, що актуалізують мотив «живого» витвору мистецтва; та порівняльний аналіз розгортання цього мотиву у вихідних та похідному текстах.

Традиційно семантична структура мотиву «живого» витвору мистецтва формується через бінарну опозицію «живе/мертве», де «живе» (життя) визначається через динаміку, а неживе (мистецтво) – через статику [Bellonby, 2012]. Вікторіанська літературна традиція засвоює цей мотив через посередництво готичного («Замок Отранто» Г.Волпола) та романтичного дискурсів [Powell, 1983]. При цьому вікторіанська література проблематизує лімінальний і трансгресивний статус «живого» витвору мистецтва: оживаючи, той розмиває кордон між «справжнім» та «несправжнім» та позбавляється визначеного статусу (є водночас і не «живим», і не «мертвим»). Змінюється й інтерпретація причин «оживлення»: на місце надприродного втручання божественних (міф про Галатерю) чи диявольських («Еліксири Сатани» Е. Т. А. Гофмана) сил приходить людський фактор, як-то психологічний стан спостерігача або містифікація («Портрет Доріана Грея» О.Вайлда, «Кімната у вежі» Е.Бенсона). Відповідно, динамічні трансформації, яких зазнає предмет мистецтва, коли «оживає», відбивають глибинні зміни у свідомості реципієнта [Powell, 1983].

У романі Дж. Харвуда «The Ghost Writer» наскрізний мотив «живого» витвору мистецтва розгортається на двох рівнях. На першому рівні він формує сюжетну основу декількох «текстів у тексті» - творів бабусі головного героя, вікторіанської письменниці Віоли Харві (новели «Серафіна», «Народжена літати», «Привид», «Альтанка»). Відповідно до особливостей «оживлення» предмету мистецтва (картина, що відбиває моральний занепад особистості; лялька, що «підміняє» живу людину; портрет, що «висмоктує» життя з того, хто на ньому зображений; твір, що передбачає події реальності), інтертекстуальними референтами цих майстерних пастишів стають «Портрет Доріана Грея» О.Уайльда («Серафіна»), «Пісочна людина» Е.Т.А. Гофмана («Народжена літати»), «Кімната у вежі» Е.Бенсона («Альтанка»), «Овальний портрет» Е.По («Привид»).

При цьому статус творів Віоли як витворів мистецтва актуалізує другий, метатекстуальний, рівень розгортання мотиву «оживлення»: сюжети новел фактично передбачають події життя родичів Віоли, у тому числі її онука Джерарда. Так, одержимість останнього рукописом, успадкованим від матері, нагадує маніакальну зосередженість на витворах мистецтва героїв новел «Серафіна» й «Привид». Мотив оживлення ляльки у новелі «Народжена літати» натякає на статус Джерарда у стосунках з його примарною коханкою – Алісою

Джессел. Племінниці Віоли (матір Джерарда та його тітка) свідомо перебирають на себе долі героїнь її новели «Привид». Ключем до розуміння прогностичної функції мистецтва виступає новела «Альтанка». Важливо відзначити, що вибудувати відповідні паралелі між сюжетами новел Віоли та перебігом життя протагоніста допомагає композиційне рішення роману, за яким «художній» компонент завжди передує «реальному». В такий спосіб, твори Віоли наочно підтверджують відому тезу естетистів про пріоритет мистецтва над життям, здатність мистецтва наперед визначати реальність: «Речі існують остільки, оскільки ми їх бачимо, а що і як ми бачимо, залежить від Мистецтв, що вплинули на нас» [Wilde, 1891].

Однак якщо у вікторіанській традиції мотив «оживлення» предмету мистецтва проблематизував статус мистецтва через його протиставлення життю, то постмодерністській інтерпретації цього мотиву (відповідно до імперативу «нарративного повороту») властива деконструкція бінарної опозиції реальне/вигадане. У текстовпросторі роману Харвуда і «реальні», і «вигадані» історії побутують у формі текстів, статус яких є відносним, а вплив на формування уявлень і переконань протагоніста, по суті, однаковим. Як наслідок, фінал роману моделює парадоксальну ситуацію, в рамках якої «реальне» життя головного героя виявляється «предметом мистецтва» - себто, наперед визначеним і майстерно розіграним сценарієм.

Література

Powell K. Tom, Dick, and Dorian Gray: Magic-Picture Mania in Late Victorian Fiction. *Philological Quarterly*. Vol 62. Issue 2. 1983. Pp. 147 – 170

Bellonby D. A Secret History of Aestheticism: Magic-Portrait Fiction, 1829-1929. Vanderbilt University, 2012. URL: <https://etd.library.vanderbilt.edu/etd-08012012-102312>

Wilde O. The Decay of Lying. 1891. URL: <http://virgil.org/dswo/courses/novel/wilde-lying.pdf>

ВОРОНІНА А. М.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Ніколова О. О.

«ЗОЛОТИЙ ГОРЩИК» Е. Т. А. ГОФМАНА ТА «ДЗВІН, ЯКИЙ ПОТОНУВ» Г. ГАУПТМАНА: ТИПОЛОГІЧНІ ПОДІБНОСТІ

Метою типологічного методу (підходу) є порівняння художніх текстів, автори яких не перебувають у безпосередніх зв'язках, що передбачають свідому

орієнтацію одного письменника на творчість іншого. Теоретичне обґрунтування методу припадає на другу половину ХХ ст. «При всьому багатстві спроб осмислення виникнення типологічних паралелей більшість гіпотез пов'язана з визнанням науковцями вирішальної ролі двох основних факторів – історичного та психологічного. В одному випадку йдеться про детермінованість таких явищ у мистецтві різних народів формуванням аналогічних обставин суспільного буття та ознак колективної свідомості в процесі соціокультурного розвитку. В іншому – про існування надіндивідуальних та позачасових психологічних категорій, загальнолюдської подібності мислення та уявлень» [Ніколова 2017, с. 100].

В аспекті типологічних подібностей надзвичайно перспективним є дослідження творів представників різних літературних напрямків, об'єднаних певними світоглядними та естетичними орієнтирами. Цікавим прикладом можуть слугувати твори романтиків та неоромантиків. Зокрема, в цьому плані привертають увагу казкова новела «Золотий горщик» Е. Т. А. Гофмана (як представника романтизму) та фанатична драма «Дзвін, який потонув» Г. Гауптмана (даний твір можна віднести неоромантизму, незважаючи на той факт, що більшість драм цього майстра слова відносять до натуралізму).

Серед спільних рис обох творів можна виокремити, по-перше, реалізацію в них романтичної концепції двоєсвіту та розподіл персонажів на ентузіастів і філістерів. Герой-ентузіаст, як відомо, прагне пізнати «вищий» світ, ідеали краси та духовності. У «Золотому горщику» Гофмана в цьому амплуа виступає студент Ансельм, а у «Дзвоні, який потонув» Гауптмана – майстер Генріх. Те саме стосується і присутності філістерів (людей «земних», обтяжених клопатами «нижчого» світу, в «Золотому горщику» це, наприклад, Вероніка, а в «Дзвоні, який потонув» – Магда). В обох творах земному світу протиставлений фантастичний, в якому живуть дивні істоти («Золотий горщик» – Серпентина, саламандр, гноми; «Дзвін, що потонув» – Водяний, гноми, чаклунка Вігтіха, фея Раутенделяйн).

По-друге, в обох творах важливу роль відіграє мотив кохання земної людини до фантастичної істоти, що стає провідником до духовного світу мрій і творчості. Так, наприклад, у Гофмана в «Золотому горщику» Ансельм закохується в одну зі змій, Серпентину, а у Гауптмана в «Дзвоні, який потонув», – Генріх у фею Раутенделяйн. Контрастно зображені відносини земні – Генріха й Магди, Ансельма та Вероніки.

Проте, незважаючи на багато спільного, різниця полягає в тому, що Гауптман, модифікувавши романтичні принципи, у своєму творі досяг більшого трагізму шляхом аналізу героя з точки зору пізнання власного «Я». Історія

Генріха нещаслива, на відміну від тієї, про яку розповідає Гофман. Будучи представником «похмурого порубіжжя», Гауптман демонструє зневіру в ідеали, які ще плекають його попередники – романтики. Тож типологічні подібності, наявні в досліджуваних творах, зумовлені близькістю світоглядних та естетичних засад романтизму й неоромантизму, а відмінності – особливостями світосприйняття та естетичних концепцій письменників різних епох.

Література

Ніколова О. О. Псевдоморфні персонажі української та російської літератур кінця XVIII – I половини XIX ст. (у контексті європейської традиції) : монографія. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. 450 с.

ЖУРАЧЕНКО М. С.

Запорізька гімназія №71 з поглибленим вивченням іноземної мови Запорізької міської ради
Наук. кер.: вчитель ЗГ №71 Жураченко О. П.

РИСИ ПОЕТИКИ «КНИГИ КЛАДОВИЩА» Н. ГЕЙМАНА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ

Проблема виховання дитини у всі часи привертала увагу майстрів слова. З огляду на особливості конкретних історичних реалій, кожен з них пропонував власну візію гідної підготовки юної людини до життя. Сучасний англійський письменник Ніл Гейман обрав для виховання свого персонажа абсолютно неочікуване середовище. Хлопчика на ім'я Ніхт (Ніх) Овенс, головного героя «Книги кладовища» (2008), виховують ... мерці [Гейман 2020].

Успішність обраної письменником форми спілкування з читачами можна пояснити не лише створенням готичного колориту та парадоксальним втіленням у традиційно жахливих образах концептів добра і любові, а й тим, що автор звертається до широковідомого сюжету про виховання дитини в незвичайних умовах, а саме до історій про Мауглі з «Книги джунглів» Редьярда Кіплінга.

Базовими засадами для компаративного аналізу рис поетики «Книги кладовища» та діалогії «Книга джунглів» стали положення теорії традиційних сюжетів та образів (ТСО), одного з провідних напрямків генетико-контактології. Серед основних ознак ТСО, слідом за А. Волковим та А. Нямцу, можна виокремити впізнаваність, популярність; маркованість; універсальність, позачасовість; модельність та інтерпретаційну гнучкість; аксіологічний потенціал; відповідність модифікацій логіці розвитку сюжету чи образу в

новому національно-історичному контексті [Волков 2002; Нямцу 2009].

Про наявність контактено-генетичних зв'язків між «Книгою кладовища» та «Книгою джунглів», що спостерігаються навіть на рівні назви, неодноразово згадує Н. Гейман у своїх інтерв'ю та промовах [Gaiman 2009]. Наслідування традиції також прослідковується на рівні композиційної будови, а саме: у співпадінні кількості розділів, наявності поетичних фрагментів та змістовій завершеності кожної частини «Книги кладовища». Водночас, твір Н. Геймана вирізняється значно більшим ступенем взаємопов'язаності частин та є набагато ціліснішим у порівнянні з дилогією «Книга джунглів». Це дає підстави визначити жанрову специфіку твору як роман з оповідань, або *shnovel*.

Порівняльний аналіз особливостей сюжетів двох творів свідчить про те, що події в «Книзі кладовища» розгортаються послідовно та логічно, на відміну від певної хронологічної калейдоскопічності в «Книзі джунглів». Абсолютної тотожності між сюжетами оповідей про Мауглі та історії про Ніха нами виявлено не було, хоча на рівні трьох розділів спостерігаємо чимало подієвих запозичень.

Майже незмінними залишаються наслідувані Н. Гейманом з «Книги джунглів» такі елементи поетики як хід подій, траєкторії поведінки персонажів, розподіл обов'язків між ними. Логіка вчинків дійових осіб нерідко модифікується у відповідності до готичного колориту твору, нових історичних реалій та морально-етичних викликів сучасності. Насиченість твору елементами готичної поетики робить його більш привабливим для підліткової аудиторії. Водночас, навмисне створення атмосфери жаху, страху та фізичної огиди має на меті застерегти підлітка від згубного впливу зовнішніх, але цілковито небезпечних пасток сучасності.

Підняті Р. Кіплінгом одвічні проблеми порозуміння між вихователем та вихованцем, мотивації учня до навчання Н. Гейман вдало осучаснює, переміщуючи події твору до нового культурно-історичного контексту. Письменник акцентує увагу на більш демократичних взаєминах між дорослими та дітьми, необхідності діалогу для розв'язання конфліктних ситуацій, переосмисленні фізичного покарання дітей, а також доповнює проблемно-тематичний спектр такими векторами, як любов до ближнього, толерантність, дружба, взаємодопомога та перевага духовних цінностей над матеріальними.

Таким чином, у напрочуд вдалій інтерпретації Н. Геймана класичного зразка Р. Кіплінга по-новому звучать загальнолюдські проблеми дорослішання та впливу оточення на формування світогляду дитини.

Література

Волков А. Р. Традиційні сюжети та образи. Літературознавча

компаративістика. Навчальний посібник / ред. Р. Т. Гром'як, І. В. Папуша. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТДПУ, 2002. С. 181-216.

Гейман Н. Книга кладовища : роман / пер. англ. С. Філатової. Київ : Видавнича група КМ-БУКС, 2020. 352 с.

Нямцу А. Є. Традиційні образи у загальнокультурному просторі (проблеми теорії). *Фоміна Г. В., Нямцу А. Є. Міф і легенда у загальнокультурному просторі* : Монографія. Чернівці : Рута, 2009. С. 7-29.

Gaiman N. Newbery Medal Acceptance Speech. *Children and Libraries*. Summer / Fall. 2009. P. 7-10.

ШКАЛОВ І. М.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Васирина К. М.

ОБРАЗИ ПРИРОДИ У ПОЕМІ «IN MEMORIAM А.Н.Н.» А. ТЕННІСОНА

Лорд Альфред Теннісон – видатний британський поет вікторіанської епохи, провідний англійський літератор XIX століття. Він і досі залишається одним з найбільш цитованих англійських поетів, і значення його творчості справді важко переоцінити. Його поеми послугували джерелом натхнення для багатьох інших митців, серед яких зокрема і художники пре-рафаеліти.

Неодноразово творчість А. Теннісона досліджували такі видатні літературознавці як Д. Н. Манкофф, Х. Фюрно, У. П. Мастард, А. Д. Михайлов та інші. Одним з найвизначніших творів в літературному доробку автора вважають поему “In memoriam А.Н.Н.”, яку Теннісон написав на честь свого найближчого друга Артура Генрі Галлама, коли той раптово помер у віці 22 років від інсульту. Як зазначала у своїй науковій праці дослідниця вікторіанської літератури Холлі Фюрно, це була найважливіша подія в житті А. Теннісона, вона найбільше вплинула на його творчість та розділила його творче життя на «до» і «після» [Furneaux].

Поему «In memoriam А.Н.Н.» автор передусім використовує для вираження глибоко особистого досвіду скорботи та туги. Він також описує свої теплі почуття, справжню чоловічу дружбу, звертає увагу на обговорення суспільних проблем, у тому числі доцільність «публічної скорботи», різнопланові релігійні та наукові питання.

У його поемі настрої смутку і туги розкриваються через образи природи. Найяскравішим є образ-символ дерева, до якого автор звертається у другому наспіві поеми. Саме по собі дерево є символом відродження та циклу життя, водночас, тис, до якого звертається зі своїми роздумами ліричний герой, в уяві

англійців асоціюється із втратою та сумом. Тис, вічнозелене дерево або чагарник з червонувато-сірою корою, можна часто знайти на кладовищах, як нагадування про безсмертя людської душі. Тож, звертаючись у своїх розмислах до старого тиса, А. Теннісон створює меланхолійний настрій і в той же час показує, що цей тис, чіпляючись своїм корінням за землю, демонструє жагу до життя, живучість: *“Old Yew, which graspest at the stones // That name the under-lying dead”* [Tennyson 1850, p. 79].

Іншим цікавим образом, що зустрічається в поемі, є образ квітів, які символізують вірність і кохання. У контексті невимовної туги за померлим товаришем, висловленої у кожному рядку поезії, опис у восьмому наспіві неназваної автором квітки засвідчує незмінність почуттів до друга: *“But since it pleased a vanish'd eye, // I go to plant it on his tomb, // That if it can it there may bloom, // Or, dying, there at least may die”* [Tennyson 1850, p. 79].

Фіалка, згадана у вісімнадцятому наспіві, створює комплексний візуальний образ і також сприяє підтриманню загального тону поезії. Згідно зі словником символів Х. Е. Сірлота, фіолетовий як колір позначає ностальгію та спогади, а фіалка як квітка, відповідно, є символом скорботи [Cirlot 1971, p. 223]. Отже, слова: *“And from his ashes may be made // The violet of his native land”* [Tennyson 1850, p. 80], підкреслюють важливість цієї людини у житті автора та вказують на головний мотив твору, а саме скорботу за рідним другом.

Таким чином, використовуючи образи природи, значущі для англійців, А. Теннісон робить свій твір більш емоційним та переконливим, сприяє тому, що читач буквально відчуває стан ліричного героя, зануреного у скорботні спогади.

Література

Furieux H. An introduction to 'In Memoriam A.H.H.'. URL: <https://www.bl.uk/romantics-and-victorians/articles/in-memoriam#authorBlock1> (дата звернення: 06.12.2022)

Tennyson A. In Memoriam A. H. H. Edward Moxon. London, 1850. 90 p.

Cirlot J. E. Dictionary of symbols. Routledge. London, 1971. 507 p.

СУХОРУКОВА А. Б.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: викл.-ст. Сінельнік О. Р.

ТЕНДЕНЦІ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Китайська нова література 中国新文学 як академічний термін з'явився в

період «4 травня» наприкінці 10-х на початку 20-х років ХХ століття. Нова китайська література активно протиставлялася старій китайській літературі з наміром повністю її замінити. Термін «нова література» активно використовувався такими літературними знавцями: Ху Ши, Лу Сюнь, Чжоу Цзуорен, Чжу Цзицин, які були як майстрами Нової літератури, так і найпершими дослідниками в цій галузі [Урусов].

У 1990-ті роки справжню феєрію викликає «нова проза», що характеризується, як різноманітністю стилів і жанрів, так і інтересом до минулого країни. Прозаїки починають розкривати поняття «нової прози», вкладаючи в неї сенс звільнення свідомості, зміни філософії мислення, багатого та глибокого розуміння суспільного життя, також стає помітним підсилення образу особистості та те як зображуються відверті почуття. Останнім часом в Китаї спостерігається тенденція повернення до «традиційної оповідальної сюжетної прози, яка формувалася в межах класичного китайського роману» та переосмислення західної літератури [Урусов].

Першим жанром, що зазнав змін в напрямку "сучасного літературного жанру" була розповідь, що є достатньо коротким прозаїчним жанром. Одразу після розповіді зазнала перетворень повість, яка у 1970–1980 рр. пережила розквіт, а з початком 1990-х років зміни торкнулись і роману. Треба звернути окрему увагу на те, що в роман є панівний жанром в сучасній китайській літературі. Великий за об'ємом літературний твір можна знайти на будь-який смак, за будь-якою ціною, тому один том китайського роману обов'язково перебуває в кожному китайському домі. Роман у Китаї є традиційними різноманітним жанром, тому що його вигляд постійно змінювався в залежності від вимог сьогодення. Через постійну тенденцію змін, в сьогоденньому романі складно впізнати той самий жанр, який був популярним ще пів століття тому [Lendyel].

З розквітом китайської прози в 90-х роках, і розвитком роману, як жанру починає з'являтися багато нових митців літераторів. Спочатку ажіотаж збирається навколо «любовних романів». Вже пізніше нові письменники починають розписувати, так звані «твори бажання», в яких бажання людини 欲望化写作 розписується як високе. Література раніше була серйозним явищем, тепер ставлення до неї є більш інфантильним. Сучасні автори описують моду, моменти інтимного характеру, нічне життя, що, своєю чергою, є явищем постмодернізму. Можна виокремити дві головні тенденції в сучасній літературі Китаю: прагнення молодого покоління письменників до повернення традиційності, і в той самий час оновити літературу настільки, наскільки можливо задля привернення уваги читачів саме до вітчизняної та зменшення

попиту на закордонне [Lendyel].

Різноманітність жанрів старої китайської літератури, що все ще мають попит, і неосяжність робіт сучасної китайської літератури, що постійно зазнають змін. Поява нових авторів, що впроваджують свої особливі стилі і теми, привертаючи все більше уваги вітчизняних і закордонних читачів – все це робить дослідження китайської літератури актуальним і в наш час.

Література

Урусов В. Б. Нові тенденції в китайській літературі на початку XXI століття. URL: <https://www.academia.edu/25046448/> (дата звернення : 03.12.2022).

Lendyel N. Тенденції розвитку сучасної китайської прози URL: <https://www.synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/26>. (дата звернення : 03.12.2022).

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

БОРОДКІНА А. А.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.п.н., доц. Каніболоцька О. А.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Відомо, що всі сфери суспільного життя підпорядковується умовам часу і навчання, як процес набуття нових знань, не є виключенням. Останні роки виявилися доленосними у процесі обрання нових освітніх стратегій та векторів розвитку навчання, трансформували та перемістили його у дистанційний формат, який, проте, є доволі продуктивним та відкриває нові можливості для вивчення та опанування іноземною мовою в контексті шкільного навчання.

На сьогоднішній день існує багато підходів до визначення поняття «дистанційне навчання». Дистанційне навчання передбачає таку організацію навчального процесу, коли учень навчається самостійно за розробленою вчителем програмою і віддалений від нього у просторі чи в часі, однак може вести діалог з ним за допомогою засобів телекомунікації [Тринанде 2000].

Формат дистанційного навчання передбачає залучення нових платформ, ресурсів та інтерактивних засобів навчання, що обумовлює існування синхронних та асинхронних засобів навчання.

Синхронний формат означає співпрацю в режимі реального часу. Це «прямий ефір», у якому здобувачі освіти можуть контактувати через засоби зв'язку безпосередньо з викладачами через відео- чи аудіозв'язок, відбувається спілкування в чаті. До синхронного формату навчання можемо віднести вебінар, відеоконференцію, віртуальний клас, онлайн-тренінг. Найбільш популярними синхронними інтернет-майданчиками для навчання є Zoom, Skype та Google Classroom [Ткаченко, Хмельницька 2021].

Асинхронний формат може охоплювати різноманітні засоби інформації, аудіо- та відео-лекції (але не обмежуватися ними). За допомогою асинхронного режиму навчання здобувачі освіти працюють у власному темпі та у зручний для себе час. Асинхронний режим застосовують до різних форм цифрового та онлайн навчання. До асинхронного формату дистанційного навчання відносимо: масові відкриті онлайн-курси, онлайн-літературу, блоги, форуми, чати,

електронну пошту.

В процесі дослідження варто приділити увагу й інтерактивним ресурсам, що здатні урізноманітнити формат дистанційного навчання і їх основним завданням є підвищити мотивацію учнів, проте такі ресурси не є самостійними засобами навчанням, а слугують лише доповненням до них.

До найефективніших онлайн-ігор у вивченні іноземної мови можна віднести:

- ресурс Wordwall.net, що дозволяє створювати до 18 різних ігор на засвоєння та закріплення лексики та граматики.

- сервіс Quizlet, призначений для запам'ятовування нової лексики та повторення вже пройденої;

- сервіс PlayPosit для створення інтерактивного відео.

- сервіс Kahoot для організації онлайн-вікторин, тестів та опитувань

Таким чином, було визначено, що процес дистанційного вивчення іспанської мови на етапі старшої школи повинен спиратися на НМК, однак має зазнати певної оптимізації та діджиталізації, оскільки процес дистанційного навчання не тільки дозволяє, а й сприяє залученню нових інформаційних технологій, що не тільки впливають на процес формування комунікативних компетентностей, а й здатні підготувати учнів до життя в сучасному світі.

Література

Ткаченко Л. В., Хмельницька О. С. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 75, Т. 3.

Триндаде А. Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов. *Дистанционное образование*. 2000. № 2. С. 5-9.

КОЗИРЯЦЬКА Л. С.

Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.п.н., проф. Пахомова Т. О.

НАВЧАННЯ УСНОМУ СПІЛКУВАННЮ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДА ГУВЕРНАНТКИ

З розвитком викладання іноземної мови та методики загалом виникло багато ефективних методів у вивченні іноземної мови. Одним з перших методів

вивчення іноземної мови вважають «метод гувернантки». В другій половині дев'ятнадцятого століття докорінно змінюються соціально – економічні умови в Західній Європі. Розвивається світова торгівля, з'являється потреба в фахівцях, які практично володіють іноземними мовами. Викладання за граматико-перекладним методом більше не задовольняло вимог нового часу. В цей час виникають і вдосконалюються прямі методи, які в основу викладання іноземних мов ставлять практичні цілі і, насамперед, навчання усному мовленню.

«Метод гувернантки» або ж прямий метод навчання іноземної мови базувався на побутовому володінні мовою. Популярність цього методу виникла через поширення французької мови та культури. З народження, у виховання дитини залучали гувернантку-французенку, а згодом після засвоєння однієї іноземної мови, запрошували гувернантку-британку. У заможних родинах практикувався найм гувернанток із закордону для навчання дитини шляхом наслідування та оперування готовими речовими конструкціями носіями мови.

З системи навчання повністю виключали граматикау та переклад. Учень копіював вимову вчителя, котрий в свою чергу мав на меті навчити учня мислити іноземною мовою і витіснити використання рідної мови. Вчителям рекомендувалось використовувати індукцію, де учень самостійно пізнавав правила вимови та використання слів. З розвитком шкіл та введення іноземних мов в навчальних закладах використання прямого методу вважалось перебільшеним у ролі усного мовлення.

Використання «методу гувернантки» у молодшій школі буде доречним якщо вчитель носій іноземної мови, яку вивчають і не володіє рідною мовою учнів або ж якщо поставлена мета навчити володінню усної мови обмеженими темами. Цей метод орієнтований на опрацювання фонетичних вправ ,з використанням яких учень починає володіти звуковою стороною мови. Під час викладання школярам, виникають запитання як має проходити навчальний процес іноземної мови і який метод є найбільше ефективним.

«Метод гувернантки» розглядається як послідовний метод, від розмовного мовлення до читання. Взаємопов'язаний метод містить у собі навчання чотирьом видам мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання та письмо). Ігнорування вищезазначених методів призведе до неефективного вивчення мови.

Таким чином, метод є спільною діяльністю вчителя та учня задля досягнення бажаного результату. «Метод гувернантки» є одним з ефективних комунікативних методів. Вивчення іноземної мови залежить від поставленої цілі у навчанні та комбінацією усіх методів діяльності.

Література

Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов». Харків : Вид-во НУА, 2018. 64 с.

Кміть О. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. Чернігів : ЧНПУ, 2017. 117 с.

Наукове видання

Різдвяні студентські наукові читання:

Vita in lingua:

Матеріали I Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції
(Запоріжжя, 9 грудня 2022 р.).

Відповідальний за випуск: Залужна М. В.

Коректор: Кононенко О. А